

WEWNĄTRZSZKOLNE OCENIANIE Z JĘZYKA POLSKIEGO W KLASACH IV – VII

I. Szczegółowe wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania przez ucznia poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych wynikających z realizowanego programu nauczania.

1. Wymagania ogólne opisane w statucie:

- 1) na stopień celujący – uczeń biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych z programu nauczania dla danego etapu (klasy), proponuje rozwiązania nietypowe, oryginalne wskazujące na dużą samodzielność i kreatywność lub osiąga sukcesy w konkursach i olimpiadach przedmiotowych, kwalifikuje się do finałów na szczeblu wojewódzkim (regionalnym) albo krajowym lub posiada inne porównywalne osiągnięcie,
- 2) na stopień bardzo dobry – uczeń opanował pełen zakres wiadomości i umiejętności przewidzianych w programie nauczania. Sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami, samodzielnie rozwiązuje problemy teoretyczne i praktyczne ujęte programem nauczania, potrafi zastosować posiadaną wiedzę do rozwiązywania zadań trudnych i problemów w nowych sytuacjach,
- 3) na stopień dobry – uczeń nie opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności przewidzianych w programie nauczania (w danej klasie), ale występujące braki nie prognozują utrudnień w dalszym kształceniu. Uczeń poprawnie stosuje wiadomości, rozwiązuje (wykonuje) samodzielnie typowe zadania teoretyczne lub praktyczne,
- 4) na stopień dostateczny – uczeń opanował wiadomości i umiejętności określone podstawą programową na danym etapie edukacyjnym (w danej klasie) - najważniejsze w uczeniu się danego przedmiotu (zajęć, dziedziny edukacji), o niewielkim stopniu złożoności, przystępne, często powtarzające się w programie nauczania, dające się wykorzystać w sytuacjach szkolnych i pozaszkolnych; głównie proste, uniwersalne umiejętności, w mniejszym zakresie wiadomości. Uczeń rozwiązuje (wykonuje) typowe zadania teoretyczne lub praktyczne o średnim stopniu trudności,
- 5) na stopień dopuszczający – uczeń ma braki w opanowaniu podstawy programowej, ale nie przekreślają one możliwości uzyskania podstawowej wiedzy z danego przedmiotu w ciągu dalszej nauki. Uczeń rozwiązuje (wykonuje) typowe zadania teoretyczne i praktyczne o niewielkim stopniu trudności, niezbędne w uczeniu się danego przedmiotu (zajęć, dziedziny edukacji), potrzebne w życiu,
- 6) na stopień niedostateczny – uczeń nie opanował określonych w podstawie programowej wiadomości i umiejętności, uniemożliwiających dalszą kontynuację jego nauczania i przekreślają szansę na uzupełnienie posiadanej wiedzy w ciągu dalszej nauki.

2. Wymagania szczegółowe w klasie IV zgodnie z realizowanym programem.

	Wymagania				
	konieczne (stopień dopuszczający)	podstawowe (stopień dostateczny)	rozszerzone (stopień dobry)	dopelniające (stopień bardzo dobry)	wykraczające (stopień celujący)
Sprawności	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (stopień dopuszczający)	podstawowe (stopień dostateczny)	rozszerzone (stopień dobry)	dopelniające (stopień bardzo dobry)	wykraczające (stopień celujący)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
I. Kształcenie literackie i kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia elementy świata przedstawionego wypowiada się na temat świata przedstawionego utworu dostrzega obrazy poetyckie w utworach o nieskomplikowanej strukturze semantycznej 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wybrane elementy świata przedstawionego utworu wypowiada się na temat obrazów poetyckich w wierszach 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje wybrane elementy świata przedstawionego w różnych utworach analizuje obrazy poetyckie w czytanych utworach 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat świata przedstawionego podczas analizy tekstów podejmujących grę z konwencją literacką analizuje rolę środków językowych w tworzeniu obrazów poetyckich 	<ul style="list-style-type: none"> interpretuje teksty poetyckie na poziomie metaforycznym podczas analizy utworów odwołuje się do różnych kontekstów literackich i kulturowych dostrzega symboliczne treści w utworach literackich i plastycznych stawia pytania problemowe w odniesieniu do odbieranych tekstów dostrzega i objaśnia związki pomiędzy warstwą językową, brzmieniową i semantyczną utworów poetyckich w sposób przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając przy tym motyw ich działania oraz kontekst sytuacyjny kreatywnie wykorzystuje posiadaną wiedzę i umiejętności w sytuacjach problemowych dotyczących odbioru tekstów kultury wyraża opinie na temat tekstów literackich i innych tekstów kultury, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska ma szerokie kompetencje w zakresie odbioru różnych tekstów kultury
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>fikcja literacka</i> wymienia prawdopodobne (realistyczne) elementy świata przedstawionego 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości wymienia nieprawdopodobne (fantastyczne) elementy świata przedstawionego 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia fikcję filmową od rzeczywistości i wypowiada się na temat fantastyki w baśniach 	<ul style="list-style-type: none"> określa rolę autora tekstu w kreowaniu fikcji literackiej wypowiada się na temat elementów fantastycznych w utworach współczesnych 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje czytany utwór jako baśń, hymn 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje cechy gatunkowe baśni, hymnu 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje cechy baśni tradycyjnej i współczesnej 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o cechach gatunkowych utworów w ich analizie i interpretacji 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna i wyjaśnia pojęcie <i>epitet</i>, <i>porównanie</i>, <i>przenośnia</i>, <i>uosobienie</i>, <i>ożywienie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia uosobienie od ożywienia 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w tekście literackim epitety, porównania, przenośnie (w tym uosobienia i ożywienia) 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia funkcje językowych środków stylistycznych w czytanych utworach 	
	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje i omawia tytuł w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> nadaje tytuły wybranym częściom utworu 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega funkcję tytułu jako elementu konstrukcyjnego utworu 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje wpływ tytułu na odbiór tekstu 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wers, zwrotkę i refren, wskazuje rymy w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia wiersz ciągły od stroficznego i rymowy od wiersza bez rymów wie co to jest rytm w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> określa wers, zwrotkę, refren, rymy, liczbę sylab w wersie jako elementy rytmizujące wypowiedź 	<ul style="list-style-type: none"> używa funkcjonalnie pojęć <i>wiersz ciągły</i>, <i>stroficzny</i>, <i>rymowy</i>, <i>bezrymowy</i> podczas analizy wiersza 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (stopień dopuszczający)	podstawowe (stopień dostateczny)	rozszerzone (stopień dobry)	dopelniające (stopień bardzo dobry)	wykraczające (stopień celujący)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia wydarzenia fabuły i ustala ich kolejność zna zasady redagowania planu ramowego 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wydarzenia fabuły redaguje plan wydarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje przebieg zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie stosuje słownictwo określające następstwo zdarzeń 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>dialog</i>, wyszukuje wypowiedzi bohaterów tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia pojęcie <i>dialog</i> 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje wypowiedzi bohaterów i narratora poprawnie zapisuje krótki dialog 	<ul style="list-style-type: none"> omawia sposób zapisu dialogu w tekście 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia <i>podmiot liryczny, narrator, bohater</i> 	<ul style="list-style-type: none"> omawia cechy bohatera, narratora, podmiotu lirycznego zna rodzaje narracji 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat uczuć i przeżyć bohatera, podmiotu lirycznego, omawia cechy narracji 	<ul style="list-style-type: none"> określa motywy działania bohatera, określa stosunek narratora do wybranych elementów świata przedstawionego utworu 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia <i>narrator, narracja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia autora od narratora 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia funkcję narracji w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega różne formy narracji w tekście 	
	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w tekście bohatera głównego 	<ul style="list-style-type: none"> określa cechy bohatera głównego 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje swój pogląd na temat bohatera głównego 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się argumentami, wyrażając swój stosunek do postaci głównej w utworze 	
	<ul style="list-style-type: none"> określa tematykę utworu 	<ul style="list-style-type: none"> omawia tematykę utworu 	<ul style="list-style-type: none"> określa problematykę utworu 	<ul style="list-style-type: none"> omawia problematykę utworu 	
	<ul style="list-style-type: none"> nazywa swoje reakcje czytelnicze 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi tekstów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi różnych tekstów kultury 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje emocje towarzyszące odbiorowi różnych tekstów kultury 	
	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia dosłowne znaczenia w tekstach 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie proste przenośne znaczenia w tekstach 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia znaczenia dosłowne od prostych znaczeń przenośnych 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje swoją wiedzę do objaśnienia przenośnych znaczeń w tekstach 	
	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat sytuacji bohaterów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> określa doświadczenia bohaterów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje sytuację bohaterów literackich z własnymi doświadczeniami i 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje sytuację bohaterów literackich w odniesieniu do doświadczeń współczesnych nastolatków 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (stopień dopuszczający)	podstawowe (stopień dostateczny)	rozszerzone (stopień dobry)	dopelniające (stopień bardzo dobry)	wykraczające (stopień celujący)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat wybranych zagadnień i znaczeń utworu 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia własne rozumienie utworu 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia swoje rozumienie utworu 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie używa różnych środków językowych do uzasadnienia swojego rozumienia utworu 	
	<ul style="list-style-type: none"> podjmuje próbę interpretacji tekstów 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje w interpretacji tekstów znajomość innych utworów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje w interpretacji tekstów wiedzę o różnych tekstach kultury 	
	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat postaci i zdarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje pozytywne i negatywne cechy bohaterów oraz aspekty sytuacji 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje swój pogląd na temat bohaterów i sytuacji 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się argumentami, wyrażając swój stosunek do bohaterów i sytuacji 	
	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wartości piękna, dobra, prawdy w czytanych utworach 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wartości ważne dla bohaterów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> zestawia wartości i ich przeciwieństwa utworach na zasadzie kontrastu 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje wartości i antywartości wpisane w teksty kultury 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje tekst literacki 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje tekst informacyjny 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia tekst literacki od informacyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje tekstu literackiego i informacyjnego 	
	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje informacje wyrażone wprost 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega w tekście treści wyrażone wprost i pośrednio 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje treści wyrażone wprost i pośrednio 	
	<ul style="list-style-type: none"> określa temat tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> wyciąga wnioski z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> określa główną myśl tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje i interpretuje główną myśl tekstu 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, akapit</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia w tekście części kompozycyjne 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcję wstępu, rozwinięcia, zakończenia 	<ul style="list-style-type: none"> omawia relacje między częściami wypowiedzi 	
	<ul style="list-style-type: none"> wydobywa z tekstu wskazane informacje 	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje informacje z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia informacje ważne od drugorzędnych 	<ul style="list-style-type: none"> hierarchizuje informacje 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje czytany utwór jako komiks 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje charakterystyczne cechy komiksu 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o budowie komiksu do jego odbioru 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje komiks jako tekst kultury 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (stopień dopuszczający)	podstawowe (stopień dostateczny)	rozszerzone (stopień dobry)	dopelniające (stopień bardzo dobry)	wykraczające (stopień celujący)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia dzieło literackie od filmu i spektaklu teatralnego 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje różne teksty kultury 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje środki artystycznego wyrazu charakterystyczne dla literatury, filmu, teatru 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia swoistość tekstów kultury przynależnych do literatury, teatru, filmu, muzyki, sztuk plastycznych i audiowizualnych 	
	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się terminami <i>scena, aktor, gra aktorska, dekoracja</i> w kontekście widowiska teatralnego przedstawia wybrane fakty dotyczące historii kina odróżnia film od programu informacyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się terminami <i>kostium, rekwizyt, charakteryzacja, muzyka</i> w kontekście widowiska teatralnego posługuje się pojęciami związanymi z filmem (<i>scenariusz, reżyseria, ujęcie, gra aktorska, muzyka, reżyser, kadr, plan filmowy</i>) rozpoznaje wybrane gatunki filmowe 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia różne elementy składające się na widowisko teatralne rozpoznaje poszczególne plany filmowe wyjaśnia różnicę między filmem animowanym a innymi gatunkami filmowymi 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje środki wyrazu charakterystyczne dla pantomimy określa właściwości i funkcje poszczególnych planów filmowych nazywa tworzywo przekazów audiowizualnych (ruchome obrazy, dźwięk) 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>adaptacja utworu literackiego</i> 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia pojęcie <i>adaptacja utworu</i> w odniesieniu do wybranych dzieł filmowych 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice pomiędzy tekstem literackim a jego adaptacją sceniczną i radiową 	
	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat treści tekstów kultury 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje treści tekstów kultury z rzeczywistością znaną mu z własnego doświadczenia 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje treści tekstów kultury w odniesieniu do własnego doświadczenia 	<ul style="list-style-type: none"> odbiera tekst kultury jako źródło wzbogacania własnych doświadczeń 	
	<ul style="list-style-type: none"> dokonyje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny, posługując się konwencją realistyczną (np. ilustracja) 	<ul style="list-style-type: none"> dokonyje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny, posługując się bardziej złożoną konwencją realistyczną (np. komiks) 	<ul style="list-style-type: none"> dokonyje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny, posługując się konwencją symboliczną (np. plakat) 	<ul style="list-style-type: none"> dokonyje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny, posługując się konwencją abstrakcyjną (w połączeniu z muzyką) 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (stopień dopuszczający)	podstawowe (stopień dostateczny)	rozszerzone (stopień dobry)	dopelniające (stopień bardzo dobry)	wykraczające (stopień celujący)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	<ul style="list-style-type: none"> z uwagą odbiera filmy, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie odbiera filmy, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje swoją wiedzę na temat tekstów kultury, odbierając filmy, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> aktywnie odbiera filmy, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży, czyniąc je źródłem swoich działań twórczych 	
II. Kształcenie językowe	<ul style="list-style-type: none"> wie, na jakie pytania odpowiada rzeczownik, czasownik, przymiotnik i przysłówek 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w wypowiedziach rzeczownik, czasownik, przymiotnik i przysłówek 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między rzeczownikiem, czasownikiem, przymiotnikiem i przysłówkiem 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje rzeczownika, czasownika, przymiotnika, przysłówka w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę i umiejętności językowe w zakresie słownictwa, składni, fleksji i fonetyki swobodnie stosuje wiedzę na temat budowy zdania i budowy tekstu wypowiedziach ustnych i pisemnych funkcjonalnie wykorzystuje werbalne i pozawerbalne środki wyrazu swobodnie wykorzystuje wiedzę o języku jako narzędziu skutecznej komunikacji przedstawia oryginalne rozwiązania ułatwiające naukę gramatyki i ortografii przestrzega zasad poprawności językowej oraz zasad etykiety językowej w każdej sytuacji komunikacyjnej świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje synonimy, frazeologizmy w celu wzbogacenia warstwy językowej
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje formy bezokolicznika 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie funkcję bezokolicznika 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o osobowych i nieosobowych formach czasownika w swoich wypowiedziach 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście formy liczb odmiennych części mowy 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście formy czasów i rodzajów gramatycznych 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście formy osób 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje form liczb, czasów, rodzajów i osób w wypowiedzi 	
	<ul style="list-style-type: none"> używa przymiotników i przysłówków we właściwych kontekstach 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie rolę przymiotników i przysłówków w opisie świata 	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnia w wypowiedziach różne natężenie cech i właściwości 	<ul style="list-style-type: none"> używa we właściwych kontekstach przymiotników i przysłówków o różnych natężeniach cechy 	
	<ul style="list-style-type: none"> stara się przestrzegać poprawności gramatycznej wyrazów odmiennych 	<ul style="list-style-type: none"> przestrzega poprawności gramatycznej wyrazów odmiennych, tworząc wypowiedzi o nieskomplikowanej strukturze językowej 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia <i>podmiot, orzeczenie, określenia</i> 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje podmiot i orzeczenie w zdaniu 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje funkcje składniowe orzeczenia, podmiotu i określeń w zdaniu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia funkcję orzeczenia, podmiotu i określeń w zdaniu 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (stopień dopuszczający)	podstawowe (stopień dostateczny)	rozszerzone (stopień dobry)	dopelniające (stopień bardzo dobry)	wykraczające (stopień celujący)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	<ul style="list-style-type: none"> wie, że wyrazy w zdaniu łączą się w związki wyrazowe 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia związek główny 	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela wyrazy określone i określające 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o budowie zdania w swoich wypowiedziach 	<p>wypowiedzi</p> <ul style="list-style-type: none"> samodzielnie poszerza wiedzę i umiejętności poza treści przewidziane podstawą programową i programem nauczania
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące 	<ul style="list-style-type: none"> używa celowo wypowiedzi oznajmujących, pytających i rozkazujących 	<ul style="list-style-type: none"> używa wypowiedzi wykrzyknikowych ze świadomością ich funkcji 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych typach wypowiedzi ze względu na cel wypowiedzi 	
	<ul style="list-style-type: none"> wie, jak zbudowane jest zdanie 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia zdanie od wypowiedzenia bez czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia równoważnik zdania w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie stosuje w praktyce językowej zdania i równoważniki zdań 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte</i> 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście zdanie pojedyncze rozwinięte oraz nierozwinięte i rozumie ich funkcje 	<ul style="list-style-type: none"> przekształca konstrukcje składniowe – zdania w równoważniki zdań i odwrotnie 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie funkcjonalność przekształceń składniowych 	
	<ul style="list-style-type: none"> stosuje formy grzecznościowe w swoich wypowiedziach 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się oficjalną i nieoficjalną formą polszczyzny 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się oficjalną i nieoficjalną formą polszczyzny ze świadomością różnicowania tych form 	<ul style="list-style-type: none"> zna i funkcjonalnie stosuje formy grzecznościowe używane w oficjalnej i nieoficjalnej formie polszczyzny 	
	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia się w kilku zdaniach w różnych sytuacjach komunikacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> dostosowuje sposób powitania i pożegnania do sytuacji komunikacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje formy grzecznościowe w wypowiedzi ustnej i pisemnej (pozdrowienia, list, życzenia SMS) 	<ul style="list-style-type: none"> dostosowuje sposób wyrażania się do sytuacji komunikacyjnej 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozumie dosłowne znaczenia wyrazów w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie proste przenośne znaczenia wyrazów w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia znaczenia dosłowne wyrazów znaczeń przenośnych 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie wykorzystuje wyrazy o przenośnych znaczeniach do tworzenia własnych wypowiedzi 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozumie znaczenie wybranych stałych związków wyrazowych poznanych na lekcjach 	<ul style="list-style-type: none"> używa w swoich wypowiedziach wybranych stałych związków wyrazowych poznanych na lekcjach 	<ul style="list-style-type: none"> używa stałych związków wyrazowych zrozumieniem i świadomością celu 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie wykorzystuje stałe związki wyrazowe do bogacenia warstwy językowej własnych wypowiedzi 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (stopień dopuszczający)	podstawowe (stopień dostateczny)	rozszerzone (stopień dobry)	dopelniające (stopień bardzo dobry)	wykraczające (stopień celujący)
Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:	
<ul style="list-style-type: none"> tworzy wypowiedzi wyrażające różne intencje, np. prośbę, polecenie, podziękowanie, przeproszenie 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje różne typy wypowiedzi w zależności od zamierzonego celu wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się pozawerbalnymi środkami komunikowania się stosownie do okoliczności i celu wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> podkreśla intencje wypowiedzi pozawerbalnymi środkami porozumiewania się 		
<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>synonim</i>, <i>wyraz bliskoznaczny</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wie, że formy fleksyjne wyrazów nie są ich synonimami 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie zastępuje powtarzające się wyrazy ich synonimami 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie stosuje synonimy w celu wzbogacenia językowego wypowiedzi 		
<ul style="list-style-type: none"> w sposób logiczny i spójny wypowiada się na tematy związane z otaczającą rzeczywistością 	<ul style="list-style-type: none"> wie, że treść tworzonych zdań powinna nawiązywać do wcześniejszych części tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> używa spójników i zaimków (bez znajomości terminów – etap propedeutyczny) w celu zespolenia tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje synonimy w celu uzyskania spójności tekstu 		
<ul style="list-style-type: none"> rozumie, że tekst jest komunikatem 	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela typy komunikatu: informacyjny, literacki, ikoniczny 	<ul style="list-style-type: none"> wie, że niektóre komunikaty różnią się systemem znaków 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych typach komunikatów 		
<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia <i>nadawca</i> i <i>odbiorca wypowiedzi</i>, posługuje się nimi w odniesieniu do różnych sytuacji codziennych 	<ul style="list-style-type: none"> identyfikuje nadawcę wypowiedzi w opowiadaniach, powieściach, baśniach 	<ul style="list-style-type: none"> identyfikuje i opisuje nadawcę wypowiedzi lirycznej 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie posługuje się terminami nadawca odbiorca wypowiedzi podczas odbioru tekstów kultury 		
<ul style="list-style-type: none"> określa sytuację komunikacyjną 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie wpływ sytuacji komunikacyjnej na kształt wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> dostosowuje sposób wyrażania się i zachowania do sytuacji komunikacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się różnymi werbalnymi i pozawerbalnymi środkami komunikacji – stosownie do sytuacji 		
<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje komunikaty wyrażane za pomocą gestów 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje i nazywa uczucia wyrażane za pomocą mimiki 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje znaczenie różnych niewerbalnych środków komunikacji 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa i komentuje emocje wyrażane za pomocą różnych form ekspresji pozasłownej 		
<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia <i>głoska</i>, <i>litera</i>, <i>syłaba</i> 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia różnicę pomiędzy głoską a literą 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje głosek, liter, sylab 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę o głosekach, literach i sylabach w analizie warstwy brzmieniowej tekstów 		

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (stopień dopuszczający)	podstawowe (stopień dostateczny)	rozszerzone (stopień dobry)	dopelniające (stopień bardzo dobry)	wykraczające (stopień celujący)
Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>etykieta językowa</i> i stara się stosować jej zasady 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zasady etykiety językowej w sytuacjach codziennych 	<ul style="list-style-type: none"> przestrzega zasad etykiety językowej wymaganych w korespondencji 	<ul style="list-style-type: none"> przestrzega zasad etykiety językowej podczas komunikacji za pomocą narzędzi nowoczesnych technologii informacyjno – komunikacyjnych 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna reguły pisowni: <ul style="list-style-type: none"> – <i>rz, ż, ó, u, h, ch,</i> – <i>nie z</i> rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami i przysłówkami – wielką i małą literą – <i>q i ę</i> – <i>i</i> po spółgłoskach 	<ul style="list-style-type: none"> stara się przestrzegać poprawności ortograficznej w zakresie pisowni: <ul style="list-style-type: none"> – <i>rz, ż, ó, u, h, ch,</i> – <i>nie z</i> rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami i przysłówkami – wielką i małą literą – <i>q i ę</i> – <i>i</i> po spółgłoskach 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje w większości wyrazów reguły pisowni: <ul style="list-style-type: none"> – <i>rz, ż, ó, u, h, ch,</i> – <i>nie z</i> rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami i przysłówkami – wielką i małą literą – <i>q i ę</i> – <i>i</i> po spółgłoskach 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje we wszystkich wyrazach reguły pisowni: <ul style="list-style-type: none"> – <i>rz, ż, ó, u, h, ch,</i> – <i>nie z</i> rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami i przysłówkami – wielką i małą literą – <i>q i ę</i> – <i>i</i> po spółgłoskach 	
	<ul style="list-style-type: none"> zamyka wypowiedzenia oznajmujące kropką 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje poprawnie kropkę, znak zapytania lub wykrzyknik na końcu wypowiedzeń 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje poprawnie kropkę w zapisie dat 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie używa różnych znaków interpunkcyjnych 	
III. Tworzenie wypowiedzi	<ul style="list-style-type: none"> krótko wypowiada się na zadany temat związany z otaczającą rzeczywistością 	<ul style="list-style-type: none"> aktywnie uczestniczy w rozmowie na zadany temat 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się logicznie na tematy związane z poznаныmi tekstami kultury 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie porządkuje i komponuje treść swoich wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> pisze bezbłędnie językowo, oryginalne pod względem treści i stylu różne formy wypowiedzi swobodnie posługuje się werbalnymi i pozawerbalnymi środkami wyrazu w swoich wypowiedziach ustnych operuje bogatym słownictwem z różnych kręgów tematycznych w sposób szczególny dba o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>argument</i> 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje argumenty w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się argumentami w rozmowie 	<ul style="list-style-type: none"> używa przemyślanych argumentów na poparcie swojego stanowiska 	
	<ul style="list-style-type: none"> tworzy logiczne i w przeważającej części uporządkowane wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>akapit</i> i rozumie jego funkcję w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy wypowiedzi o właściwej kompozycji i układzie graficznym 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy semantycznie pełne i bogate językowo wypowiedzi 	
	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście informacje 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia przydatność uzyskanych informacji 	<ul style="list-style-type: none"> dokonuje selekcji informacji 	<ul style="list-style-type: none"> wypracowuje skuteczne metody selekcji informacji 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (stopień dopuszczający)	podstawowe (stopień dostateczny)	rozszerzone (stopień dobry)	dopelniające (stopień bardzo dobry)	wykraczające (stopień celujący)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	<ul style="list-style-type: none"> tworzy według podanego wzoru wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis przedmiotu, opis miejsca, list, zaproszenie, ogłoszenie, życzenia, pozdrowienia 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy samodzielnie wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis przedmiotu, opis miejsca, list, zaproszenie, ogłoszenie, życzenia, pozdrowienia 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy poprawne językowo, spójne, zgodne z cechami kompozycyjnym i wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis przedmiotu, opis miejsca, list, zaproszenie, ogłoszenie, życzenia, pozdrowienia 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy bogate językowo wypowiedzi w różnych formach gatunkowych, stosuje funkcjonalnie różne środki językowe 	<p>składową wypowiedzi</p> <ul style="list-style-type: none"> zapisuje teksty w sposób przejrzysty z wielką dbałością o stronę graficzną i wydzielenie myślowe w formie akapitów podjęcie działalności literacką i kulturalną prowadzi blog internetowy redaguje twórcze, oryginalne teksty informacyjne o szkole przeznaczone do gazetki lub na stronę internetową
	<ul style="list-style-type: none"> wygłasza tekst z pamięci 	<ul style="list-style-type: none"> recytuje ze zrozumieniem tekst poetycki lub fragment prozy 	<ul style="list-style-type: none"> artykułuje prawidłowo głoski podczas recytacji, dostosowuje tempo recytacji do treści utworu 	<ul style="list-style-type: none"> recytuje tekst z odpowiednią intonacją, dykcją i napięciem emocjonalnym 	
	<ul style="list-style-type: none"> sporządza według podanego wzoru odtwórczy plan ramowy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> sporządza samodzielnie odtwórczy i twórczy plan ramowy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje jednolitą formę wypowiedzi w zapisie planu ramowego 	<ul style="list-style-type: none"> dba o zwięzłość wypowiedzi w zapisie planu ramowego 	
	<ul style="list-style-type: none"> redaguje według podanego wzoru proste notatki w różnych formach 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy samodzielnie prostą notatkę w formie tabeli, kilkudzaniowej wypowiedzi, planu 	<ul style="list-style-type: none"> rozplanowuje kompozycję układu treści w notatce 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych formach notatek 	
	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o treści przeczytanych utworów 	<ul style="list-style-type: none"> omawia problematykę przeczytanych utworów 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o języku w swoich wypowiedziach na temat tekstów 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o treści, problematyce i formie poznanych tekstów kultury 	
	<ul style="list-style-type: none"> wie, że współczesne komunikaty (SMS, e-mail) muszą być poprawne pod względem językowym i ortograficznym 	<ul style="list-style-type: none"> używa właściwych zwrotów grzecznościowych w swoich wiadomościach SMS oraz korespondencji internetowej 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawne, komunikatywne wiadomości SMS 	<ul style="list-style-type: none"> zna i stosuje zasady netykiety w komunikacji internetowej 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (stopień dopuszczający)	podstawowe (stopień dostateczny)	rozszerzone (stopień dobry)	dopelniające (stopień bardzo dobry)	wykraczające (stopień celujący)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	<ul style="list-style-type: none"> tworzy według podanego wzoru opowiadania na temat dalszych losów bohatera tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy samodzielnie opowiadania na tematy związane z treścią poznanych utworów 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy poprawne językowo, spójne, zgodne z cechami kompozycyjnym i opowiadania na podstawie tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy bogate językowo wypowiedzi w różnych formach gatunkowych inspirowane treścią poznanych utworów 	
	<ul style="list-style-type: none"> odwołuje się do swojej wiedzy o języku w tworzonych wypowiedziach 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zwroty grzecznościowe w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie stosuje odpowiednie konstrukcje składniowe w różnych sytuacjach komunikacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie i twórczo wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach 	
IV. Samokształcenie	<ul style="list-style-type: none"> czyta poprawnie tekst, wyznaczając głosowo granice zdań 	<ul style="list-style-type: none"> czyta poprawnie tekst, zwracając uwagę na znaki interpunkcyjne 	<ul style="list-style-type: none"> czyta płynnie tekst, podkreślając głosem ważne słowa 	<ul style="list-style-type: none"> czyta tekst, stosując odpowiednie tempo i intonację w zależności od treści 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje narzędzia TIK (np. smartfon, tablet) do zapisywania i katalogowania informacji opracowuje własne bazy informacji, np. kartoteki, fiszki z hasłami, foldery plików wykorzystuje programy, aplikacje i gry edukacyjne do samodzielnej nauki języka polskiego zwraca uwagę na aspekty moralne związane z korzystaniem z zasobów internetowych (odpowiedzialność, uczciwość, poszanowanie cudzej własności)
	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje odręcznie informacje pozyskane z różnych źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje według własnego pomysłu uzyskane informacje 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje informacje za pomocą edytora tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> opracowuje własne sposoby szybkiego i efektywnego zapisywania informacji 	
	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z różnych źródeł informacji (np. książki, edukacyjne programy telewizyjne, strony internetowe) 	<ul style="list-style-type: none"> wybiera informacje uzyskane z różnych źródeł i wykorzystuje je w nauce i rozwijaniu pasji 	<ul style="list-style-type: none"> selekcjonuje informacje w celu wykorzystania ich w różnych sytuacjach typowych i nietypowych 	<ul style="list-style-type: none"> gromadzi dane w sposób uporządkowany i zapewniający łatwy dostęp do potrzebnych informacji 	
	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z zasobów szkolnej biblioteki 	<ul style="list-style-type: none"> zna zasady korzystania z zasobów bibliotecznych 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z zasobów bibliotek <i>on-line</i> 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat zasobów bibliotecznych w docieraniu do informacji 	
	<ul style="list-style-type: none"> korzysta ze słownika ortograficznego potrafi odnaleźć wskazane hasło w encyklopedii 	<ul style="list-style-type: none"> zna budowę słownika ortograficznego wyszukuje hasła w encyklopedii 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta ze słownika wyrazów bliskoznacznych korzysta z informacji zawartych w encyklopedii 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje słowników korzysta ze słowników <i>on-line</i> 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (stopień dopuszczający)	podstawowe (stopień dostateczny)	rozszerzone (stopień dobry)	dopelniające (stopień bardzo dobry)	wykraczające (stopień celujący)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	<ul style="list-style-type: none"> ma świadomość, że nie wszystkie informacje w internecie są prawdziwe 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia przydatność uzyskanych informacji 	<ul style="list-style-type: none"> konfrontuje ze sobą informacje uzyskane z różnych źródeł, szczególnie internetowych 	<ul style="list-style-type: none"> krytycznie ocenia i weryfikuje informacje uzyskane z różnych źródeł 	
	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z internetu w celach edukacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> rozwija umiejętności efektywnego korzystania z zasobów internetu 	<ul style="list-style-type: none"> zna wybrane zasady netykiety i przestrzega ich 	<ul style="list-style-type: none"> postrzega nowoczesne technologie informacyjne jako narzędzia do rozwijania i prezentowania własnych zainteresowań 	
Lektura obowiązkowa i uzupełniająca	<ul style="list-style-type: none"> czyta większość wymaganych lektur przynajmniej we fragmentach i analizuje podstawowe elementy ich świata przedstawionego 	<ul style="list-style-type: none"> czyta większość wymaganych lektur w całości i analizuje ich świat przedstawiony 	<ul style="list-style-type: none"> czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje wybrane wątki 	<ul style="list-style-type: none"> czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje je w połączeniu z kontekstami 	<ul style="list-style-type: none"> chętnie czyta i zna wiele tekstów ponadprogramowych

3. Wymagania szczegółowe w klasie V zgodnie z realizowanym programem.

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	<ul style="list-style-type: none"> czyta poprawnie tekst, wyznaczając głosowo granice zdań, zwracając uwagę na znaki interpunkcyjne 	<ul style="list-style-type: none"> czyta poprawnie tekst, podkreślając głosem ważne słowa 	<ul style="list-style-type: none"> czyta płynnie tekst, podkreślając odpowiednią modulacją nastrój i emocje bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> czyta tekst, stosując odpowiednie tempo i intonację w zależności od treści 	<ul style="list-style-type: none"> posiada szerokie kompetencje w zakresie odbioru różnych tekstów kultury twórczo wykorzystuje informacje z przeczytanych tekstów świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę i umiejętności językowe w zakresie słownictwa, składni, fleksji i fonetyki samodzielnie i kreatywnie korzysta z różnych źródeł informacji chętnie czyta i zna wiele tekstów ponadprogramowych
	<ul style="list-style-type: none"> śłucha uważnie wypowiedzi nauczyciela i uczniów 	<ul style="list-style-type: none"> śłucha uważnie wszystkich wypowiedzi nauczyciela i uczniów 	<ul style="list-style-type: none"> nawiązuje do wypowiedzi innych we własnej pracy 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wysłuchane wypowiedzi we własnej pracy 	
	<ul style="list-style-type: none"> określa temat oraz kategorie dotyczące podstawowych elementów świata przedstawionego tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> wydobywa istotne informacje z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie wydobywa z tekstu wiele informacji 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo wykorzystuje informacje z tekstu 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia: <i>autor, narrator, czytelnik, słuchacz, nadawca, odbiorca wypowiedzi</i> wymienia i opisuje rodzaje narracji 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia autora od narratora oraz nadawcę od odbiorcy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> określa relacje autor – narrator – czytelnik (słuchacz) oraz nadawca – odbiorca wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia funkcję nadawcy i odbiorcy w odniesieniu do różnego typu wypowiedzi 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje tekst literacki oraz tekst informacyjny 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia tekst literacki od informacyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje wybrane elementy tekstów literackich i informacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje tekstu literackiego i informacyjnego 	

<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje formy gatunkowe wypowiedzi (zaproszenie, życzenia, gratulacje, zawiadomienie, ogłoszenie, instrukcję) 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia formy gatunkowe wypowiedzi redaguje powyższe formy wypowiedzi pisemnej 	<ul style="list-style-type: none"> zna funkcje różnych form gatunkowych wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia elementy charakterystyczne dla różnych form gatunkowych
<ul style="list-style-type: none"> porządkuje informacje z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia informacje ważne od drugorzędnych 	<ul style="list-style-type: none"> hierarchizuje informacje 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia wpływ porządkowania informacji na proces zapamiętywania
<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega w tekście treści wyrażone wprost i pośrednio 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście treści wyrażone pośrednio 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje treści wyrażone wprost i pośrednio
<ul style="list-style-type: none"> rozumie treść pytań, poleceń oraz prostych informacji 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie dosłowne i niektóre przenośne znaczenia wyrazów w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie przenośne znaczenia wyrazów w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia znaczenia dosłowne wyrazów przenośnych w wypowiedzi
<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia <i>prawda</i> i <i>falsz</i> 	<ul style="list-style-type: none"> określa prawdziwość informacji dotyczącej tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia przesłanki w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> wyciąga wnioski z tekstu
<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia: <i>tytuł</i>, <i>wstęp</i>, <i>rozwińcie</i>, <i>zakończenie</i>, <i>akapity</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia w tekście części kompozycyjne 	<ul style="list-style-type: none"> określa relacje między częściami składowymi wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje części składowych wypowiedzi
<ul style="list-style-type: none"> korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> zna budowę słownika języka polskiego oraz słownika wyrazów obcych 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta ze słownika wyrazów bliskoznacznych, słownika języka polskiego oraz słownika wyrazów obcych 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje różnych słowników
<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje hasła w encyklopedii 	<ul style="list-style-type: none"> zna budowę hasła encyklopedycznego 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z informacji zawartych w encyklopedii 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z różnych źródeł informacji
<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje podmiot i orzeczenie w zdaniu 	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia: <i>przydawka</i>, <i>dopełnienie</i>, <i>okolicznik sposobu</i>, <i>okolicznik czasu</i>, <i>okolicznik miejsca</i> 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje podmiot gramatyczny, szeregowy, domyślny i towarzyszący oraz orzeczenie czasownikowe, orzeczenie imienne i orzeczenie wyrażone wyrazami typu <i>można</i>, <i>warto</i> z bezokolicznikiem 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia funkcję orzeczenia, podmiotu, przydawki, dopełnienia i okolicznika w zdaniu
<ul style="list-style-type: none"> odróżnia zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, zna pojęcia <i>zdanie pojedyncze</i> i <i>zdanie złożone</i> 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, zdanie pojedyncze i złożone, odróżnia zdanie i wypowiedzenie bez osobowej formy czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje równoważnik zdania, określa typy zdań złożonych współrzędnie 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcję zdań współrzędnie złożonych różnego typu
<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w wypowiedziach rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki, przysłówki oraz niektóre liczebniki i przyimki 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście liczebniki oraz przyimki 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między różnymi częściami mowy 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje różnych części mowy w wypowiedzeniu
<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście formy liczb, rodzajów gramatycznych, czasów odmiennych części mowy 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia czasowniki w formie osobowej i nieosobowej oraz niektóre czasowniki dokonane i niedokonane 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje rzeczowniki żywotne i nieżywotne, osobowe i nieosobowe oraz formy przypadków rzeczownika i przymiotnika 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje różnych form gramatycznych odmiennych części mowy w wypowiedzeniu
<ul style="list-style-type: none"> odczytuje proste znaki, w tym emotikony 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje emocje na podstawie wyrazu twarzy 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje emocje wyrażane gestami i postawą 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa emocje wyrażane za pomocą różnych form ekspresji

II. Analiza i interpretacja tekstów kultury	<ul style="list-style-type: none"> nazywa reakcje czytelnicze 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi tekstów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi różnych tekstów kultury 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje emocje towarzyszące odbiorowi tekstów kultury 	<ul style="list-style-type: none"> interpretuje teksty poetyckie na poziomie metaforycznym interpretuje teksty ikoniczne na poziomie przerośnym podczas analizy utworów odwołuje się do różnych kontekstów literackich, historycznych, kulturowych dostrzega symboliczne treści w utworach literackich i plastycznych stawia pytania problemowe w odniesieniu do przeczytanych tekstów dostrzega i objaśnia związki pomiędzy warstwą językową, brzmieniową i semantyczną utworów poetyckich w sposób przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając przy tym motywy ich działania oraz kontekst sytuacyjny formułuje oceny moralne dotyczące bohaterów i ich postępowania, odwołując się do uniwersalnych wartości etycznych kreatywnie wykorzystuje posiadaną wiedzę i umiejętności w sytuacjach problemowych dotyczących odbioru tekstów literackich wyraża opinie na temat tekstów literackich, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska
	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat sytuacji bohatera literackiego i filmowego 	<ul style="list-style-type: none"> określa sytuację bohatera literackiego i filmowego 	<ul style="list-style-type: none"> zestawia sytuację bohatera z własnymi doświadczeniami 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje sytuację bohatera 	
	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat postaci literackiej, wskazuje pozytywne i negatywne cechy bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje swój pogląd na temat bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia bohatera literackiego 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się argumentami, wyrażając swój stosunek do postaci 	
	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia dzieło literackie od innych tekstów kultury 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje różne teksty kultury 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia prozę od poezji 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje środki artystycznego wyrazu charakterystyczne dla różnych tekstów kultury 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>fikcja literacka</i> 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia fikcję filmową od rzeczywistości 	<ul style="list-style-type: none"> określa rolę autora tekstu w kreowaniu fikcji literackiej 	
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia prawdopodobne (realistyczne) elementy świata przedstawionego 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nieprawdopodobne (fantastyczne) elementy świata przedstawionego 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat fantastyki w mitach i legendach 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między elementami świata przedstawionego mitu, legendy, baśni 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia: <i>epitet, porównanie, przenośnia</i> (w tym <i>uosobienie i ożywienie</i>), <i>wyraz dźwiękonaśladowczy, neologizm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście niektóre epitety, porównania, przenośnie (w tym uosobienie i ożywienie), wyrazy dźwiękonaśladowcze, neologizmy 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w tekście literackim epitety, porównania, przenośnie (w tym uosobienia i ożywienia), wyrazy dźwiękonaśladowcze, neologizmy 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia funkcje językowych środków stylistycznych 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wers, zwrotkę i refren, wskazuje rymy w wierszu, zna pojęcie <i>rytm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia wiersz ciągły od stroficznego i rymowy od wiersza bez rymów 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wiersz wolny i biały, zna pojęcia: <i>rymy męskie i żeńskie</i> oraz <i>dokładne i niedokładne</i> 	<ul style="list-style-type: none"> używa funkcjonalnie pojęć: <i>wiersz ciągły, stroficzny, rymowy, biały, wolny</i> oraz <i>rymy i rytm</i> podczas analizy wiersza 	
	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się terminami: <i>lalki, kostium, rekwizyty, dekoracja</i> w kontekście widowiska teatralnego 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się terminami związanymi z teatrem lalkowym, zna pojęcie <i>znaki teatru</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia różne elementy składające się na widowisko teatralne, określa funkcje znaków teatralnych 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje znaki teatru i środki wyrazu charakterystyczne dla teatru lalkowego 	
	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się pojęciami związanymi z filmem: <i>aktor, reżyser, scenariusz filmowy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wie, jak zbudowany jest scenariusz filmowy 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się ze zrozumieniem terminem <i>ujęcie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> określa właściwości i funkcje różnych elementów dzieła filmowego 	
	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia film od programu informacyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy programu telewizyjnego o charakterze konkursowym 	<ul style="list-style-type: none"> wyraża opinię na temat programów telewizyjnych o charakterze konkursowym 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa twórczo przekazów audiowizualnych (ruchome obrazy, dźwięk) 	
	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia wydarzenia w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wydarzenia w tekście, używa pojęć <i>wątek</i> i <i>akcja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje przebieg zdarzeń w ujęciu przyczynowo-skutkowym 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje bogate słownictwo określające następstwo zdarzeń 	
	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje najistotniejsze informacje o bohaterze 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat uczuć i przeżyć bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia opinię na temat bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> określa motywy działania bohatera 	
	<ul style="list-style-type: none"> identyfikuje opowiadanie, powieść podróźniczą, baśń, legendę, podanie, klechdę, mit, fraszkę, wiersz, przysłowie, komiks 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia mit i legendę od baśni 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy charakterystyczne różnych gatunków literackich 	<ul style="list-style-type: none"> omawia funkcję mitów i legend 	
	<ul style="list-style-type: none"> odbiera teksty literackie na poziomie dosłownym 	<ul style="list-style-type: none"> odbiera niektóre teksty kultury na poziomie 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje przenośne sensy utworów opartych 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje proste symbole i alegorie 	

		metaforycznym	na nieskomplikowanych konstrukcjach metaforycznych		
	<ul style="list-style-type: none"> • używa pojęcia <i>przesłanie</i> w odniesieniu do legendy i mitu 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje przesłanie niektórych legend i mitów 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje przesłania legend i mitów 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje samodzielnie przesłanie legendy i mitu 	
	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się pojęciami: <i>dobro – zło, przyjaźń – wrogość, prawda – kłamstwo, pokój – wojna</i> w odniesieniu do treści omawianych utworów 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia pozytywne i negatywne zachowania bohaterów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> • zestawia wartości i ich przeciwieństwa na zasadzie kontrastu 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje wartości i antywartości wpisane w teksty kultury 	
	<ul style="list-style-type: none"> • czyta większość wymaganych lektur przynajmniej we fragmentach i analizuje podstawowe elementy ich świata przedstawionego 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta większość wymaganych lektur w całości i analizuje ich świat przedstawiony 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje wybrane wątki 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje je w połączeniu z kontekstami 	
III. Tworzenie wypowiedzi	<ul style="list-style-type: none"> • udziela poprawnych i logicznych odpowiedzi na pytania 	<ul style="list-style-type: none"> • krótko wypowiada się na podany temat związany z otaczającą rzeczywistością 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się logicznie na podany temat związany z poznаныmi tekstami kultury 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie porządkuje i komponuje treść swoich wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje bezbłędne językowo, oryginalne pod względem treści i stylu różne formy wypowiedzi • swobodnie posługuje się werbalnymi i pozawerbalnymi środkami wyrazu w swoich wypowiedziach ustnych • operuje bogatym słownictwem z różnych kręgów tematycznych • samodzielnie poszerza wiedzę i umiejętności poza treści przewidziane programem nauczania • w sposób szczególny dba o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową wypowiedzi • podejmuje działalność literacką i kulturalną • prowadzi blog internetowy • redaguje twórcze oryginalne teksty informacyjne o szkole przeznaczone do gazetki lub na stronę internetową • bierze udział i odnosi sukcesy w konkursach recytatorskich i krasomówczych • bierze udział i odnosi sukcesy w konkursach literackich, ortograficznych
	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje oficjalną i nieoficjalną sytuację komunikacyjną 	<ul style="list-style-type: none"> • dostosowuje sposób wyrażania się do sytuacji komunikacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje formy grzecznościowe w wypowiedzi ustnej i pisemnej (pozdrowienia, list, życzenia, gratulacje) 	<ul style="list-style-type: none"> • dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu 	
	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje poprawnie pytania podczas rozmowy 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje logiczne pytania do tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje pytania o zróżnicowanej budowie 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje pytania o charakterze uogólniającym 	
	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy wypowiedzi wyrażające różne intencje, np. prośbę, polecenie, radę, podziękowanie, przeprosiny 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje różne typy wypowiedzi w zależności od zamierzonego celu 	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się pozawerbalnymi środkami komunikowania się stosownie do okoliczności 	<ul style="list-style-type: none"> • podkreśla intencje wypowiedzi pozawerbalnymi środkami porozumiewania się 	
	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje według podanego wzoru użytkowe formy wypowiedzi: list, kartkę z pozdrowieniami, ogłoszenie, zawiadomienie, zaproszenie, życzenia, gratulacje, instrukcję, proste notatki w różnych formach 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje samodzielnie użytkowe formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje użytkowe formy wypowiedzi, stosując odpowiednie słownictwo 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje użytkowe formy wypowiedzi, stosując środki językowe podkreślające intencję wypowiedzi 	
	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje według podanego wzoru opowiadanie z elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje samodzielnie opowiadanie z elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje rozwinięte, poprawne stylistycznie opowiadanie z elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje poprawne, charakteryzujące się bogactwem językowym, opowiadanie z elementami opisu i dialogiem, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie 	
	<ul style="list-style-type: none"> • wydziela margines i dba o estetykę tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyróżnia istotne treści w tekstach użytkowych 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy wypowiedzi zgodne z cechami kompozycyjnymi danej formy 	<ul style="list-style-type: none"> • rozplanowuje kompozycję układu treści w różnych formach wypowiedzi 	
	<ul style="list-style-type: none"> • sporządza według podanego wzoru odtwórczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • sporządza samodzielnie odtwórczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje jednolitą formę wypowiedzi (bez czasownika) w zapisie planu ramowego i szczegółowego 	<ul style="list-style-type: none"> • dba o zwięzłość wypowiedzi w zapisie planu ramowego i szczegółowego 	
	<ul style="list-style-type: none"> • słucha z uwagą uczestników rozmowy, 	<ul style="list-style-type: none"> • włącza się do rozmowy w kulturalny 	<ul style="list-style-type: none"> • reaguje na wypowiedzi innych 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje własne stanowisko 	

	mówi na temat, uczestnicząc w rozmowie	sposób	rozmówców	w rozmowie	
	<ul style="list-style-type: none"> czytając głośno, uwzględnia kropkę, znak zapytania lub wykrzyknik na końcu wypowiedzeń 	<ul style="list-style-type: none"> czytając głośno, uwzględnia przecinki w wypowiedzeniach 	<ul style="list-style-type: none"> czytając głośno, uwzględnia różne znaki interpunkcyjne 	<ul style="list-style-type: none"> czytając głośno, przekazuje intencję tekstu 	
	<ul style="list-style-type: none"> wyglasza tekst z pamięci 	<ul style="list-style-type: none"> recytuje tekst poetycki 	<ul style="list-style-type: none"> artykułuje prawidłowo głoski podczas recytacji 	<ul style="list-style-type: none"> głosowo interpretuje tekst 	
	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące 	<ul style="list-style-type: none"> używa świadomie wypowiedzeń oznajmujących, pytających i rozkazujących 	<ul style="list-style-type: none"> używa wypowiedzeń wykrzyknikowych ze świadomością ich funkcji 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawnie wypowiedzenia oznajmujące, pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe 	
	<ul style="list-style-type: none"> buduje logiczne wypowiedzenia pojedyncze i złożone 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy poprawne wypowiedzenia pojedyncze i złożone 	<ul style="list-style-type: none"> przekształca wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika w zdania i odwrotnie 	<ul style="list-style-type: none"> przekształca zdanie pojedyncze w równoważnik zdania i odwrotnie ze świadomością celu 	
	<ul style="list-style-type: none"> stara się przestrzegać poprawności gramatycznej wyrazów odmiennych 	<ul style="list-style-type: none"> przestrzega poprawności gramatycznej wyrazów odmiennych, tworząc wypowiedzi o nieskomplikowanej strukturze językowej 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie stosuje w wypowiedzi wyrazy o trudnej odmianie 	
	<ul style="list-style-type: none"> tworzy przysłowki od przymiotników 	<ul style="list-style-type: none"> używa przymiotników i przysłówek w właściwych kontekstach 	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnia w wypowiedziach różne natężenie cech i właściwości 	<ul style="list-style-type: none"> używa we właściwych kontekstach przymiotników i przysłówek o różnych natężeniach cechy 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna zasady pisowni: <ul style="list-style-type: none"> - rz, ż, ó, u, h, ch, - nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, przysłówkami i liczebnikami - wielką i małą literą, - q i ę, - i po spółgłoskach, - zakończeń -i, -ii, -ji, - końcówek -em, -om, - przyimków złożonych i wyrażen przyimkowych 	<ul style="list-style-type: none"> stara się przestrzegać poprawności ortograficznej w zakresie pisowni: <ul style="list-style-type: none"> - rz, ż, ó, u, h, ch, - nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, przysłówkami i liczebnikami, - wielką i małą literą, - q i ę, - i po spółgłoskach, - zakończeń -i, -ii, -ji, - końcówek -em, -om, - przyimków złożonych i wyrażen przyimkowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje w większości wyrazów zasady pisowni: <ul style="list-style-type: none"> - rz, ż, ó, u, h, ch, - nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, przysłówkami i liczebnikami, - wielką i małą literą, - q i ę, - i po spółgłoskach, - zakończeń -i, -ii, -ji, - końcówek -em, -om, - przyimków złożonych i wyrażen przyimkowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje we wszystkich wyrazach zasady pisowni: <ul style="list-style-type: none"> - rz, ż, ó, u, h, ch, - nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, przysłówkami i liczebnikami, - wielką i małą literą, - q i ę, - i po spółgłoskach, - zakończeń -i, -ii, -ji, - końcówek -em, -om, - przyimków złożonych i wyrażen przyimkowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna wybrane zasady dotyczące oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych 	<ul style="list-style-type: none"> stara się przestrzegać zasad oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje w większości wyrazów zasady oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje we wszystkich wyrazach zasady oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	
	<ul style="list-style-type: none"> zamyka wypowiedzenia oznajmujące kropką, znakiem zapytania lub wykrzyknikiem 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje poprawnie kropkę, znak zapytania lub wykrzyknik na końcu wypowiedzeń, zna zasady dotyczące 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje w większości wypowiedzeń poznane zasady użycia przecinka w 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje we wszystkich wypowiedzeniach poznane zasady użycia przecinka w 	

		użycia przecinka w zdaniach pojedynczych i złożonych	zdaniu pojedynczym i złożonym	zdaniu pojedynczym i złożonym	
	<ul style="list-style-type: none"> operuje poprawnie słownictwem skoncentrowanym przede wszystkim wokół tematów: dom, rodzina, szkoła i nauka, środowisko przyrodnicze i społeczne 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia wyrazy pokrewne od bliskoznacznych, tworzy rodziny wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> używa funkcjonalnie i we właściwych kontekstach frazeologizmów 	<ul style="list-style-type: none"> używa funkcjonalnie i we właściwych kontekstach archaizmów i neologizmów 	

5. Wymagania szczegółowe w klasie VI zgodnie z realizowanym programem.

Sprawności	Wymagania				ponadprogramowe (ocena: celujący)
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	<ul style="list-style-type: none"> czyta sprawnie tekst, wyznaczając głosowo granice zdań, zwracając uwagę na znaki interpunkcyjne 	<ul style="list-style-type: none"> czyta poprawnie tekst, podkreślając głosem ważne słowa 	<ul style="list-style-type: none"> czyta płynnie tekst, podkreślając odpowiednią modulacją nastrój i emocje bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> czyta tekst, stosując odpowiednie tempo i intonację w zależności od treści 	<ul style="list-style-type: none"> ma szerokie kompetencje w zakresie odbioru różnych tekstów kultury twórczo wykorzystuje informacje z przeczytanych tekstów świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę i umiejętności językowe w zakresie słownictwa, składni, fleksji i fonetyki samodzielnie i twórczo korzysta z różnych źródeł informacji chętnie czyta i zna wiele tekstów ponadprogramowych bezbłędnie redaguje wymienione w podstawie programowej formy wypowiedzi pisemnych bierze udział i odnosi sukcesy w konkursach przedmiotowych z języka polskiego
	<ul style="list-style-type: none"> słucha uważnie wypowiedzi nauczyciela i uczniów 	<ul style="list-style-type: none"> słucha uważnie wszystkich wypowiedzi nauczyciela i uczniów 	<ul style="list-style-type: none"> nawiązuje do wypowiedzi innych we własnej pracy 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wysłuchane wypowiedzi we własnej pracy 	
	<ul style="list-style-type: none"> określa temat oraz główną myśl tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie wydobywa z tekstu wiele informacji 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje informacje zawarte w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo wykorzystuje informacje z tekstu 	
	<ul style="list-style-type: none"> używa ze zrozumieniem pojęć: <i>autor, narrator, czytelnik, słuchacz</i> do określenia nadawcy i odbiorcy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia na przykładach, co odróżnia autora od narratora oraz nadawcę od odbiorcy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> określa relacje autor – narrator – czytelnik (słuchacz) oraz nadawca – odbiorca wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia funkcję nadawcy i odbiorcy w odniesieniu do różnego typu wypowiedzi 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje tekst informacyjny, literacki i reklamowy 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia różnice między tekst informacyjnym, literackim i reklamowym 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje wybrane elementy tekstów informacyjnych, literackich i reklamowych 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje tekstu informacyjnego, literackiego i reklamowego 	
	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje informacje zawarte w tekście reklamowym 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje opinie w tekście reklamowym 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje różne środki językowe i pozajęzykowe użyte w tekście reklamowym 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcję różnych środków językowych i pozajęzykowych w tekście reklamowym 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje formy gatunkowe wypowiedzi (zaproszenie, życzenia, gratulacje, zawiadomienie, ogłoszenie, instrukcję, przepis) 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia formy gatunkowe wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia funkcje różnych form gatunkowych wypowiedzi redaguje wymienione w podstawie programowej formy wypowiedzi pisemnych z nielicznymi błędami. 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia elementy charakterystyczne dla różnych form gatunkowych redaguje wymienione w podstawie programowej formy wypowiedzi pisemnych, popełniając mało znaczące błędy nielicznymi błędami. 	
	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych 	<ul style="list-style-type: none"> hierarchizuje informacje 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcję różnych informacji w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje umiejętność selekcjonowania informacji podczas korzystania z różnych źródeł (m.in. internetu) 	
	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje treści wyrażone wprost i pośrednio 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje informacje 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje informacje wyrażone wprost i pośrednio w 	

			wyrażone pośrednio do opisu różnych elementów świata przedstawionego w utworze	tekstach o wyższym stopniu organizacji	
	<ul style="list-style-type: none"> rozumie dosłowne i przerośne znaczenia wyrazów w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia znaczenia dosłowne wyrazów od znaczeń przerośnych w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> określa wpływ przerośnych i dosłownych znaczeń wyrazów na odbiór wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcję przerośnych znaczeń wyrazów w różnych tekstach (informacyjnych, literackich, reklamowych) 	
	<ul style="list-style-type: none"> wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia kłamstwo od fikcji literackiej 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje elementy manipulacji językowej 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia perswazję od manipulacji 	
	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia w tekście części składowe i dostrzega relacje między nimi 	<ul style="list-style-type: none"> określa relacje między częściami składowymi wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje części składowych wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o budowie tekstu do odczytywania jego sensu 	
	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie korzysta z informacji zawartych w słowniku ortograficznym, słowniku języka polskiego oraz wyrazów bliskoznacznych 	<ul style="list-style-type: none"> zna budowę i funkcję słowników wyrazów obcych, frazeologicznego oraz poprawnej polszczyzny 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta ze słowników frazeologicznego oraz poprawnej polszczyzny 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z różnych typów słowników – odpowiednio do potrzeb 	
	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie wyszukuje hasła w encyklopedii tradycyjnej oraz internetowej 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z informacji zawartych w encyklopedii 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z informacji zawartych na tematycznych portalach internetowych 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z różnych źródeł informacji odpowiednio do potrzeb 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje podmiot orzeczenie, przydawkę, dopełnienie i okolicznik w zdaniu 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia orzeczenie czasownikowe od imiennego i zna ich funkcję 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia funkcję różnych części zdania 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje różne typy podmiotów i orzeczeń oraz inne części zdania w swoich wypowiedziach 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście zdania pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, zdania pojedyncze i złożone oraz równoważniki zdań 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcję w tekście zdań pojedynczych rozwiniętych i nierozwiniętych, zdań pojedynczych i złożonych oraz równoważników zdań 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje różne typy zdań złożonych współrzędnie i określa ich funkcję 	<ul style="list-style-type: none"> celowo wykorzystuje różne typy wypowiedzeń dla osiągnięcia zamierzonych efektów 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w wypowiedziach rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki, przysłówki, liczebniki, zaimki, przyimki i spójniki 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia różnice między podstawowymi częściami mowy 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje różnych części mowy w wypowiedzeniu 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę o funkcjach zaimków w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczb, osób, rodzajów gramatycznych, czasów odmiennych części mowy 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje form przypadków, liczb, osób, rodzajów gramatycznych, czasów w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> używa form strony biernej i czynnej czasownika dla uzyskania jednoznaczności treści wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie stosuje różne formy trybu czasownika w swoich wypowiedziach 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikowania się (gest, wyraz twarzy, mimika, postawa ciała) 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa emocje postaci literackich, komiksowych, filmowych wyrażane mimiką, gestami i postawą 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa emocje postaci ukazanych w różnych tekstach kultury (m.in. obraz, rzeźba, fotografia), wyrażane za pomocą różnych form ekspresji 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę na temat niewerbalnych środków komunikowania się w opisie postaci ukazanych w różnych tekstach kultury 	
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury	<ul style="list-style-type: none"> nazywa reakcje czytelnice 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi tekstów literackich i filmowych 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi różnych tekstów kultury 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje emocje towarzyszące odbiorowi tekstów kultury 	<ul style="list-style-type: none"> interpretuje teksty poetyckie na poziomie metaforycznym interpretuje teksty ikonizacyjne na poziomie przerośnym podczas analizy utworów odwołuje się do różnych kontekstów literackich, historycznych,
	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat sytuacji bohatera literackiego i filmowego 	<ul style="list-style-type: none"> określa sytuację bohatera literackiego i filmowego 	<ul style="list-style-type: none"> zestawia sytuację bohatera z własnymi doświadczeniami 	<ul style="list-style-type: none"> obiektywnie komentuje sytuację bohatera 	
	<ul style="list-style-type: none"> wyraża swój stosunek do postaci 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia postać prezentowaną w 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się odpowiednimi 	<ul style="list-style-type: none"> w ocenie postaci literackiej bierze pod 	

ukazanych w różnych tekstach kultury	tekście kultury	argumentami, wyrażając swoją ocenę postaci	uwagę motywy jej postępowania	kulturowych <ul style="list-style-type: none"> dostrzega symboliczne treści w utworach literackich i plastycznych stawia pytania problemowe w odniesieniu do przeczytanych tekstów dostrzega i objaśnia związki między warstwą językową, brzmieniową i semantyczną utworów poetyckich w sposób przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając przy tym motywy ich działania oraz kontekst sytuacyjny formułuje oceny moralne dotyczące bohaterów i ich postępowania, odwołując się do uniwersalnych wartości etycznych twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę i umiejętności w sytuacjach problemowych dotyczących odbioru tekstów literackich wyraża opinie na temat tekstów literackich, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska
<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje różne teksty kultury (tekst literacki, film, przedstawienie teatralne, balet, dzieło muzyczne, obraz, rzeźbę, fotografię, przedmioty sztuki użytkowej) 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia tekst literacki od publicystycznego 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje środki artystycznego wyrazu charakterystyczne dla różnych tekstów kultury 	<ul style="list-style-type: none"> używa pojęć charakterystycznych dla wybranej dziedziny sztuki w opisie tekstu kultury 	
<ul style="list-style-type: none"> odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia fikcję filmową od rzeczywistości 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje świat fikcji artystycznej 	<ul style="list-style-type: none"> określa rolę autora tekstu w kreowaniu fikcji artystycznej 	
<ul style="list-style-type: none"> wskazuje prawdopodobne (realistyczne) i nieprawdopodobne (fantastyczne) elementy świata przedstawionego 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat fantastyki w utworach fantasy i science fiction 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między elementami świata przedstawionego mitu, legendy, baśni, utworu fantasy i science fiction 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje elementy fantastyczne jako jedną z cech gatunkowych ballady 	
<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście literackim porównanie, przenośnię, epitet (w tym uosobienie i ożywienie) i wyraz dźwiękonaśladowczy 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia funkcję porównania, przenośni, epitetu i wyrazu dźwiękonaśladowczego w tekście literackim 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście instrumentację głoskową, przerzutnię, neologizmy, archaizmy i określa ich funkcję 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia funkcję różnych językowych środków stylistycznych 	
<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wers, zwrotkę, rym, rytm, refren w utworze literackim 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia czynniki wpływające na rytm utworu 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje rymy męskie i żeńskie oraz dokładne i niedokładne oraz określa ich funkcję w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> używa funkcjonalnie pojęć <i>wers</i>, <i>zwrotka</i>, <i>rym</i>, <i>rytm</i>, <i>refren</i> podczas analizy wiersza 	
<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wiersz rymowany i wiersz biały 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wiersz ciągły i stroficzny 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym charakteryzuje się wiersz wolny 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia związki między budową i znaczeniami utworu poetyckiego 	
<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia elementy składające się na widowisko teatralne (gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostiumy, rekwizyty) 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się ze zrozumieniem terminami związanymi ze sztuką teatru 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym różni się kabaret od innych widowisk teatralnych 	<ul style="list-style-type: none"> określa elementy charakterystyczne dla widowiska baletowego 	
<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia elementy dzieła filmowego i telewizyjnego (scenariusz, reżyseria, ujęcie, scena, gra aktorska) 	<ul style="list-style-type: none"> używa ze zrozumieniem pojęć <i>kino familijne</i>, <i>serial telewizyjny</i> 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia cechy filmu kultowego 	<ul style="list-style-type: none"> określa właściwości i funkcje różnych elementów dzieła filmowego 	
<ul style="list-style-type: none"> odróżnia telewizyjny program informacyjny od programu rozrywkowego 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa tworzywo przekazów audiowizualnych (ruchome obrazy, dźwięk) 	<ul style="list-style-type: none"> identyfikuje talk-show jako program rozrywkowy 	<ul style="list-style-type: none"> wyraża opinię na temat programów telewizyjnych o charakterze rozrywkowym 	
<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia wątki i wydarzenia w tekście oraz omawia akcję 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wydarzenia zawiązujące akcję, punkt kulminacyjny oraz rozwiązanie akcji 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia fabułę od akcji 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcję retrospekcji w utworze literackim 	
<ul style="list-style-type: none"> przedstawia informacje i formułuje opinie na temat bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> określa motywy działania bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> używa ze zrozumieniem pojęć <i>usposobienie</i>, <i>charakter</i>, <i>temperament</i> podczas charakterystyki bohatera 	
<ul style="list-style-type: none"> identyfikuje opowiadanie, powieść, baśń, legendę, mit, bajkę, fraszkę, wiersz, przysłowie, komiks 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia najbardziej charakterystyczne cechy różnych gatunków literackich 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje różne odmiany powieści, np. przygodową, podróżniczą, obyczajową, psychologiczną, historyczną 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia cechy charakterystyczne wybranych konwencji literackich, np. fantasy, science fiction 	
<ul style="list-style-type: none"> odbiera teksty kultury na poziomie dosłownym i przenośnym 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje przenośne sensy utworów opartych na nieskomplikowanych 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje proste symbole i alegorie 	<ul style="list-style-type: none"> interpretuje teksty kultury na poziomie kontekstualnym 	

III. Tworzenie wypowiedzi		konstrukcjach metaforycznych			
	• objaśnia moral bajki	• wskazuje różnice między bajką i baśnią	• przytacza i objaśnia przesłanie przypowieści	• objaśnia uniwersalny charakter przesłania bajek, baśni, mitów, legend i przypowieści	
	• odczytuje wartości oraz antywartości wpisane w teksty kultury, np. dobro – zło, przyjaźń – wrogość, prawda – kłamstwo, pokój – wojna, miłość – nienawiść, wierność – zdrada, zdrowie – choroba	• zestawia wartości i ich przeciwieństwa na zasadzie kontrastu	• podejmuje próby definiowania wartości wpisanych w teksty kultury	• interpretuje teksty kultury przez pryzmat wartości wpisanych w te dzieła	
	• czyta większość wymaganych lektur przynajmniej we fragmentach i analizuje podstawowe elementy ich świata przedstawionego	• czyta większość wymaganych lektur w całości i analizuje ich świat przedstawiony	• czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje wybrane wątki	• czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje je w połączeniu z kontekstami	
	• wypowiada się na tematy poruszane na zajęciach	• wypowiada się poprawnie i logicznie na podane tematy związane z otaczającą rzeczywistością i poznanymi tekstami kultury	• świadomie porządkuje i komponuje treść swoich wypowiedzi	• funkcjonalnie używa różnych środków językowych w swoich wypowiedziach	• redaguje bezbłędne językowo, oryginalne pod względem treści i stylu różne formy wypowiedzi
	• dostosowuje sposób wyrażania się do sytuacji komunikacyjnej i zamierzonego celu	• stosuje formy grzecznościowe w wypowiedzi ustnej i pisemnej (pозdrowienia, list, życzenia, gratulacje)	• dostrzega związki między dostosowaniem sposobu wyrażania się i skutecznością komunikacji	• świadomie i celowo stosuje elementy stylizacji językowej w swoich wypowiedziach pisemnych	• swobodnie posługuje się werbalnymi i pozawerbalnymi środkami wyrazu w swoich wypowiedziach ustnych
	• formułuje poprawnie zbudowane i logiczne pytania do tekstu	• formułuje pytania o zróżnicowanej budowie	• formułuje pytania związane z metaforycznymi znaczeniami utworu	• formułuje pytania o charakterze filozoficznym	• operuje bogatym słownictwem z różnych kręgów tematycznych
	• tworzy wypowiedzi wyrażające różne intencje, np. prośbę, polecenie, radę, podziękowanie, przeproszenie	• posługuje się werbalnymi i pozawerbalnymi środkami komunikowania się stosownie do okoliczności	• podkreśla intencje wypowiedzi pozawerbalnymi środkami porozumiewania się	• stosuje świadomie w swoich wypowiedziach elementy perswazji językowej	• samodzielnie poszerza wiedzę i umiejętności poza treści przewidziane programem nauczania
	• redaguje według podanego wzoru użytkowe formy wypowiedzi: list oficjalny, list prywatny, kartkę z pozdrowieniami, ogłoszenie, zawiadomienie, zaproszenie, życzenia, gratulacje, instrukcję, proste notatki w różnych formach	• redaguje samodzielnie użytkowe formy wypowiedzi	• redaguje użytkowe formy wypowiedzi, stosując odpowiednie słownictwo	• redaguje użytkowe formy wypowiedzi, stosując funkcjonalnie i celowo różnorodne środki językowe	• w sposób szczególny dba o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową wypowiedzi
	• redaguje według podanego wzoru opowiadanie z dialogiem i elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, opis dzieła sztuki, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie, streszczenie	• redaguje samodzielnie opowiadanie z dialogiem i elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, opis dzieła sztuki, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie, streszczenie	• redaguje rozwinięte, poprawne stylistycznie opowiadanie z dialogiem i elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, opis dzieła sztuki, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie, streszczenie	• redaguje poprawne, charakteryzujące się bogactwem językowym opowiadanie z dialogiem i elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, opis dzieła sztuki, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie, streszczenie	• podejmuje działalność literacką i kulturalną
• wydziela margines, stosuje akapity i dba o estetykę tekstu	• stosuje w wypowiedzi pisemnej odpowiednią	• samodzielnie rozplanowuje kompozycję układu	• używa różnych rozwiązań kompozycyjnych i	• prowadzi blog internetowy	
				• redaguje twórcze, oryginalne teksty informacyjne o szkole przeznaczone do gazetki lub na stronę internetową	
				• bierze udział i odnosi sukcesy w konkursach recytatorskich i krasomówczych	
				• bierze udział i odnosi sukcesy w konkursach literackich, ortograficznych	

		kompozycję i układ graficzny	treści w różnych formach wypowiedzi	graficznych eksponujących ważne treści w tekście
<ul style="list-style-type: none"> • sporządza według podanego wzoru odtworczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • sporządza samodzielnie odtworczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje jednolitą formę wypowiedzeń (bez czasownika) w zapisie planu ramowego i szczegółowego 	<ul style="list-style-type: none"> • dba o zwięzłość wypowiedzi w zapisie planu ramowego i szczegółowego 	
<ul style="list-style-type: none"> • słucha z uwagą uczestników rozmowy, mówi na temat, prezentuje własne zdanie 	<ul style="list-style-type: none"> • włącza się do rozmowy w kulturalny sposób 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje poprawnie zbudowane argumenty i kontrargumenty w dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> • przestrzega wszystkich zasad kultury dyskusji 	
<ul style="list-style-type: none"> • czytając głośno, przekazuje intencję utworu, uwzględnia różne znaki interpunkcyjne w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> • czytając głośno, stosuje odpowiednią intonację i właściwie akcentuje wyrazy 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie używa akcentu zdaniowego do wyeksponowania znaczeń wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • czytając tekst, uwzględnia jego organizację rytmiczną 	
<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o wybranych wydarzeniach z fabuły utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada fabułę krótkiego utworu epickiego lub fragmentu powieści 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie wykorzystuje tempo mówienia i intonację podczas opowiadania 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie używa różnych środków językowych i pozajęzykowych w celu zainteresowania słuchaczy 	
<ul style="list-style-type: none"> • wygłasza tekst z pamięci 	<ul style="list-style-type: none"> • recytuje tekst poetycki oraz fragmenty prozy 	<ul style="list-style-type: none"> • artykułuje prawidłowo głoski podczas recytacji 	<ul style="list-style-type: none"> • głosowo interpretuje tekst 	
<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia i poprawnie zapisuje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące 	<ul style="list-style-type: none"> • używa świadomie wypowiedzeń oznajmujących, pytających i rozkazujących 	<ul style="list-style-type: none"> • używa wypowiedzeń wykrzyknikowych ze świadomością ich funkcji 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje wiedzę o wypowiedzeniach mających charakter pytań retorycznych w interpretacji tekstu 	
<ul style="list-style-type: none"> • przekształca zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie oraz zdania w równoważniki zdań i odwrotnie – odpowiednio do przyjętego celu 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje wiedzę o odmianie wyrazów do tworzenia poprawnych wypowiedzeń 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje funkcjonalnie równoważniki zdań w swoich wypowiedziach 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie tworzy zdania współrzędne i podrzędnie złożone różnego typu 	
<ul style="list-style-type: none"> • przestrzega poprawności gramatycznej wyrazów odmiennych, tworząc wypowiedzi o nieskomplikowanej strukturze językowej 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje poprawnie i celowo różne formy gramatyczne wyrazów odmiennych 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie stosuje w wypowiedzi wyrazy o trudnej odmianie 	
<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki 	<ul style="list-style-type: none"> • używa we właściwych kontekstach przymiotników i przysłówków o różnych natężeniach cechy 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie używa różnych stopni przysłówka w swoich wypowiedziach 	<ul style="list-style-type: none"> • prawidłowo stopniuje trudne formy przymiotników 	
<ul style="list-style-type: none"> • zna zasady pisowni: <ul style="list-style-type: none"> – rz, ż, ó, u, h, ch, – nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, przysłówkami, liczebnikami i zaimkami, – wielką i małą literą, – q i ę, – połączeń literowych en, em, on, om – i po spółgłoskach, – końcówek -i, -ii, -ji, – końcówek -em, -om, – przedrostków i przyrostków, – przyimków złożonych i wyrażen przyimkowych i stara się ich przestrzegać 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje zasady ortograficzne w zakresie pisowni: <ul style="list-style-type: none"> – rz, ż, ó, u, h, ch, – nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, przysłówkami, liczebnikami i zaimkami, – wielką i małą literą, – q i ę, – połączeń literowych en, em, on, om – i po spółgłoskach, – końcówek -i, -ii, -ji, – końcówek -em, -om, – przedrostków i przyrostków, – przyimków złożonych i wyrażen przyimkowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie zapisuje większość wyrazów zawierających trudności w zakresie pisowni: <ul style="list-style-type: none"> – rz, ż, ó, u, h, ch, – nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, przysłówkami, liczebnikami i zaimkami, – wielką i małą literą, – q i ę, – połączeń literowych en, em, on, om – i po spółgłoskach, – końcówek -i, -ii, -ji, – końcówek -em, -om, – przedrostków i przyrostków, – przyimków złożonych i wyrażen przyimkowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 		

			– przedrostków i przyrostków, – przyimków złożonych i wyrażen przyimkowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	
	<ul style="list-style-type: none"> zna wybrane zasady dotyczące oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych i stara się je stosować 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zasady dotyczące oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie oznacza większość spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie oznacza wszystkie spółgłoski dźwięczne i bezdźwięczne w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach
	<ul style="list-style-type: none"> zna zasady użycia znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, cudzysłowu, dwukropka, nawiasu, wykrzyknika i stara się je stosować w zapisie zdań złożonych i pojedynczych 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zasady dotyczące użycia znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, cudzysłowu, dwukropka, nawiasu, wykrzyknika w zapisie zdań złożonych i pojedynczych 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie używa poznanych znaków interpunkcyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> celowo i funkcjonalnie używa różnych znaków interpunkcyjnych
	<ul style="list-style-type: none"> operuje poprawnie słownictwem skoncentrowanym przede wszystkim wokół tematów: dom, rodzina, szkoła i nauka, środowisko przyrodnicze, społeczne i kulturowe 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia wyrazy pokrewne od bliskoznacznych oraz synonimy od antonimów 	<ul style="list-style-type: none"> używa funkcjonalnie i we właściwych kontekstach frazeologizmów 	<ul style="list-style-type: none"> używa zdrobnień, zgrubień oraz wyrazów nacechowanych emocjonalnie odpowiednio do przyjętego celu wypowiedzi

6. Wymagania szczegółowe w klasie VII zgodnie z realizowanym programem.

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE					
Zmienność losu					
Jan Kochanowski <i>Na swoje księgi, Na dom w Czarnolesie, Na lipę, O żywocie ludzkim</i>	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>humanista</i> wie, że fraszka to gatunek liryczny formułuje temat wskazanej fraszki wie, na czym polega uosobienie i apostrofa zna pojęcie <i>autotematyzm</i> zna pojęcie <i>liryka bezpośrednia</i> zna pojęcie <i>epikureizm</i> zna pojęcie <i>theatrum mundi</i> zna pojęcie <i>światopogląd</i> odtwarza krótko światopogląd Kochanowskiego zawarty we fraszkach 	<ul style="list-style-type: none"> wie, kogo nazywa się humanistą rozpoznaje fraszkę wśród gatunków lirycznych formułuje tematy wybranych fraszek wskazuje w tekście uosobienie i apostrofę wie, na czym polega autotematyzm rozpoznaje lirykę bezpośrednią rozumie pojęcie <i>epikureizm</i> rozumie pojęcie <i>theatrum mundi</i> rozumie pojęcie <i>światopogląd</i> wypowiada się w kilku zdaniach na temat światopoglądu Kochanowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jakiego człowieka można nazwać humanistą wymienia cechy fraszki jako gatunku lirycznego omawia różnorodność tematyki fraszek Kochanowskiego wyjaśnia, co to jest uosobienie i apostrofa tłumaczy, na czym polega autotematyzm wyjaśnia, na czym polega liryka bezpośrednia wyjaśnia pojęcie <i>epikureizm</i> tłumaczy pojęcie <i>theatrum mundi</i> wyjaśnia pojęcie <i>światopogląd</i> wstępnie omawia 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego Jan Kochanowski jest uznawany za humanistę omawia cechy fraszki jako gatunku lirycznego wyjaśnia, z czego wynika różnorodność tematyczna fraszek Kochanowskiego wyjaśnia funkcję uosobienia i apostrofy wskazuje i interpretuje autotematyczną fraszkę Kochanowskiego wyjaśnia, jakie skutki dla tekstu przynosi wykorzystanie liryki bezpośredniej wyjaśnia pojęcie 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje ciekawą prezentację o fraszkach Jana Kochanowskiego, omawia ich tematykę, problematykę, prezentowaną w nich postawę życiową

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
			światopogląd Kochanowskiego	<i>epikureizm</i> w kontekście fraszki <i>Na lipę</i> <ul style="list-style-type: none"> interpretuje fraszkę Kochanowskiego, wykorzystując motyw <i>theatrum mundi</i> wyjaśnia pojęcie <i>światopogląd</i> w kontekście fraszek Kochanowskiego wyjaśnia, na czym polega humanistyczny wymiar światopoglądu Kochanowskiego 	
Jan Izidor Sztudynger, fraszki współczesne	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje poznane utwory jako fraszki formułuje temat wybranej fraszki dostrzega humor we fraszkach wstępnie porównuje fraszki Sztudyngera z fraszkami Kochanowskiego na podstawie wybranej fraszki pisze krótkie opowiadanie korzystając z pomocy, próbuje stworzyć własną fraszkę 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, kiedy utwór jest fraszką formułuje tematy podanych fraszek wyjaśnia, z czego wynika humor fraszek porównuje fraszki Sztudyngera z fraszkami Kochanowskiego na podstawie wybranej fraszki pisze opowiadanie próbuje stworzyć własną fraszkę 	<ul style="list-style-type: none"> omawia cechy fraszek formułuje tematy podanych fraszek dostrzega ironię we fraszkach wskazuje podobieństwa między fraszkami Sztudyngera a fraszkami Kochanowskiego na podstawie fraszki tworzy rozbudowane opowiadanie tworzy własną fraszkę 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co świadczy o tym, że poznane utwory to fraszki omawia tematykę poznanych fraszek wyjaśnia, na czym polega ironia we fraszkach omawia podobieństwa i różnice między fraszkami Sztudyngera a fraszkami Kochanowskiego na podstawie fraszki tworzy oryginalne opowiadanie tworzy własną fraszkę z elementami humoru lub ironii 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia twórczość wybranego współczesnego fraszkopisarza
Stanisław Jerzy Lec, <i>Myśli nieuczesane</i>	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wypowiedź o charakterze aforyzmu wie, na czym polega ironia dostrzega przynajmniej jeden stały związek wyrazowy w aforyzmach wie, że aforyzmy mają wymowę moralną 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia aforyzm od fraszki dostrzega ironię w aforyzmach wskazuje stałe związki wyrazowe wykorzystane w aforyzmach dostrzega moralną wymowę aforyzmów 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co to jest aforyzm wyjaśnia funkcję ironii w wybranym aforyzmie wyjaśnia znaczenie wybranego związku wyrazowego występującego w aforyzmie omawia wymowę moralną wybranego aforyzmu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia różnice między aforyzmem a fraszką wyjaśnia funkcję ironii w aforyzmach wyjaśnia znaczenia stałych związków wyrazowych wykorzystanych w aforyzmach omawia moralną wymowę aforyzmów 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie tworzy zbiór ważnych dla niego aforyzmów, omawia je i interpretuje
Andrzej Mleczko, Marek Raczkowski, rysunki satyryczne	<ul style="list-style-type: none"> opowiada, co przedstawia wybrany rysunek dostrzega na wybranych rysunkach nawiązania kulturowe wyjaśnia, co go śmieszy na rysunkach łączy rysunki satyryczne z fraszkami zna pojęcie <i>absurd</i> zna pojęcie <i>karykatura</i> 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada, co przedstawiają rysunki dostrzega na rysunkach nawiązania kulturowe wskazuje, co może śmieszyć na rysunkach dostrzega związek rysunków satyrycznych z fraszkami dostrzega absurd na rysunkach wyjaśnia pojęcie <i>karykatura</i> 	<ul style="list-style-type: none"> łączy wymowę rysunków ze zjawiskami współczesnego świata wskazuje nawiązania kulturowe omawia sposoby wywoływania śmiechu przez rysunki satyryczne omawia związek rysunków satyrycznych z fraszkami wyjaśnia, na czym polega absurd na rysunkach wskazuje przykłady karykatury 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jakie zjawiska współczesnego świata komentują rysunki interpretuje nawiązania kulturowe wyjaśnia, z czego wynika i przeciwko czemu jest skierowana satyra na rysunkach wyjaśnia, na czym polega związek rysunków satyrycznych z fraszkami omawia funkcję absurdu na rysunkach omawia funkcje karykatury 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia i omawia problematykę i konwencję obrazowania samodzielnie wybranego cyklu rysunków satyrycznych współczesnego twórcy

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
• Piękno świata, piękno człowieka					
Jan Kochanowski <i>Czego chcesz od nas, Panie, Pieśń III, Pieśń IX</i>	<ul style="list-style-type: none"> zna pieśń jako gatunek liryczny cytuje fragmenty, w których ujawnia się osoba mówiąca wskazuje wersy ujawniające odbiorcę wyróżnia lirykę spośród innych rodzajów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> zna cechy pieśni jako gatunku lirycznego wstępnie charakteryzuje osobę mówiącą nazywa odbiorcę ujawniającego się we wszystkich utworach wymienia podstawowe cechy utworów lirycznych 	<ul style="list-style-type: none"> omawia cechy pieśni jako gatunku lirycznego na podstawie tekstów wyjaśnia, kim jest i jaka jest osoba mówiąca wyjaśnia cele, w jakich osoba mówiąca zwraca się do odbiorcy mówiącego omawia cechy utworów lirycznych 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego omawiane utwory Jana Kochanowskiego to pieśni omawia postawę życiową osoby mówiącej omawia relacje między nadawcą i osobą omawia lirykę jako rodzaj literacki 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje pieśni Jana Kochanowskiego ze szczególnym uwzględnieniem przedstawionej w nich postawy życiowej
Jan Twardowski <i>Nie tylko my</i>	<ul style="list-style-type: none"> wie, kto to jest osoba mówiąca w wierszu wie, że w utworze występuje podmiot zbiorowy wylicza stworzenia wymienione w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje zwroty ujawniające osobę mówiącą rozpoznaje podmiot zbiorowy wylicza stworzenia wymienione w wierszu i podaje ich określenia proponuje rozwinięcie tytułu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, kim jest osoba mówiąca wypowiada się na temat sposobu pokazania świata w utworze rozwija tytuł w formie zdania pojedynczego 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w czym imieniu wypowiada się osoba mówiąca wyjaśnia, jak i w jakim celu zostały wymienione stworzenia w wierszu rozwija tytuł tak, by oddawał idee tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia samodzielnie wybrane utwory Jana Twardowskiego korespondujące z wierszem <i>Nie tylko my</i> omawia specyfikę twórczości tego poety
Marcin Popkiewicz <i>Revolucja energetyczna (fragmenty)</i>	<ul style="list-style-type: none"> czyta tekst ze zrozumieniem dzieli tok wywodu na części tematyczne dostrzega intencje tekstu zna termin <i>ekologizm</i> potrafi wyróżnić akapit w tekście wyodrębnia argument w tekście wie, co to jest przesłanka cytuje zdanie tekstu będące konkluzją 	<ul style="list-style-type: none"> wie, czego dotyczy tekst odtwarza najważniejsze przesłania tekstu formuluje intencje tekstu wyjaśnia, co to jest ekologizm dzieli tekst na akapity odróżnia argument od przykładu wyodrębnia przesłanki z tekstu odtwarza konkluzję tekstu własnymi słowami 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czego dotyczy tekst odtwarza tok wywodu autora omawia intencje tekstu rozdziela terminy <i>ekologizm</i> i <i>ekologia</i> dostrzega związek między akapitami hierarchizuje argumenty omawia przesłanki zawarte w tekście dostrzega związek konkluzji z użytymi argumentami, przykładami i przesłankami 	<ul style="list-style-type: none"> wydobywa z tekstu najważniejsze tezy ustosunkowuje się do wywodu autora ocenia intencje tekstu wyjaśnia, co to jest ekologizm w kontekście ekologii omawia związki między akapitami odtwarza argumenty użyte w tekście własnymi słowami omawia funkcje przesłanek występujących w tekście ustosunkowuje się do konkluzji autora tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem jego przesłania. omawia funkcje retoryczne tekstu i sposób ich realizacji
Tomek Bagiński <i>Katedra (film animowany)</i>	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia swoje wstępne wrażenia wywołane filmem wylicza sceny filmu przedstawia bohatera filmu gromadzi wstępnie słownictwo przedstawiające wygląd katedry wie, na czym polega film animowany tworzy prosty opis budowli wie, na czym polega punkt widzenia kamery pisze prostą recenzję obejrzanego filmu 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o swoich wrażeniach wywołanych filmem wylicza (tytułując) sceny, które szczególnie pamięta opowiada o bohaterze filmu gromadzi słownictwo przedstawiające wygląd katedry odróżnia film animowany od innego rodzaju filmu tworzy opis budowli rozpoznaje na filmie różne punkty widzenia kamery wskazuje elementy dynamiczne pisze recenzję obejrzanego filmu 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje wypowiedź poświęconą obejrzanemu filmowi tytułuje wszystkie sceny filmu wymyśla krótką historię związaną z bohaterem filmu gromadzi słownictwo opisujące katedrę odróżnia film animowany od filmu fabularnego i dokumentalnego tworzy rozwinięty opis budowli pisze ciekawą recenzję obejrzanego filmu 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia obejrzany film analizuje układ scen tworzących całość filmu przedstawia historię wyjaśniającą, kim jest i jaki jest bohater filmu gromadzi i porządkuje słownictwo opisujące katedrę wyjaśnia, co odróżnia film animowany od fabularnego i dokumentalnego zna różne techniki animacji opisuje budowę, stosując urozmaicone słownictwo pisze recenzję obejrzanego filmu, zachowując wszystkie wymogi tej formy 	<ul style="list-style-type: none"> omawia znaczenia samodzielnie wybranego filmu animowanego z jakimś tekstem kultury lub zjawiskiem kultury

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
				wypowiedzi	
Nasze projekty: wystawa fotografii budowli	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie wykonuje zdjęcia budowli na wystawę 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy opisy zdjęć budowli 	<ul style="list-style-type: none"> • wykonuje zdjęcia budowli, tworzy ich opisy 	<ul style="list-style-type: none"> • selekcjonuje materiały na wystawę, uzasadnia swoje wybory 	<ul style="list-style-type: none"> • kieruje przygotowaniem wystawy, obmyśla zasady prezentowania fotografii, przygotowuje katalog wystawy
Mrok i światło					
Jan Kochanowski <i>Treny I, V, VII, VIII, XIX albo Sen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że tren to gatunek liryczny • wie, kto to jest bohater liryczny i co to jest sytuacja liryczna • nazywa niektóre środki poetyckie występujące w trenach • rozpoznaje porównanie homeryckie • zna pojęcie <i>paradoks</i> • nazywa emocje opisane w utworach • wstępnie rozpoznaje styl artystyczny 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje tren jako gatunek liryczny • wskazuje bohaterów lirycznych w trenach • określa sytuację liryczną w kolejnych trenach • wskazuje środki poetyckie • omawia budowę porównania homeryckiego • wskazuje paradoks opisane w utworach • hierarchizuje emocje opisane w utworach • wie, czym cechuje się styl artystyczny 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego poznane utwory reprezentują tren jako gatunek liryczny • przedstawia bohaterów lirycznych • omawia sytuację liryczną • omawia wszystkie środki poetyckie występujące w trenach • zestawia porównanie homeryckie z innymi środkami artystycznymi występującymi w wierszu • wyjaśnia, z czego wynika paradoks w tekście • wypowiada się na temat emocji występujących w utworach • omawia cechy stylu artystycznego 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia cechy gatunkowe trenu • przedstawia i omawia bohaterów lirycznych • dookreśla sytuację liryczną • wyjaśnia funkcję zastosowanych środków poetyckich • omawia funkcję porównania homeryckiego w zestawieniu z funkcją pozostałych środków artystycznych • omawia funkcję paradoksu • wyjaśnia przyczyny zmian emocji opisanych w utworach • uzasadnia, że w tekstach mamy do czynienia ze stylem artystycznym 	<ul style="list-style-type: none"> • w dłuższej wypowiedzi przedstawia obraz cierpiącego ojca i artysty zawarty w <i>Trenach</i>
Leopold Staff <i>Przedśpiew</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje wersy, w których ujawnia się osoba mówiąca • rozpoznaje parafrazę • zna terminy <i>postawa humanistyczna</i> i <i>stoicyzm</i> • dostrzega regularną budowę utworu • próbuje formułować podstawowe wnioski dotyczące znaczeń utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje osobę mówiącą • wskazuje parafrazę • łączy terminy <i>postawa humanistyczna</i> i <i>stoicyzm</i> z filozofią • omawia budowę utworu • formułuje wnioski analityczne i interpretacyjne 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje osobę mówiącą • wyjaśnia funkcję parafrazy • wypowiada się na temat postawy humanistycznej i stoicyzmu • omawia rolę regularnej budowy wiersza • wstępnie analizuje i interpretuje utwór 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia światopogląd osoby mówiącej • wydobywa znaczenia związane z zastosowaną w tekście parafrazą • wyjaśnia, w czym ujawnia się postawa humanistyczna w utworze • wskazuje, w czym wyraża się stoicyzm w utworze • omawia związek regularnej budowy utworu z zawartym w nim przesłaniem • analizuje i interpretuje utwór 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie analizuje i interpretuje wiersz ze szczególnym uwzględnieniem refleksji o postawach życiowych człowieka

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
Joachim Patinir <i>Przeprawa przez Styks</i> (reprodukcja obrazu)	<ul style="list-style-type: none"> zapoznaje się z informacjami na temat wyobrażeń antycznych Greków o świecie zmarłych zapoznaje się z podziałem obrazów ze względu na podejmowany temat wie, że obraz Patinira to pejzaż zna pojęcie <i>kompozycja symetryczna</i> 	<ul style="list-style-type: none"> zna wyobrażenia antycznych Greków na temat świata zmarłych zna różne typy obrazów ze względu na temat wie, co to jest pejzaż w malarstwie rozpoznaje na obrazie kompozycję symetryczną 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza wyobrażenia antycznych Greków na temat świata zmarłych wymienia kilka typów obrazów ze względu na temat wyjaśnia, czym wyróżnia się pejzaż wyjaśnia, czym cechuje się kompozycja symetryczna 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o mitologicznych wierzeniach dotyczących świata zmarłych wylicza typy obrazów ze względu na temat tłumaczy, dlaczego obraz Patinira to pejzaż wyjaśnia, jakie znaczenia może sugerować kompozycja symetryczna 	<ul style="list-style-type: none"> dobiera samodzielnie obrazy do cyklu prezentującego motyw śmierci w malarstwie, omawia metaforykę i sposoby wykorzystania środków języka malarskiego
Dla ojczyzny					
Piotr Skarga <i>Kazania sejmowe</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> czyta tekst ze zrozumieniem wskazuje i nazywa wybrane środki językowe, za pomocą których autor przekonuje do swoich racji wskazuje fragmenty przedstawiające postawy wobec ojczyzny wskazuje fragmenty zestawiające jednostkę i zbiorowość krótko wypowiada się na temat współczesnego patriotyzmu tworzy krótkie przemówienie 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza treść kazania wskazuje i nazywa środki językowe, za pomocą których autor przekonuje do swoich racji krótko omawia postawy wobec ojczyzny, o których jest mowa w tekście omawia fragmenty, zestawiające jednostkę i zbiorowość wymienia przejawy współczesnego patriotyzmu tworzy przemówienie 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza własnymi słowami treść kazania wskazuje i nazywa środki retoryczne wyjaśnia, jakie można przybrać postawy wobec ojczyzny wypowiada się na temat relacji między jednostką a zbiorowością omawia przejawy współczesnego patriotyzmu tworzy przemówienie, w którym stara się stosować środki retoryczne 	<ul style="list-style-type: none"> relacjonuje, o czym mówi tekst określa rolę środków retorycznych w tekście omawia problem postaw obywateli wobec ojczyzny wypowiada się na temat relacji między jednostką a zbiorowością w kontekście dobra ojczyzny wypowiada się na temat współczesnych postaw patriotycznych tworzy przemówienie, w którym stosuje funkcjonalnie środki retoryczne 	<ul style="list-style-type: none"> w wybranej przez siebie formie prezentuje wystąpienie, w którym wyjaśnia pojęcie <i>patriotyzmu</i> przedstawia postawy patriotyczne w różnych okresach historii Polski
Marian Hemar <i>Modlitwa</i>	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego utwór jest modlitwą wie, co to jest aluzja dostrzega problematykę wolności narodowej poruszaną w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> określa charakter poetyckiej modlitwy korzysta z przypisów do tekstu związanych z aluzjami historycznymi i literackimi omawia ocenę Polaków zawartą w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> omawia intencje zawarte w poetyckiej modlitwie omawia aluzje zawarte w tekście omawia problematykę wolności narodowej zawartą w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> ustosunkowuje się do intencji zawartych w poetyckiej modlitwie omawia funkcje aluzji wykorzystanych w tekście przedstawia swoje refleksje związane z problematyką wolności narodowej, przywołuje inne utwory poruszające ten temat 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje wiersz ze szczególnym uwzględnieniem problematyki wolności narodowej i przywołaniem odpowiednich kontekstów
Ewa Winnicka <i>Angole</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> wydobywa podstawowe informacje z tekstu krótko opowiada o życiu w opisanych szkołach wskazuje fragmenty, na podstawie których można określić relacje bohaterów z rówieśnikami zna pojęcie <i>emigracja</i> przedstawia proste argumenty pisze prostą 	<ul style="list-style-type: none"> wydobywa informacje z tekstu wyczerpująco opowiada o życiu w opisanych szkołach opowiada o relacjach bohaterów z rówieśnikami wyjaśnia pojęcie <i>emigracja</i> przedstawia w wypowiedzi argumenty pisze rozprawkę 	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje informacje z tekstu ocenia sposób życia w opisanych szkołach charakteryzuje relacje bohaterów z rówieśnikami przedstawia przyczyny i rodzaje emigracji przedstawia w swojej wypowiedzi rozbudowane argumenty pisze rozprawkę, przedstawia 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia informacje z tekstu własnymi słowami porównuje sposób życia w opisanych szkołach z własnymi doświadczeniami ocenia relacje bohaterów z rówieśnikami formułuje rozwiniętą wypowiedź na temat emigracji, jej przyczyn, rodzajów, skutków przedstawia w 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem jego związków z rzeczywistością bierze czynny udział w dyskusji na temat emigracji pisze wyczerpującą rozprawkę, zachowując wszystkie wymogi tej formy

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	rozprawkę		wyczerpujące argumenty	swojej wypowiedzi rozbudowane argumenty i ustosunkowuje się do argumentów innych <ul style="list-style-type: none"> pisze rozprawkę, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi 	wypowiedzi, zawiera w niej hierarchicznie ułożone argumenty, przykłady, konkluzje
Wspólna droga					
Ignacy Krasicki <i>Żona modna</i>	<ul style="list-style-type: none"> czyta tekst ze zrozumieniem odróżnia monolog od dialogu odtwarza informacje na temat zmian, jakie żona wprowadza w życiu Piotra wie, co to jest satyra pisze krótkie streszczenie utworu 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z przypisów wskazuje w tekście dialog i monolog omawia motywy, które skłoniły Piotra do małżeństwa wyjaśnia, jakie funkcje pełni satyra pisze streszczenie utworu 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza własnymi słowami treść utworu ustala, czego dotyczą przykładowe dialogi i monologi z tekstu omawia relację między małżonkami wyjaśnia, co zostało satyrycznie przedstawione w utworze pisze wyczerpujące streszczenie utworu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jaką tematykę przedstawia i jaką problematykę podejmuje utwór omawia układ i funkcję dialogów i monologów w tekście ocenia relacje między Piotrem i jego żoną omawia satyryczny wydźwięk utworu pisze streszczenie, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem sfery obyczajowej i wymowy moralnej oraz sposobów pokazywania świata
Mark Twain <i>Pamiętniki Adama i Ewy</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> wymienia etapy poznawania się pierwszych ludzi wie, że tekst nawiązuje do Biblii gromadzi podstawowy materiał do charakterystyki bohaterów korzystając z tabeli z podręcznika, pisze krótką charakterystykę bohaterów dostrzega związek tekstu z satyrą Krasickiego 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o kolejnych etapach poznawania się pierwszymi ludźmi wskazuje główne nawiązania do Biblii zna pojęcie <i>parafraza</i> gromadzi pełny materiał do charakterystyki bohaterów pisze charakterystykę bohaterów wyjaśnia, w czym widzi związek utworu z satyrą Krasickiego 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa uczucia i stany emocjonalne towarzyszące pierwszym ludziom wymienia wszystkie nawiązania do Biblii wyjaśnia, co to jest <i>parafraza</i> gromadzi i wstępnie porządkuje materiał do charakterystyki bohaterów pisze rozwiniętą charakterystykę bohaterów porównuje relacje panujące między bohaterami i bohaterami satyry Krasickiego 	<ul style="list-style-type: none"> omawia uczucia i stany emocjonalne towarzyszące pierwszym ludziom omawia rolę nawiązań biblijnych wyjaśnia, na czym polega i czemu służy <i>parafraza</i> w tekście gromadzi i porządkuje materiał do charakterystyki bohaterów pisze rozwiniętą charakterystykę porównawczą bohaterów wyjaśnia, czego bohaterowie satyry Krasickiego mogliby nauczyć się od Adama i Ewy 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje tekst, omawia kreacje bohaterów omawia motyw pierwszych ludzi ocenia związek formy utworu (pamiętnik) ze sposobem kreacji świata przedstawionego
Jan van Eyck <i>Portret małżonków Arnolfinich</i> (reprodukcja obrazu)	<ul style="list-style-type: none"> czyta ze zrozumieniem informacje o obrazie wymienia najważniejsze elementy obrazu układa prostą historię związaną z bohaterami obrazu dostrzega podstawowe cechy kompozycji obrazu wymienia źródła światła na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza informacje o obrazie opowiada, co przedstawia obraz układa historię związaną z bohaterami obrazu wstępnie omawia kompozycję obrazu wie, na czym polega światłocien 	<ul style="list-style-type: none"> przekazuje własnymi słowami informacje o obrazie ustala, co zostało przedstawione w poszczególnych planach obrazu układa dialog między bohaterami obrazu wyjaśnia, z czego wynika symetria w kompozycji obrazu omawia funkcję światła na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia genezę obrazu i informacje z nim związane analizuje warstwę przedstawieniową obrazu układa ciekawy, oryginalny dialog między bohaterami obrazu tworzy wypowiedź na temat kompozycji obrazu wyjaśnia, jaką rolę na obrazie pełni światłocien 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje obraz ze szczególnym uwzględnieniem środków języka malarzkiego kreujących znaczenia
Życiowe wybory					
Adam Mickiewicz	wie, że utwór jest	wymienia cechy	ustala, dlaczego	wyjaśnia, czym	samodzielnie

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
<i>Świtezianka</i>	balladą <ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze wydarzenia wymienia najważniejsze elementy świata przedstawionego pisze krótkie streszczenie utworu dzieli elementy na realistyczne i fantastyczne przedstawia bohaterów przypomina, kto, za co i jaką poniósł karę w utworze zna termin <i>synkretyzm rodzajowy</i> wypowiada się na temat nastroju utworu wypowiada się na temat krajobrazu przedstawionego na obrazie 	ballady <ul style="list-style-type: none"> porządkuje wydarzenia wymienia wszystkie elementy świata przedstawionego pisze streszczenie utworu przypomina, na czym polega konwencja realistyczna, a na czym – fantastyczna charakteryzuje bohaterów wypowiada się na temat winy i kary w utworze wie, na czym polega synkretyzm rodzajowy określa nastrój utworu opisuje krajobraz przedstawiony na obrazie 	utwór jest balladą <ul style="list-style-type: none"> opowiada własnymi słowami przebieg wydarzeń omawia elementy świata przedstawionego pisze streszczenie utworu, zachowując logikę następstwa wydarzeń omawia relacje między elementami realistycznymi i fantastycznymi omawia relacje między bohaterami przedstawia swoją opinię na temat kary dla bohatera wyjaśnia, na czym polega synkretyzm rodzajowy wskazuje środki budowania nastroju opisuje krajobraz przedstawiony na obrazie, uwzględniając środki języka malarskiego 	cechuje się balladą jako gatunek literacki <ul style="list-style-type: none"> opowiada własnymi słowami przebieg wydarzeń, zachowując nastrój i klimat utworu omawia sposoby kreacji świata przedstawionego pisze streszczenie, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi omawia konwencję przedstawiania świata w balladzie ocenia postępowanie bohaterów przedstawia własną opinię na temat kary dla bohatera uzasadnia swoją opinię udowadnia, że tekst ma charakter synkretyczny ustala, jak nastrój utworu łączy się z przekazywanymi znaczeniami opisuje krajobraz przedstawiony na obrazie i uzasadnia, że byłby/nie byłby on odpowiednią scenografią dla utworu Mickiewicza 	analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem sposobów kreacji świata przedstawionego i wymowy moralnej utworu
Ewangelia według Świętego Łukasza <i>Ostrzeżenie przed chciwością</i>	<ul style="list-style-type: none"> ze zrozumieniem czyta definicję przypowieści odtwarza własnymi słowami treść tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza własnymi słowami definicję przypowieści wskazuje elementy o charakterze symbolicznym 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co to jest przypowieść omawia elementy o charakterze symbolicznym 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady przypowieści biblijnych wyjaśnia przesłanie płynące z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem jego przesłania moralnego
Michel Piquemal <i>Drogocenna perła</i>	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście cechy przypowieści odtwarza najważniejsze wydarzenia wypowiada się na temat postaw życiowych bohaterów wie, że niektóre elementy mają znaczenie symboliczne 	<ul style="list-style-type: none"> przypomina, czym cechuje się przypowieść jako gatunek opowiada swoimi słowami treść utworu omawia postawy życiowe bohaterów wskazuje elementy o znaczeniu symbolicznym 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia, dlaczego tekst można nazwać przypowieścią formułuje ukryte znaczenia wynikające z treści utworu porównuje postawy życiowe bohaterów wyjaśnia symbolikę elementów 	<ul style="list-style-type: none"> ustala, co zyskuje utwór dzięki cechom przypowieści wyjaśnia, jakie przesłanie wynika z treści utworu ocenia postawy życiowe bohaterów wyjaśnia przenośne znaczenia utworu 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem jego przesłania moralnego
Karol Konwerski, Mateusz Skutnik <i>Pan Blaki</i> (fragment komiksu)	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje komiks wśród innych tekstów kultury opowiada, co widzi na poszczególnych kadrach komiksu ustala, o czym mówi komiks wskazuje wypowiedzi bohatera o charakterze argumentacyjnym opowiada, co go 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje cechy komiksu jako tekstu kultury odtwarza sytuację przedstawioną we fragmencie komiksu formułuje temat fragmentu komiksu odtwarza argumenty bohatera rozpoznaje paradoks w utworze omawia warstwę 	<ul style="list-style-type: none"> zestawia komiks z innymi dziedzinami sztuki plastycznej opowiada swoimi słowami sytuację przedstawioną we fragmencie komiksu omawia problematykę fragmentu komiksu przedstawia własne argumenty związane z tematem poruszonym 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia swój stosunek do komiksu jako tekstu kultury zestawia sytuację przedstawioną we fragmencie komiksu ze swoim doświadczeniem życiowym przywołuje inne utwory podejmujące podobną problematykę ustosunkowuje się 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje komiks ze szczególnym uwzględnieniem jego wymowy aksjologicznej

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	bawi w komiksie <ul style="list-style-type: none"> wskazuje elementy humorystyczne wypowiada się na temat warstwy plastycznej komiksu 	plastyczną komiksu	w komiksie <ul style="list-style-type: none"> omawia funkcję elementów humorystycznych ocenia warstwę plastyczną komiksu 	do argumentów bohatera <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega i z czego wynika paradoks w utworze ocenia warstwę plastyczną komiksu w połączeniu z innymi płaszczyznami dzieła 	
Moralna odpowiedzialność					
Adam Mickiewicz <i>Dziady</i> , część II	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje tekst jako dramat wydobywa ze wstępu dramatu informacje o obrzędzie opowiada o bohaterach dostrzega nawiązania do kultury ludowej wskazuje elementy fantastyczne wskazuje motto utworu tworzy prosty opis przeżyć 	<ul style="list-style-type: none"> podaje cechy dramatu jako rodzaju literackiego odtwarza przebieg obrzędu opowiada o winie wywołanych postaci i karze, jaką musiały ponieść ma świadomość związku tekstu z kulturą ludową omawia znaczenia związane z elementami fantastycznymi wyjaśnia, czym jest motto utworu tworzy opis przeżyć 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia, dlaczego utwór jest dramatem analizuje wstęp do dramatu ocenia postępowanie postaci omawia nawiązania tekstu do kultury ludowej wyjaśnia termin <i>irracjonalizm</i> wskazuje związek motta z utworem tworzy ciekawy, rozbudowany opis przeżyć 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje cechy <i>Dziadów</i>, część II, wspólne z innymi znanymi mu dramata opowiada własnymi słowami o dziadach jako obrzędzie ludowym omawia moralne przesłania utworu interpretuje tekst, odnosząc go do kultury ludowej omawia elementy utworu związane z irracjonalizmem ocenia, czy motto jest właściwie dobrane do utworu, uzasadnia swoją ocenę tworzy opis przeżyć zgodnie ze wszystkimi wymogami tej formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem warstwy aksjologicznej i przynależności rodzajowej
Jan Twardowski <i>Śpieszmy się</i>	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje głośno i poprawnie tekst wiersza zbiera informacje o osobie mówiącej wskazuje porównania w tekście wyjaśnia, o czym mówi tekst wskazuje metafory w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje tekst, zaznaczając głosowo znaki interpunkcyjne przedstawia informacje o osobie mówiącej wskazuje środki językowe w tekście rozpoznaje motyw przemijania formułuje znaczenia wynikające z metafor 	<ul style="list-style-type: none"> stara się głosowo interpretować wiersz omawia światopogląd osoby mówiącej omawia funkcję porównań w tekście omawia motyw przemijania odczytuje przesłanie utworu 	<ul style="list-style-type: none"> głosowo interpretuje wiersz ustosunkowuje się do światopoglądu osoby mówiącej omawia funkcje środków językowych omawia motyw przemijania, przywołując inne utwory z nim związane na podstawie tekstu formułuje życiowe rady 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje wiersz ze szczególnym uwzględnieniem znaczeń metaforycznych oraz języka utworu
Konrad Swinarski, inscenizacja <i>Dziadów</i> Adama Mickiewicza (spektakl teatralny)	<ul style="list-style-type: none"> uważnie ogląda spektakl wymienia podstawowe tworzywa teatru wypowiada się na temat rozwiązań inscenizacyjnych wypowiada się na temat gry aktorskiej wypowiada się na temat nastroju spektaklu pisze prostą recenzję obejrzanego spektaklu 	<ul style="list-style-type: none"> w czasie oglądania spektaklu zwraca uwagę na jego istotne fragmenty wymienia tworzywa teatru wskazuje interesujące rozwiązania inscenizacyjne wstępnie omawia grę aktorską określa nastrój spektaklu pisze recenzję obejrzanego spektaklu 	<ul style="list-style-type: none"> wstępnie porównuje spektakl z literackim tekstem dramatu wyjaśnia, co to znaczy, że teatr jest sztuką wielotworzywową omawia rozwiązania inscenizacyjne omawia grę aktorską wskazuje środki budowania nastroju pisze ciekawą recenzję obejrzanego spektaklu 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między inscenizacją a tekstem literackim dramatu omawia specyfikę teatru jako sztuki wielotworzywowej ocenia rozwiązania inscenizacyjne ocenia grę aktorską omawia środki budowania nastroju pisze recenzję obejrzanego spektaklu, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje spektakl ze szczególnym uwzględnieniem środków wyrazu teatralnego

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
Wirtualny spacer: reklamy uczniów	<ul style="list-style-type: none"> we wskazanej formie przygotowuje prostą reklamę pożądanym zachowań społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> we wskazanej formie przygotowuje reklamę pożądanym zachowań społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> w wybranej przez siebie formie przygotowuje ciekawą reklamę pożądanym zachowań społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> w wybranej przez siebie formie przygotowuje ciekawą reklamę pożądanym zachowań społecznych (propagującą aktywność społeczną) 	<ul style="list-style-type: none"> w wybranej przez siebie formie przygotowuje oryginalną, twórczą reklamę pożądanym zachowań społecznych (propagującą aktywność społeczną)
W obronie wolności					
Adam Mickiewicz <i>Śmierć pułkownika</i>	<ul style="list-style-type: none"> czyta tekst ze zrozumieniem zna termin <i>heroizacja</i> opowiada swoimi słowami o śmierci Pułkownika wyjaśnia, co zaskakuje czytelnika utworu 	<ul style="list-style-type: none"> w czasie lektury korzysta z przypisów wyjaśnia, na czym polega heroizacja wyjaśnia, co to jest <i>ars bene moriendi</i> wie, co to jest puenta 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza treść własnymi słowami wskazuje elementy heroizacji w utworze wyjaśnia, dlaczego w przypadku śmierci bohatera można mówić o <i>ars bene moriendi</i> wyjaśnia puentę utworu 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje temat i określa problematykę utworu wyjaśnia, czemu służy heroizacja zastosowana w utworze wyjaśnia funkcję motywu <i>ars bene moriendi</i> omawia funkcję penty w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem kreacji bohatera literackiego i intencji tekstu
Adam Mickiewicz <i>Reduta Ordona</i>	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia z tekstu wydarzenia wymienia podstawowe środki językowe, za pomocą których zostały przedstawione walczące strony dostępuje nawiązania do historii Polski wskazuje fragmenty przedstawiające cara wskazuje fragmenty o charakterze dynamicznym dostępuje elementy symboliczne zna termin <i>legenda literacka</i> 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje w punktach przebieg bitwy wskazuje i nazywa środki językowe, za pomocą których zostały przedstawione walczące strony wskazuje nawiązania do historii Polski ustala, jak został przedstawiony car wymienia środki językowe dynamizujące wypowiedź wskazuje elementy symboliczne wie, na czym polega legenda literacka 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada przebieg bitwy omawia językowe sposoby pokazania walczących stron omawia nawiązania do historii Polski rozpoznaje ironię w sposobie przedstawiania cara omawia sposoby dynamizacji wypowiedzi omawia elementy symboliczne wyjaśnia, na czym polega legenda literacka 	<ul style="list-style-type: none"> omawia układ wydarzeń w utworze omawia funkcję użytych środków językowych wyjaśnia, w jakim celu zostały wykorzystane nawiązania do historii Polski określa cel zastosowania ironii komentuje dynamizację wypowiedzi w odniesieniu do jej treści wyjaśnia znaczenia związane z elementami symbolicznymi wyjaśnia, w jakim celu poeta wykreował legendę literacką 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem językowych sposobów obrazowania i znaczeń symbolicznych
Melchior Wańkowicz <i>Ziele na kraterze</i>	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia swoje pierwsze wrażenia po przeczytaniu tekstu odtwarza główne informacje na temat powstania warszawskiego opowiada o wybranej parze bohaterów nazywa podstawowe wartości ukazane w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o swoich uczuciach wywołanych lekturą tekstu porządkuje informacje na temat powstania warszawskiego omawia działania bohaterów wypowiada się na temat wartości ważnych dla bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, do jakich refleksji skłania lektura tekstu przedstawia w formie mapy mentalnej informacje na temat powstania warszawskiego ocenia postawy bohaterów wyjaśnia, co łączy młodych powstańców z bohaterami <i>Reduty Ordona</i> i <i>Śmierci pułkownika</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wstępnie ocenia tekst na podstawie tekstu opowiada o realiach powstania warszawskiego wyjaśnia znaczenia zawarte w metaforze <i>ziele na kraterze</i> wyjaśnia, jak współcześnie można okazywać uczucia wobec ojczyzny 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem postaw bohaterów i reprezentowanych przez nich wartości
Meandry uczyć					
Juliusz Słowacki <i>Balladyna</i>	<ul style="list-style-type: none"> wie, że utwór jest dramatem porządkuje wydarzenia 	<ul style="list-style-type: none"> przypomina cechy dramatu jako rodzaju literackiego wymienia wątki 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego utwór jest dramatem omawia relacje między wątkami 	<ul style="list-style-type: none"> zestawia utwór z innymi znanymi dramatami omawia fabułę 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje dramat ze szczególnym

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	<ul style="list-style-type: none"> w wybranym wątku wypowiada się na temat bohaterów podaje przykłady elementów realistycznych i fantastycznych dostrzega baśniowe i legendarne nawiązania wymienia wartości, o których jest mowa w dramacie zna pojęcie tragizmu 	<ul style="list-style-type: none"> utworu charakteryzuje bohaterów wymienia elementy realistyczne i fantastyczne wskazuje baśniowe i legendarne nawiązania nazywa wartości ważne dla bohaterów przypomina, na czym polega tragizm 	<ul style="list-style-type: none"> dokonyuje charakterystyki porównawczej omawia związki między elementami realistycznymi i fantastycznymi omawia rolę baśniowych i legendarnych nawiązań wypowiada się na temat sposobów osiągania wartości przez bohaterów omawia źródła tragizmu w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> dramatu charakteryzuje i ocenia bohaterów omawia konwencję pokazywania świata w dramacie interpretuje znaczenia wynikające z baśniowych i legendarnych nawiązań ocenia sposoby osiągania wartości przez bohaterów interpretuje utwór jako tragedię 	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnieniem konwencji prezentowania świata oraz warstwy aksjologicznej
Ewa Nowak <i>Drzazga</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o relacjach między bohaterkami opowiada o przebiegu konfliktu między siostrami dostrzega metaforykę tytułu przedstawia pomysły, jak można by rozwiązać konflikt między siostrami ze zrozumieniem czyta definicję stylu potocznego 	<ul style="list-style-type: none"> omawia relacje między bohaterkami wyjaśnia, na czym polegał konflikt między siostrami wyjaśnia tytułową metaforę proponuje sposoby rozwiązania konfliktu między bohaterkami odtworza wiadomości na temat stylu potocznego 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia relacje między bohaterkami omawia źródła i przebieg konfliktu między siostrami łączy tytułową metaforę z problematyką utworu formuluje rady, których można by udzielić bohaterkom wyjaśnia, czym cechuje się styl potoczny 	<ul style="list-style-type: none"> omawia motywy postępowania bohaterki wpływające na relacje między nimi przedstawia źródła, istotę, przebieg i skutki konfliktu między siostrami łączy tytułową metaforę z własnymi doświadczeniami życiowymi wciela się w rolę negocjatora, pomagającego rozwiązać konflikt wskazuje w tekście przykłady stylu potocznego, wyjaśnia jego funkcję 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem relacji międzyludzkich
Andrzej Pągowski, plakat do <i>Balladyny</i> Juliusza Słowackiego	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje plakat wśród innych tekstów kultury wymienia znaki plastyczne plakatu dostrzega związek plakatu z dramatem Słowackiego pisze proste zaproszenie na spektakl 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje specyficzne cechy plakatu jako tekstu kultury wymienia i omawia znaki plastyczne plakatu wymienia postaci i wydarzenia dramatu, z którymi kojarzy się plakat pisze zaproszenie na spektakl 	<ul style="list-style-type: none"> omawia specyficzne cechy plakatu jako tekstu kultury wskazuje elementy o znaczeniu symbolicznym omawia związek plakatu z problematyką utworu Słowackiego pisze oryginalne zaproszenie na spektakl 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia swój stosunek do plakatu jako dzieła sztuki plastycznej omawia symboliczne sensory związane ze znakami plastycznymi plakatu prezentuje rozwiniętą wypowiedź na temat związków plakatu z problematyką dramatu Słowackiego pisze zaproszenie na spektakl, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje plakat ze szczególnym uwzględnieniem metaforyki i plastycznych środków wyrazu
Nasze projekty: profil facebookowy <i>Balladyny</i>					
• Pokonać bariery					
Aleksander Fredro <i>Zemsta</i>	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje utwór jako dramat wymienia podstawowe elementy świata przedstawionego porządkuje wydarzenia w wybranym wątku charakteryzuje 	<ul style="list-style-type: none"> przypomina cechy dramatu jako rodzaju literackiego wymienia elementy przedstawionego wymienia wątki utworu charakteryzuje główne postaci utworu 	<ul style="list-style-type: none"> udowadnia, że utwór jest dramatem omawia elementy świata przedstawionego ustala relacje między wątkami utworu charakteryzuje bohaterów omawia rozwój akcji 	<ul style="list-style-type: none"> zestawia utwór z innymi znanymi dramatami wypowiada się na temat sposobu pokazania elementów świata przedstawionego omawia wszystkie wątki utworu 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje dramat ze szczególnym uwzględnieniem kategorii komizmu pisze ciekawą charakterystykę porównawczą bohaterów,

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	wybranego bohatera <ul style="list-style-type: none"> • przypomina części akcji dramatu • mówi, co go śmieszy w utworze • wskazuje sceny, które go zainteresowały • odczytuje głośno wybrany monolog z dramatu • pisze prostą charakterystykę porównawczą bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> • przyporządkowuje częściom akcji dramatu właściwe wydarzenia • wymienia elementy komiczne • proponuje rozwiązania inscenizacyjne wybranych scen • pięknie odczytuje wybrany monolog dramatu • pisze charakterystykę porównawczą bohaterów 	dramatu <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje przykłady komizmu postaci, sytuacji, języka • dopisuje do wybranej sceny didaskalia • interpretuje głosowo wybrany monolog dramatu • pisze rozwiniętą charakterystykę porównawczą bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> • dokonuje charakterystyki porównawczej Cześnika i Rejenta • omawia konstrukcję akcji dramatu • omawia komizm utworu • dopisuje do wybranej sceny funkcjonalne didaskalia • stara się aktorsko interpretować wybrany monolog dramatu • pisze oryginalną, rozwiniętą charakterystykę porównawczą bohaterów, uwzględnia ocenę bohaterów 	zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi
Beata Ostrowicka <i>Zła dziewczyna</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza informacje z tekstu • przedstawia bohaterkę • opowiada o konflikcie rodzinnym 	<ul style="list-style-type: none"> • porządkuje informacje z tekstu • charakteryzuje bohaterkę • ocenia zachowanie ojca 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia informacje z tekstu • przedstawia relacje bohaterki z członkami rodziny • przedstawia przebieg konfliktu w rodzinie bohaterki 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o życiu bohaterki • ocenia relacje bohaterki z członkami rodziny • formułuje rady dla bohaterki 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie analizuje i interpretuje dramat ze szczególnym uwzględnieniem relacji międzyludzkich
Nasze projekty: animacja	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje prostą animację inspirowaną losami osoby, która pokonała życiowe bariery 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje animację inspirowaną losami osoby, która pokonała życiowe bariery 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje ciekawą animację inspirowaną losami osoby, która pokonała życiowe bariery 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje ciekawą, oryginalną graficznie animację inspirowaną losami osoby, która pokonała życiowe bariery 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje twórczą, oryginalną plastycznie animację inspirowaną losami osoby, która pokonała życiowe bariery
Jaką siłę ma słowo?					
Cyprian Norwid <i>Ogólniki, Moja piosnka II</i>	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega obrazy poetyckie w wierszach • wie, że niektóre elementy mają znaczenia symboliczne • wskazuje wersy ujawniające osobę mówiącą • wskazuje wersy, w których jest mowa o wartościach • czyta ze zrozumieniem definicję motywu arkadyjskiego • wie, co to jest neologizm 	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia obrazy poetyckie • wymienia elementy symboliczne • rozpoznaje osobę mówiącą • nazywa wartości • rozpoznaje motyw arkadyjski • wskazuje neologizmy • rozróżnia ich rodzaje 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia zawartość treściową obrazów poetyckich • wyjaśnia znaczenia elementów symbolicznych • charakteryzuje osobę mówiącą • omawia wartości ważne dla osoby mówiącej • omawia sposób kreowania świata w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia relacje łączące obrazy poetyckie • omawia symboliczną warstwę tekstów • omawia życiową postawę osoby mówiącej • ustosunkowuje się do wartości, o których mówi osoba mówiąca • omawia funkcje neologizmów w kreowaniu świata w utworach 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie analizuje i interpretuje utwory ze szczególnym uwzględnieniem poetyckiego obrazowania, znaczeń symbolicznych i formalnego nowatorstwa
Henryk Sienkiewicz <i>Latarnik</i>	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje utwory epickie wśród innych rodzajów literackich • wie, że <i>Latarnik</i> jest nowelą • opowiada o głównych wydarzeniach z życia bohatera • wie, na czym polega retrospekcja • nazywa najważniejsze cechy bohatera • nazywa uczucia 	<ul style="list-style-type: none"> • zna cechy utworów epickich • wymienia główne cechy noweli • opowiada o losach bohatera • wskazuje retrospekcje w utworze • nazywa cechy charakteru bohatera • wyjaśnia, czym były wywołane uczucia bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia cechy utworów epickich • wyjaśnia, dlaczego utwór jest nowelą • komentuje i ocenia losy bohatera • wyjaśnia, co zostało przedstawione za pomocą retrospekcji • charakteryzuje bohatera • omawia stany emocjonalne bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polega epickość utworu • wyjaśnia, czym wyróżnia się nowela spośród innych gatunków epickich • wyjaśnia czy losy bohatera można uznać za tragiczne • wyjaśnia funkcje retrospekcji • dokonuje pełnej 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem roli literatury w życiu człowieka

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	bohatera • pisze prostą recenzję utworu literackiego	• pisze recenzję utworu literackiego	• pisze wyczerpującą recenzję utworu literackiego	charakterystyki bohatera • komentuje stany emocjonalne bohatera z perspektywy jego życiowych przeżyć • pisze recenzję książki, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi	
Marcin Wandałowski <i>Nasz język – łączy czy dzieli</i> (rozmowa z Jerzym Bralczykiem)	• odróżnia wywiad od innych wypowiedzi publicystycznych • wie, czego dotyczy wywiad • zna podstawowe składniki aktu komunikacji językowej • wydobywa z tekstu informacje dotyczące zmian we współczesnym języku	• wie, czym cechuje się wywiad jako wypowiedź publicystyczna • formułuje temat wywiadu • wie, na czym polega komunikacja językowa • odtwarza własnymi słowami informacje dotyczące zmian we współczesnym języku	• omawia cechy wywiadu jako wypowiedzi publicystycznej • odtwarza główne myśli wypowiedzi rozmówcy • omawia poszczególne składniki aktu komunikacji językowej • omawia zmiany językowe, o których jest mowa w tekście	• wyjaśnia, dlaczego tekst reprezentuje wywiad jako wypowiedź publicystyczną • ustosunkowuje się do wypowiedzi rozmówcy • omawia akt komunikacji językowej • uzupełnia własnymi spostrzeżeniami informacje z tekstu na temat zmian w języku współczesnym	• samodzielnie interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem refleksji na temat roli języka w łączeniu ludzi
Rycerski świat					
Henryk Sienkiewicz <i>Krzyżacy</i>	• wie, że utwór należy do powieści historycznych • podaje po jednym przykładzie elementu historycznego i fikcyjnego w powieści • przypomina, co to jest wątek • krótko charakteryzuje wybranego bohatera • wie, kiedy bohater jest postacią dynamiczną • wymienia podstawowe obyczaje rycerskie • wie, co to jest archaizm • określa temat obrazu Matejki • proponuje obsadę aktorską głównych ról do przygotowywanej ekranizacji • pisze krótkie streszczenie wybranego wątku • tworzy krótki list i opis postaci	• wyjaśnia, czym cechują się powieści historyczne • wskazuje przykłady elementów historycznych i fikcyjnych • wymienia wątki utworu • charakteryzuje wybranego bohatera • wyjaśnia, kiedy bohater jest postacią dynamiczną • wymienia obyczaje rycerskie • wskazuje w tekście różne rodzaje archaizmów • zestawia opis bitwy z dziełem malarskim • proponuje obsadę aktorską kilku ról do przygotowywanej ekranizacji • pisze streszczenie wybranego wątku • tworzy list i opis postaci	• wyjaśnia, dlaczego utwór należy do powieści historycznych • określa zasadę łączenia elementów historycznych i fikcyjnych • omawia układ wątków utworu • dokonuje charakterystyki porównawczej wybranych bohaterów dynamicznych • krótko opowiada o obyczajach rycerskich • wyjaśnia, po co są stosowane archaizmy w utworze • wskazuje podobieństwa w opisie bitwy i jej przedstawieniu malarskim • proponuje obsadę aktorską do przygotowywanej ekranizacji • pisze wyczerpujące streszczenie wybranego wątku • tworzy rozwinięty list i wyczerpujący opis postaci	• podaje różne przykłady powieści historycznych • określa relacje między elementami historycznymi i fikcyjnymi • przedstawia przebieg wybranego wątku • dokonuje wyczerpującej charakterystyki porównawczej wybranych bohaterów • wyjaśnia, kto i dlaczego jest bohaterem dynamicznym • opowiada o obyczajach rycerskich • wyjaśnia rolę archaizmów w języku utworu • porównuje środki języka literackiego i malarskiego w opisie bitwy • uzasadnia obsadę aktorską do przygotowywanej ekranizacji • pisze streszczenie wątku zgodnie z wszystkimi wymogami tej formy wypowiedzi • tworzy ciekawy list i plastyczny opis postaci	• zestawia powieść z filmem, dokonuje ich porównania • przedstawia prezentację dotyczącą wybranego problemu utworu • tworzy list i opis postaci, zachowując wszystkie wymogi tych form wypowiedzi

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
Jarosław Grzędowicz <i>Pan Lodowego Ogrodu</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza podstawowe informacje na temat krainy przedstawionej we fragmencie opowiada o misji, którą wykonuje główny bohater wstępnie przedstawia przeżycia, jakich doznałby podczas spotkania z mieszkańcami obcej planety ma świadomość, że w tekście znajdują się nawiązania do średniowiecza wie, co to jest fantastyka literacka i rozpoznaje teksty fantasy 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza informacje na temat krainy przedstawionej we fragmencie wyjaśnia na czym polega misja, którą wykonuje główny bohater odtwarza argumenty, które zadecydowały o wyborze Vuka do spełnienia misji opisuje przeżycia, jakich doznałby podczas spotkania z mieszkańcami obcej planety przedstawia nawiązania do średniowiecza wyjaśnia, na czym polega fantastyka literacka rozdziela fantastykę naukową i fantasy 	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje informacje na temat krainy przedstawionej we fragmencie tworzy rozwiniętą wypowiedź przedstawiającą przeżycia, jakich doznałby podczas spotkania z mieszkańcami obcej planety uzasadnia, co może być nawiązaniem do średniowiecza wymienia przykłady elementów fantastycznych wyjaśnia, na czym polega fantastyka naukowa i fantasy 	<ul style="list-style-type: none"> barwnie opowiada o krainie przedstawionej we fragmencie odtwarza i ocenia argumenty, które zadecydowały o wyborze Vuka do spełnienia misji barwnie opisuje przeżycia, których doznałby podczas spotkania z mieszkańcami obcej planety omawia rolę nawiązań do średniowiecza zestawia fantastykę literacką z fikcją realistyczną podaje przykłady literatury należącej do fantastyki naukowej i do fantasy 	<ul style="list-style-type: none"> zna całość utworu w wybranej formie przedstawia specyfikę literatury fantasy
Rodolphe Jaquette, Bernard Capó <i>Krzyżacy. I. W cieniu czarnych kniei</i> (fragment komiksu)	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje powieść Sienkiewicza jako źródło komiksu wie, do czego służy dymek komiksowy podaje przykład zdynamizowanego fragmentu przedstawia wstępne wrażenia po obejrzeniu fragmentu komiksu 	<ul style="list-style-type: none"> zestawia fragment komiksu z odpowiednim fragmentem powieści rozdziela podstawowe rodzaje dymków komiksowych wskazuje fragmenty zdynamizowane prezentuje swoje wrażenia po obejrzeniu fragmentu komiksu 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje fragment komiksu z odpowiednim fragmentem powieści zna różne rodzaje dymków komiksowych omawia dynamiczne fragmenty komiksu przedstawia swoją ocenę fragmentu komiksu 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje fragment komiksu z odpowiednim fragmentem powieści, wskazując podobieństwa i różnice łączy różne rodzaje dymków z rodzajem tekstu w komiksie wyjaśnia, jak zostały osiągnięte efekty dynamizmu ocenia i wartościuje fragment komiksu 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia wybrany przez siebie komiks, omawia jego problematykę i warstwę plastyczną, ocenia go
Mieć czy być?					
Karol Dickens <i>Opowieść wigilijna</i>	<ul style="list-style-type: none"> zbiera informacje dotyczące głównego bohatera wskazuje informacje, na podstawie których można ustalić czas wydarzeń rozdziela wydarzenia realistyczne i fantastyczne wskazuje fragmenty, na podstawie których można określić emocje bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje głównego bohatera ustala czas wydarzeń dzieli wydarzenia na realistyczne i fantastyczne nazywa emocje bohatera zapisuje w punktach rady dla bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> dokonuje pełnej charakterystyki głównego bohatera omawia czas wydarzeń omawia związek wydarzeń realistycznych i fantastycznych nazywa emocje bohatera i wyjaśnia, czym były wywołane 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje głównego bohatera, przywołując fragmenty tekstu wyjaśnia znaczenie, jakie w utworze ma czas rozgrywających się wydarzeń określa rolę fantastyki w opowiadaniu wyjaśnia, z czego wynikała i na czym polegała zmiana w myśleniu i postępowaniu bohatera wypowiada się na temat motywów ludzkiego postępowania 	<ul style="list-style-type: none"> dokonuje samodzielnej analizy i interpretacji tekstu
Erich Fromm <i>Mieć czy być</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> czyta tekst ze zrozumieniem wie, że tekst ma charakter filozoficzny wskazuje fragmenty mówiące o dwóch postawach życiowych 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje pytania w związku z tekstem rozpoznaje tekst jako filozoficzny krótko omawia dwie postawy życiowe przedstawione 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, o czym mówi tekst krótko wyjaśnia, z czego wynika filozoficzny charakter tekstu omawia dwie 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje problematykę tekstu wyjaśnia, dlaczego tekst ma charakter filozoficzny omawia i ocenia dwie postawy życiowe 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza tok wyводу zaprezentowanego w tekście, na tej podstawie formułuje własne stanowisko wobec problemów

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza główne poglądy autora wie, że tekst jest napisany stylem naukowym wyodrębnia akapity rozpoznaje podstawowe środki retoryczne pisze krótki list, w którym prezentuje swoje stanowisko 	<ul style="list-style-type: none"> w tekście odtwarza poglądy autora na temat sposobu życia człowieka zna cechy stylu naukowego formułuje treść akapitu jednym zdaniem wskazuje w tekście środki retoryczne pisze list, w którym popiera swoje stanowisko argumentami 	<ul style="list-style-type: none"> postawy życiowe przedstawione w tekście omawia poglądy autora przedstawione w tekście wymienia cechy stylu naukowego rozpoznaje związki między akapitami omawia funkcje podstawowych środków retorycznych pisze list, w którym stosuje środki retoryczne 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawione w tekście prezentuje swoje poglądy na temat poruszony w utworze na podstawie tekstu omawia cechy stylu naukowego omawia budowę wyводу świadomie odbiera tekst z uwzględnieniem środków retorycznych pisze list, w który przekonuje do swoich poglądów 	<ul style="list-style-type: none"> w nim poruszanych analizuje kompozycję tekstu z perspektywy budowy akapitów i związków między nimi świadomie stosuje środki retoryczne w swoich wypowiedziach pisze list, w którym za pomocą celowo dobranych środków prezentuje swoje stanowisko, uzasadnia je i przekonuje do niego odbiorcę
Plakat fundacji Arka	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje plakat wśród innych przedstawień wizualnych wskazuje podstawowe elementy plakatu dostrzega związek tekstu i elementów graficznych na plakacie wie, kim jest wolontariusz zna pojęcie filantropia wie, na czym polega perswazja 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia plakat od obrazu wskazuje elementy znaczące na plakacie analizuje hasła znajdujące się na plakacie wyjaśnia, kim jest wolontariusz przedstawia prostą definicję filantropii zna podstawowe środki perswazyjne 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym różni się plakat od obrazu omawia przenośne znaczenie znaków graficznych wypowiada się na temat swoich możliwości pracy w wolontariacie wyjaśnia, na czym polega filantropia rozpoznaje środki perswazyjne 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje główne środki wyrazu plakatu ocenia plakat proponuje własne hasło plakatowe ocenia własne możliwości pracy w wolontariacie podaje przykłady działań o charakterze filantropijnym omawia znaczenie i funkcję środków perswazyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> omawia specyfikę plakatu jako formy przekazu ocenia skuteczność perswazyjną plakatu prezentują rozwiniętą wypowiedź na temat celu, sensu i przebiegu wolontariatu omawia i ocenia działania o charakterze filantropijnym świadomie i celowo stosuje środki perswazyjne w swoich wypowiedziach
Magia świata					
Bolesław Leśmian <i>Dziewczyna</i>	<ul style="list-style-type: none"> wie, że utwór jest balladą dostrzega mieszanie realizmu z fantastyką rozpoznaje narratora w utworze dostrzega neologizmy w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy ballady jako gatunku wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne przypomina, kim jest narrator w utworze wskazuje neologizmy 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego utwór jest balladą omawia elementy realistyczne i fantastyczne omawia postawę narratora omawia budowę i znaczenie neologizmów 	<ul style="list-style-type: none"> omawia tekst jako balladę w kontekście innych utworów tego gatunku określa relacje między elementami realistycznymi i fantastycznymi omawia relację narratora z elementami świata przedstawionego omawia funkcję neologizmów 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem zawartej w nim wizji świata
Bolesław Leśmian <i>Wczesnym rankiem, Tęcza</i>	<ul style="list-style-type: none"> wie, że utwór należy do liryki bezpośredniej dostrzega składniki poetyckiego krajobrazu dostrzega środki języka malarskiego 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje utwór jako należący do liryki bezpośredniej wymienia składniki poetyckiego krajobrazu wskazuje środki języka malarskiego dostrzega ożywienie wyodrębnia obrazy poetyckie omawia postawę wobec natury przedstawioną w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego utwór należy do liryki bezpośredniej opisuje krajobraz zaprezentowany w wierszu omawia zawartość obrazów poetyckich omawia środki języka malarskiego wskazuje ożywienie 	<ul style="list-style-type: none"> omawia tekst jako utwór należący do liryki bezpośredniej określa relacje między elementami utworu omawia funkcję obrazów poetyckich omawia funkcję ożywienia ocenia postawy pokazane w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> dokonyuje samodzielnej analizy i interpretacji wierszy

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
Aleksander Minorski <i>Ikar znad Dunajca</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> przypomina postać Ikar z mitu wie, że tekst jest opowieścią biograficzną wymienia najważniejsze elementy świata przedstawionego wskazuje fragmenty opisujące emocje i przeżycia według wzoru tworzy opis przeżyć 	<ul style="list-style-type: none"> krótko przypomina treść mitu o Ikarze wyjaśnia, czym cechuje się opowieść biograficzna porządkuje elementy świata przedstawionego nazywa emocje i przeżycia tworzy opis przeżyć 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia symbolikę postaci Ikar sytytuje opowieść biograficzną na granicy literatury faktu i literatury pięknej opowiada swoimi słowami o elementach świata przedstawionego wskazuje i omawia źródła emocji i przeżyć tworzy ciekawy opis przeżyć 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega motyw ikaryjski w kulturze wyjaśnia, dlaczego tekst jest opowieścią biograficzną omawia elementy świata przedstawionego omawia przeżycia i emocje bohatera w kontekście jego dokonań tworzy opis przeżyć, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem oceny postawy bohatera
Michał Głowiński, Aleksandra Okopień-Sławińska, Janusz Sławiński <i>Świat przedstawiony utworu literackiego wobec rzeczywistości</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia realizm od fantastyki zna termin <i>groteska</i> zna termin <i>absurd</i> rozróżnia elementy świata przedstawionego w utworach literackich wyodrębnia akapity 	<ul style="list-style-type: none"> wstępnie omawia realizm i fantastykę jako dwa sposoby pokazywania rzeczywistości w literaturze wie, na czym polega groteska wie, na czym polega absurd wymienia elementy świata przedstawionego w utworach literackich odtwarza zawartość treściową akapitów 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega realizm, a na czym fantastyka obrazowanie świata wskazuje podstawowe cechy groteski podaje przykłady absurdu omawia elementy świata przedstawionego w utworach literackich analizuje budowę akapitów dostrzega problematykę tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> zestawia z sobą konwencję realistyczną i fantastyczną wyjaśnia, czym jest groteska i podaje jej przykłady wyjaśnia funkcje absurdu charakteryzuje elementy świata przedstawionego w utworach literackich omawia budowę akapitów formuluje problematykę tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje i interpretuje utwory ze szczególnym uwzględnieniem konwencji literackiej analizuje kompozycję tekstu z perspektywy budowy akapitów i związków między nimi
Sztuka optymizmu					
Kazimierz Wierzyński <i>Zielono mam w głowie, Na łące</i>	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, o czym mówi wiersz wie, na czym polega przerzutnia wie, na czym polega liryka bezpośrednia wie, że niektóre fragmenty mają charakter metaforyczny cytuje fragmenty, na podstawie których można określić postawę życiową osoby mówiącej 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje główną myśl wiersza rozpoznaje w tekście przerzutnię rozpoznaje w wierszu lirykę bezpośrednią wskazuje fragmenty o znaczeniu metaforycznym wie, o jakiej postawie życiowej jest mowa w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> formuluje przesłanie wiersza wyjaśnia, na czym polega przerzutnia zbiera informacje o osobie mówiącej wyjaśnia znaczenia metaforyczne wypowiada się na temat postawy życiowej, o której jest mowa w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat przesłania wiersza określa funkcję przerzutni charakteryzuje osobę mówiącą wypowiada się na temat znaczeń naddanych utworu przedstawia własne przemyślenia na temat postawy życiowej, o której jest mowa w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje wiersz ze szczególnym uwzględnieniem refleksji o postawach życiowych człowieka
Małgorzata Baranowska <i>Szczęście codzienne</i> (fragment <i>Tylko się rozejrzeć</i>)	<ul style="list-style-type: none"> czyta tekst ze zrozumieniem wskazuje fragmenty prezentujące poglądy autorki odtwarza informacje na temat źródeł szczęścia 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czego dotyczy tekst odtwarza poglądy autorki własnymi słowami krótko wypowiada się na temat źródeł szczęścia odtwarza zawartość treściową akapitów 	<ul style="list-style-type: none"> omawia zawartość treściową tekstu komentuje poglądy autorki wypowiada się na temat źródeł szczęścia analizuje budowę akapitów 	<ul style="list-style-type: none"> formuluje problematykę tekstu ustosunkowuje się do poglądów autorki tworzy rozbudowaną wypowiedź na temat źródeł szczęścia omawia budowę akapitów 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie interpretuje tekst i ustosunkowuje się do zawartych w nim poglądów analizuje kompozycję tekstu z perspektywy budowy akapitów i związków między nimi
Richard Carlson <i>Nie zdręczaj się problemami, nastolatku</i> (fragment <i>Ciesz się, że jesteś nastolatkiem</i>)	<ul style="list-style-type: none"> czyta tekst ze zrozumieniem wie, w jakim celu został napisany tekst wskazuje fragmenty omawiające postawę 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, o czym mówi tekst rozpoznaje intencje tekstu odtwarza własnymi słowami zawartość 	<ul style="list-style-type: none"> omawia treści zawarte w tekście formuluje intencje tekstu omawia fragmenty dotyczące postawy 	<ul style="list-style-type: none"> ustosunkowuje się do treści zawartych w tekście omawia intencje tekstu przedstawia własne 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem omówienia i oceny postaw życiowych

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	<p>życiową</p> <ul style="list-style-type: none"> wie, czym cechuje się styl potoczny cytuje fragmenty zawierające życiowe rady 	<p>treściową fragmentów dotyczących postawy życiowej</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje styl potoczny odtwarza życiowe rady zawarte w tekście odtwarza zawartość treściową akapitów 	<p>życiowej</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym cechuje się styl potoczny omawia życiowe rady zawarte w tekście analizuje budowę akapitów 	<p>stanowisko dotyczące postawy życiowej zaprezentowanej w tekście</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia skutki zastosowania stylu potocznego formułuje życiowe rady uzupełniające przesłanie tekstu omawia budowę akapitów 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje kompozycję tekstu z perspektywy budowy akapitów i związków między nimi
Malowane słowem					
Jan Lechoń <i>Czerwone wino, Do malarza</i>	<ul style="list-style-type: none"> wie, że w kulturze pory roku mają znaczenie symboliczne wskazuje formy gramatyczne ujawniające osobę mówiącą wskazuje wersy zawierające refleksje wie, że wiersz ma walory plastyczne 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia symbolikę wybranej pory roku wskazuje osobę mówiącą w wierszu wyjaśnia, czego dotyczą refleksje zawarte w wierszu wskazuje środki wywołujące efekt plastyczności utworu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia symbolikę pór roku wypowiada się na temat osoby mówiącej w wierszu omawia refleksje zawarte w wierszu nazywa środki językowe wywołujące efekt plastyczności utworu 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy rozbudowaną wypowiedź poświęconą symbolice por roku charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu ustosunkowuje się do refleksji zawartych w wierszu omawia walory plastyczne utworu i sposoby ich osiągnięcia 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje wiersze ze szczególnym uwzględnieniem zawartych w nim refleksji i sposobów kreowania rzeczywistości
Jan Kasprzowicz <i>Krzak dzikiej róży w Ciemnych Smreczynach</i>	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia obrazy poetyckie wie, że niektóre elementy mają znaczenie symboliczne wyjaśnia, co to jest epitet złożony wie, że opis ma charakter impresyjny wie, że utwór jest sonetem 	<ul style="list-style-type: none"> tytułuje obrazy poetyckie wymienia elementy symboliczne wskazuje epitety złożone wyjaśnia, na czym polega impresyjność opisu wymienia cechy gatunkowe sonetu 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat zawartości obrazów poetyckich omawia elementy symboliczne określa funkcję epitetów złożonych omawia środki językowe wpływające na impresyjność opisu wyjaśnia, dlaczego utwór jest sonetem 	<ul style="list-style-type: none"> omawia zawartość obrazów poetyckich wyjaśnia symboliczne znaczenia poszczególnych elementów omawia funkcję epitetów złożonych w powiązaniu z innymi środkami językowymi wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega impresyjność opisu poetyckiego omawia relacje między dwiema częściami sonetu 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem impresyjności opisu i tworzących go środków językowych
Czesław Miłosz <i>Mały traktat o kolorach</i>	<ul style="list-style-type: none"> zna definicję traktatu podaje przykłady kilku barw o znaczeniu symbolicznym przypomina, na czym polega epitet złożony cytuje fragmenty, w których jest sformułowana intencja tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym cechuje się traktat wymienia barwy o znaczeniu symbolicznym wymienia epitety złożone rozpoznaje intencję tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co to znaczy <i>mały traktat</i> omawia symboliczne znaczenie barw omawia funkcję epitetów złożonych formułuje intencję tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie tytułu omawia kulturowe znaczenie różnych barw omawia funkcję epitetów złożonych w kontekście innych środków językowych użytych w tekście omawia intencję tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem jego przesłania
Wirtualny spacer: projektowanie zawartości płyty i jej okładki	<ul style="list-style-type: none"> proponuje przykłady utworów muzycznych proponuje prosty projekt okładki 	<ul style="list-style-type: none"> zbiera wyjściowy materiał muzyczny proponuje elementy graficzne na okładkę projektuje prostą okładkę 	<ul style="list-style-type: none"> gromadzi materiał muzyczny dobiera funkcjonalne elementy graficzne na okładkę projektuje interesującą okładkę 	<ul style="list-style-type: none"> gromadzi bogaty materiał muzyczny dobiera funkcjonalne różnorodne elementy graficzne na okładkę projektuje oryginalną okładkę 	<ul style="list-style-type: none"> gromadzi interesujący, bogaty materiał muzyczny samodzielnie tworzy oryginalną, twórczą, pomysłową okładkę
Nasze projekty: wystawa fotografii krajobrazu	<ul style="list-style-type: none"> wybiera zdjęcia na wystawę fotografii krajobrazu 	<ul style="list-style-type: none"> proponuje zasadę ułożenia zdjęć na wystawie fotografii 	<ul style="list-style-type: none"> proponuje motto do fotografii na wystawie 	<ul style="list-style-type: none"> czynnie uczestniczy w przygotowaniu wystawy fotografii krajobrazu 	<ul style="list-style-type: none"> kieruje pracami związanymi z przygotowaniem wystawy fotografii krajobrazu

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
Wymiary człowieczeństwa					
Jerzy Liebert <i>Uczę się siebie, człowieku</i>	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wersy ujawniające osobę mówiącą wie, co to jest metafora wstępnie określa sytuację liryczną wymienia główne wyznaczniki postawy życiowej przedstawionej w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje osobę mówiącą wskazuje metafory określa sytuację liryczną określa postawę życiową przedstawioną w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat osoby mówiącej wyjaśnia znaczenia metafor omawia sytuację liryczną - wyjaśnia, jakiej postawy życiowej uczy wiersz 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu omawia metaforyczną warstwę utworu komentuje sytuację liryczną - ustosunkowuje się do postawy życiowej przedstawionej w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje wiersz ze szczególnym uwzględnieniem prezentowanej w nim postawy wobec świata i człowieka
Leszek Kołakowski <i>Mini wykłady o maxi sprawach. O wrogu i o przyjacielu</i>	<ul style="list-style-type: none"> czyta tekst ze zrozumieniem cytuje zdanie o charakterze tezy zna przynajmniej jeden cytat dotyczący przyjaźni wyodrębnia akapity w tekście wie, po czym rozpoznać akapit sumujący stara się brać udział w dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada, o czym mówi tekst wskazuje fragmenty o charakterze tezy i argumentów ze źródeł wskazanych przez nauczyciela podaje kilka cytatów dotyczących przyjaźni wyodrębnia główną myśl akapitów wskazuje akapit sumujący bierze udział w dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje temat tekstu na podstawie tekstu formułuje tezę i argumenty z samodzielnie wyszukanych źródeł podaje cytaty dotyczące przyjaźni omawia związki między akapitami omawia zawartość akapitu sumującego bierze czynny udział w dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> określa problematykę tekstu odtwarza własnymi słowami tezę i argumenty z tekstu podaje i omawia cytaty dotyczące przyjaźni odtwarza kompozycję wywodu autora wskazuje związek akapitu sumującego z pozostałymi akapitami przedstawia i uzasadnia swoje stanowisko w dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> zna inne miniwykłady autora, prezentuje ich problematykę, omawia kompozycję wywodu autora
Max Ehrmann, Piotr Walewski, zespół Piwnicy pod Baranami <i>Dezyderata</i>	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście formy trybu rozkazującego cytuje fragmenty zawierające życiowe rady wie, że tekst mówi o wartościach uważnie wysłuchuje muzycznej wersji utworu pisze prostą dedykację 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wersy zawierające formy trybu rozkazującego odtwarza własnymi słowami życiowe rady rozpoznaje wartości, o których mowa w tekście porównuje tekst z jego muzyczną wersją pisze dedykację 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia funkcję form trybu rozkazującego użytego w tekście omawia życiowe rady zawarte w tekście nazywa i porządkuje wartości, o których mowa w tekście wypowiada się na temat muzycznej wersji utworu pisze ciekawą dedykację 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jaką rolę odgrywają formy trybu rozkazującego dla wyeksponowania przesłania tekstu ustosunkowuje się do życiowych rad zawartych w tekście tworzy wypowiedź związaną z wartościami, o których jest mowa w tekście ocenia muzyczną wersję utworu pisze ciekawą dedykację, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje utwór jako dzieło literackie i muzyczne ze szczególnym uwzględnieniem jego wymowy aksjologicznej
Zmagania z losem					
Ernest Hemingway <i>Stary człowiek i morze</i>	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza najważniejsze wydarzenia wymienia podstawowe cechy bohatera rozpoznaje główne emocje bohatera przedstawia chłopca wskazuje przejawy życiowej postawy bohatera dostrzega metaforyczny sens utworu 	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje wydarzenia utworu nazywa cechy bohatera nazywa emocje i przeżycia bohatera opowiada o relacjach bohatera z chłopcem wypowiada się na temat postawy życiowej bohatera dostrzega przesłanie utworu pisze rozprawkę 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza etapy wyprawy bohatera charakteryzuje bohatera ocenia postawę bohatera omawia relacje bohatera z chłopcem ocenia postawę życiową bohatera formułuje przesłanie utworu pisze rozprawkę, zachowując wszystkie wymogi tej formy 	<ul style="list-style-type: none"> relacjonuje swoimi słowami przebieg wyprawy bohatera dokonuje pełnej charakterystyki bohatera przedstawia swój stosunek do bohatera ocenia relacje Santiaga z chłopcem ustosunkowuje się do postawy życiowej bohatera ustosunkowuje się do przesłania utworu 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem refleksji o życiowej postawie bohatera i jej oceny przedstawia swoje refleksje w rozprawce zawierającej hipotezę

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	<ul style="list-style-type: none"> pisze krótką rozprawkę 		wypowiedzi	<ul style="list-style-type: none"> pisze rozprawkę zawierającą hipotezę, zachowuje wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi 	
Jasiek Mela <i>Poza horyzonty</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> czyta tekst ze zrozumieniem zbiera informacje na temat bohatera wie, czym cechują się utwory należące do literatury faktu 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza informacje zawarte w tekście wypowiada się na temat przeżyć bohatera wie, że tekst należy do literatury faktu 	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje informacje zawarte w tekście charakteryzuje bohatera wyjaśnia, dlaczego tekst należy do literatury faktu 	<ul style="list-style-type: none"> omawia informacje zawarte w tekście ocenia bohatera porównuje tekst z innymi utworami należącymi do literatury faktu 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem ewolucji postawy życiowej bohatera
Andrew Wyeth <i>Świat Krystyny</i> (reprodukcja obrazu)	<ul style="list-style-type: none"> ogląda uważnie obraz wypowiada się na temat bohaterki obrazu dostrzega główną zasadę kompozycyjną obrazu ma świadomość symboliki niektórych elementów obrazu 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia elementy świata przedstawionego na obrazie opisuje bohaterkę przedstawioną na obrazie wstępnie omawia kompozycję obrazu wskazuje elementy o znaczeniach symbolicznych 	<ul style="list-style-type: none"> omawia najważniejsze elementy przedstawione na obrazie omawia relację bohaterki obrazu ze światem omawia kompozycję obrazu omawia elementy o znaczeniach symbolicznych 	<ul style="list-style-type: none"> omawia warstwę przedstawieniową obrazu wymyśla historię związaną z postacią przedstawioną na obrazie omawia i ocenia kompozycję obrazu wyjaśnia symboliczne znaczenia elementów obrazu 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje obraz ze szczególnym uwzględnieniem środków języka malarskiego wykorzystanych do przekazania znaczeń
Siła rozumu					
Agatha Christie <i>Hydra lernejska</i> <i>Dwanaście prac Herkulesa</i>	<ul style="list-style-type: none"> czyta ze zrozumieniem informacje dotyczące mitu o pracach Heraklesa cytuje odpowiednie fragmenty tekstu opowiada o bohaterze opowiada, jak detektyw doszedł do rozwiązania zagadki kryminalnej wie, że utwory Agathy Christie reprezentują opowiadania kryminalne wymienia tytuły opowiadań opowiada o wybranym śledztwie bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> zna mit o dwunastu pracach Heraklesa wydobywa informacje z tekstu wstępnie charakteryzuje bohatera odtwarza tok myślenia detektywa wyjaśnia, kiedy opowiadanie nazywamy kryminalnym wskazuje opowiadania, które uważa za najciekawsze odtwarza tok myślenia detektywa w związku z wybranym śledztwem 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada mit o pracach Heraklesa selekcjonuje informacje z tekstu charakteryzuje bohaterów omawia tok myślenia detektywa wyjaśnia, na jakiej podstawie klasyfikuje utwory jako opowiadania kryminalne uzasadnia wybór najciekawszego opowiadania sporządza kartoteki przestępców z opowiadań o Herkulesie Poirocie 	<ul style="list-style-type: none"> omawia nawiązania do mitu o pracach Heraklesa omawia przywołane cytaty charakteryzuje i ocenia bohaterów omawia i ocenia tok myślenia detektywa omawia opowiadania kryminalne jako przykłady utworów kultury masowej wskazuje związek poszczególnych opowiadań z mitem o Herkulesie omawia motywy postępowania przestępców z poszczególnych opowiadań 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje opowiadania ze szczególnym uwzględnieniem ich przynależności do kultury masowej
Czesław Miłosz <i>Zaklęcie</i>	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje dosłowne znaczenia utworu rozpoznaje tezę w utworze rozpoznaje argumenty w tekście rozpoznaje osobę mówiącą dostrzega w utworze nawiązania do filozofii wskazuje fragmenty o znaczeniu metaforycznym 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza własnymi słowami zawartość treściową utworu przekazuje tezę zawartą w utworze własnymi słowami formuluje zawarte w tekście argumenty własnymi słowami wypowiada się na temat osoby mówiącej wie, czym zajmuje się filozofia próbuje wyjaśnić znaczenia zawarte w 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje przenośne znaczenia utworu komentuje tezę utworu omawia argumenty występujące w tekście charakteryzuje osobę mówiącą wyjaśnia krótko, czym zajmuje się filozofia wyjaśnia znaczenia wynikające z metafor 	<ul style="list-style-type: none"> omawia przenośne znaczenia utworu komentuje tezę utworu, przywołując własne przemyślenia ustosunkowuje się do argumentów zawartych w tekście omawia światopogląd osoby mówiącej wymienia podstawowe działy filozofii interpretuje 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem odwołań do filozofii

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
		metaforach		znaczenia metaforyczne	
Auguste Rodin <i>Myśliciel</i> (rzeźba)	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia rzeźbę od innych wytworów sztuki plastycznej omawia wygląd postaci przedstawianej przez rzeźbę układa krótki monolog wewnętrzny postaci ukazanej przez Rodina 	<ul style="list-style-type: none"> wie, czym cechuje się rzeźba jako dziedzina sztuki przedstawia swoje odczucia wywołane przez dzieło układa monolog wewnętrzny postaci ukazanej przez Rodina 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia rzeźbę figuratywną od abstrakcyjnej wyjaśnia znaczenia wynikające ze sposobu przedstawienia postaci przez rzeźbę układa rozwinięty monolog wewnętrzny postaci ukazanej przez Rodina 	<ul style="list-style-type: none"> omawia środki wyrazu artystycznego związane z rzeźbą ocenia dzieło układa rozwinięty, ciekawy i oryginalny monolog wewnętrzny postaci ukazanej przez Rodina 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje dzieło ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania środków wyrazu artystycznego dla kreowania przerośniętych znaczeń
Wirtualny spacer: fragment lekcji przygotowany przez uczniów	<ul style="list-style-type: none"> korzysta ze wskazanego programu internetowego korzystając z pomocy, tworzy postać, która pomoże poprowadzić zajęcia na temat potęgi ludzkiego umysłu 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta ze wskazanego programu internetowego tworzy postać, która pomoże poprowadzić zajęcia na temat potęgi ludzkiego umysłu 	<ul style="list-style-type: none"> korzystając z programu internetowego, tworzy niebanalną postać, która pomoże poprowadzić ciekawe zajęcia na temat potęgi ludzkiego umysłu 	<ul style="list-style-type: none"> korzystając z programu internetowego, przeprowadza fragment lekcji na temat potęgi ludzkiego rozumu 	<ul style="list-style-type: none"> korzystając z programu internetowego, przeprowadza ciekawą, twórczą lekcję na temat potęgi ludzkiego rozumu
KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE					
Części mowy – czasownik, formy osobowe	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje czasownik wśród innych części mowy rozpoznaje formy gramatyczne czasownika rozpoznaje formy czasu zna tryby czasownika zna strony czasownika przekształca stronę czynną na bierną i odwrotnie zna reguły ortograficzne dotyczące czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym cechuje się czasownik jako część mowy tworzy poprawne formy gramatyczne czasownika stosuje odpowiednie formy czasu, trybu i strony rozpoznaje czasowniki dokonane i niedokonane zna reguły ortograficzne dotyczące czasownika, stara się stosować je w praktyce 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym odróżnia się czasownik od innych części mowy tworzy poprawne, różnorodne formy czasownika stosuje formy czasu, trybu i strony wyjaśnia, czym różnią się od siebie czasowniki dokonane i niedokonane zna trudne formy czasownika stosuje w praktyce reguły ortograficzne dotyczące czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czemu służą czasowniki w wypowiedzi używa w wypowiedzi różnych form gramatycznych czasownika dla osiągnięcia zamierzonych celów stosuje bezbłędnie formy czasu, trybu i strony wyjaśnia, kiedy czasowniki są dokonane, a kiedy niedokonane stosuje poprawnie trudne formy czasownika stosuje w praktyce wszystkie reguły ortograficzne dotyczące czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie, świadomie i funkcjonalnie używa wszystkich form osobowych czasownika w swoich wypowiedziach
Części mowy – czasownik, formy nieosobowe	<ul style="list-style-type: none"> zna różne formy nieosobowe czasownika rozpoznaje imiesłów przymiotnikowy wśród innych części mowy rozpoznaje imiesłów czynny i bierny wie, że imiesłów przymiotnikowy łączy się z rzeczownikiem zna zasadę pisowni <i>nie</i> z imiesłowem przymiotnikowym rozpoznaje imiesłów przysłówkowy 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje różne formy nieosobowe wyjaśnia, czym cechuje się imiesłów przymiotnikowy tworzy formy imiesłowu czynnego i biernego tworzy związki imiesłowu przymiotnikowego z rzeczownikiem stara się stosować zasadę pisowni <i>nie</i> z imiesłowem przymiotnikowym wyjaśnia, czym cechuje się imiesłów przysłówkowy rozdziela imiesłów 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym wyróżniają się formy nieosobowe czasownika wyjaśnia, czym wyróżnia się imiesłów przymiotnikowy wśród innych części mowy bezbłędnie tworzy formy imiesłowu czynnego i biernego bezbłędnie tworzy związki imiesłowu przymiotnikowego z rzeczownikiem stosuje regułę pisowni <i>nie</i> z imiesłowem wyjaśnia, czym wyróżnia się imiesłów 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czemu służą formy nieosobowe w wypowiedzi wyjaśnia, czemu służą imiesłowy przymiotnikowe w wypowiedzi używa funkcjonalnie form imiesłowu czynnego i biernego uzgadnia formy imiesłowu przymiotnikowego z określonym rzeczownikiem stosuje bezbłędnie regułę pisowni <i>nie</i> z imiesłowem wyjaśnia, czemu 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie, świadomie i funkcjonalnie używa wszystkich form nieosobowych czasownika w swoich wypowiedziach

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
		współczesny i uprzedni	przysłówkowy <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, kiedy stosuje się imiesłów współczesny, a kiedy uprzedni 	służą imiesłowy przysłówkowe w wypowiedzi <ul style="list-style-type: none"> • prawidłowo stosuje imiesłów współczesny i uprzedni 	
Zdanie złożone	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia zdania pojedyncze od złożonych • rozpoznaje części składowe zdania złożonego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jak odróżnić zdanie pojedyncze od złożonego • dzieli zdanie złożone na części składowe 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym cechuje się zdanie złożone • nazywa części zdania złożonego 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje funkcjonalnie w swoich wypowiedziach zdania złożone • dostrzega relacje pomiędzy wypowiedziami składowymi 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o zdaniu złożonym w interpretacji tekstu cudzego i tworzeniu tekstu własnego
Zdanie złożone współrzędnie	<ul style="list-style-type: none"> • wie, na czym polega związek współrzędności • rozpoznaje różne rodzaje zdań współrzędnie złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polega związek współrzędności • nazywa różne rodzaje zdań współrzędnie złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje związek współrzędności pomiędzy wypowiedziami składowymi • porównuje różne rodzaje zdań współrzędnie złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia związek współrzędności pomiędzy wypowiedziami składowymi • stosuje w wypowiedziach wszystkie rodzaje zdań współrzędnie złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych rodzajach zdania współrzędnie złożonego dla interpretacji tekstów cudzych i tworzenia tekstów własnych
Zdania złożone podrzędnie	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje wśród wypowiedzi zdania podrzędnie złożone • dzieli zdanie podrzędnie złożone na wypowiedzenia składowe 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym cechują się zdania podrzędnie złożone • rozróżnia wypowiedzenie nadrzędne i podrzędne w zdaniu złożonym podrzędnie 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje w swoich wypowiedziach zdania złożone podrzędnie • wie, kiedy wypowiedzenie składowe jest podrzędne, a kiedy – nadrzędne 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje celowo i funkcjonalnie w swoich wypowiedziach zdania złożone podrzędnie • omawia stosunek podrzędności 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o zdaniu podrzędnie złożonym dla interpretacji tekstów cudzych i tworzenia tekstów własnych
Zdanie złożone z podrzędnym podmiotowym	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje zdanie podmiotowe wśród zdań podrzędnie złożonych • dzieli zdanie złożone na wypowiedzenia składowe 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kiedy zdanie jest złożone z podrzędnym podmiotowym • wskazuje zdanie składowe nadrzędne i podrzędne 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, kiedy zdanie jest złożone z podrzędnym podmiotowym • wskazuje zależności zdań składowych 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie stosuje zdanie złożone z podrzędnym podmiotowym • omawia zależności zdań składowych 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o zdaniu podrzędnie złożonym przy interpretacji tekstów cudzych i tworzeniu tekstów własnych
Zdanie złożone z podrzędnym orzecznikowym	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje zdanie orzecznikowe wśród zdań podrzędnie złożonych • dzieli zdanie złożone na wypowiedzenia składowe 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kiedy zdanie jest złożone z podrzędnym orzecznikowym • wskazuje zdanie składowe nadrzędne i podrzędne 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, kiedy zdanie jest złożone z podrzędnym orzecznikowym • wskazuje zależności zdań składowych 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie stosuje zdanie złożone z podrzędnym orzecznikowym • omawia zależności zdań składowych 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o zdaniu podrzędnie złożonym orzecznikowym przy interpretacji tekstów cudzych i tworzeniu tekstów własnych
Zdanie złożone z podrzędnym przydawkowym	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje zdanie przydawkowe wśród zdań podrzędnie złożonych • dzieli zdanie złożone na wypowiedzenia składowe 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kiedy zdanie jest złożone z podrzędnym przydawkowym • wskazuje zdanie składowe nadrzędne i podrzędne 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, kiedy zdanie jest złożone z podrzędnym przydawkowym • wskazuje zależności zdań składowych 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie stosuje zdanie złożone z podrzędnym przydawkowym • omawia zależności zdań składowych 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o zdaniu podrzędnie złożonym przydawkowym przy interpretacji tekstów cudzych i tworzeniu tekstów własnych
Zdanie złożone z podrzędnym dopełnieniowym	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje zdanie dopełnieniowe wśród zdań podrzędnie złożonych • dzieli zdanie złożone na wypowiedzenia składowe 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kiedy zdanie jest złożone z podrzędnym dopełnieniowym • wskazuje zdanie składowe nadrzędne i podrzędne 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, kiedy zdanie jest złożone z podrzędnym dopełnieniowym • wskazuje zależności zdań składowych 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie stosuje zdanie złożone z podrzędnym dopełnieniowym • omawia zależności zdań składowych 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o zdaniu podrzędnie złożonym dopełnieniowym w interpretacji tekstów cudzych i tworzeniu

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
					tekstów własnych
Zdanie złożone z podrzędnym okolicznikowym	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje zdanie okolicznikowe wśród zdań podrzędnie złożonych dzieli zdanie złożone na wypowiedzenia składowe 	<ul style="list-style-type: none"> wie, kiedy zdanie jest złożone z podrzędnym okolicznikowym wskazuje zdanie składowe nadrzędne i podrzędne 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, kiedy zdanie jest złożone z podrzędnym okolicznikowym wskazuje zależności zdań składowych 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie stosuje zdanie złożone z podrzędnym okolicznikowym omawia zależności zdań składowych 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o zdaniu podrzędnie złożonym dopełnieniowym przy interpretacji tekstów cudzych i tworzeniu tekstów własnych
Imiesłowowy równoważnik zdania	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w wypowiedzi imiesłów przysłówkowy rozpoznaje równoważnik zdania rozpoznaje zdanie złożone z imiesłowowym równoważnikiem zdania 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy imiesłowy przysłówkowy wyjaśnia, czym cechuje się równoważnik zdania dzieli zdanie złożone z imiesłowowym równoważnikiem zdania na wypowiedzenia składowe 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym cechuje się imiesłów przysłówkowy wyjaśnia różnice między zdaniem a równoważnikiem zdania ustala relacje wypowiedzeń składowych w zdaniu złożonym z imiesłowowym równoważnikiem zdania 	<ul style="list-style-type: none"> omawia rolę imiesłowa przysłówkowego w wypowiedzi przekształca zdania w równoważniki i równoważniki w zdania funkcjonalnie stosuje w swoich wypowiedziach zdanie złożone z imiesłowowym równoważnikiem zdania 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o zdaniu złożonym z imiesłowowym równoważnikiem zdania przy interpretacji tekstów cudzych i tworzeniu tekstów własnych
Zdania wielokrotnie złożone	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje zdania wielokrotnie złożone dzieli zdanie na wypowiedzenia składowe 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym cechuje się zdanie wielokrotnie złożone wyodrębnia wypowiedzenia nadrzędne i podrzędne 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy zdania wielokrotnie złożone określa relacje między wypowiedziami składowymi 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje funkcjonalnie zdania wielokrotnie złożone obrazuje na wykresie relacje między zdaniami składowymi 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o zdaniu wielokrotnie złożonym przy interpretacji tekstów cudzych i tworzeniu tekstów własnych
Składnia – zebranie i powtórzenie wiadomości	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wszystkie części zdania rozpoznaje różne typy wypowiedzeń odróżnia zdania złożone współrzędnie i podrzędnie dzieli zdania złożone na wypowiedzenia składowe 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wszystkie części zdania omawia różne typy wypowiedzeń wyjaśnia różnice między zdaniami współrzędnie i podrzędnie złożonymi analizuje relacje między wypowiedziami składowymi 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wszystkie części zdania w wypowiedziach wykorzystuje różne typy wypowiedzeń w wypowiedziach zna różne rodzaje zdań współrzędnie i podrzędnie złożonych omawia relacje między wypowiedziami składowymi 	<ul style="list-style-type: none"> celowo i funkcjonalnie stosuje wszystkie części zdania stosuje funkcjonalnie różne typy wypowiedzeń stosuje różne rodzaje zdań współrzędnie i podrzędnie złożonych przedstawia na wykresie i omawia relacje między wypowiedziami składowymi 	<ul style="list-style-type: none"> celowo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o składni przy interpretacji tekstów cudzych i tworzeniu tekstów własnych
Wyraz podstawowy i pochodny	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wyrazy podstawowe i pochodne 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy proste wyrazy pochodne 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, kiedy wyraz jest podstawowy, a kiedy pochodny 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy wyrazy pochodne od rzeczowników, czasowników, przymiotników 	<ul style="list-style-type: none"> wie, jak powstają wyrazy bezbłędnie wskazuje wyrazy podstawowe i pochodne tworzy wyrazy pochodne od różnych części mowy
Budowa słowotwórcza wyrazu, wyrazy niepodzielne słowotwórczo	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wyrazy podstawowe i pochodne dzieli słowotwórczo proste wyrazy pochodne wie, że w temacie słowotwórczym mogą 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co to są wyrazy podstawowe i pochodne dzieli słowotwórczo wyrazy pochodne wskazuje oboczności w temacie słowotwórczym 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy pary wyrazów: podstawowy i pochodny wyjaśnia, czym jest temat słowotwórczy, a czym – formant w wyrazie pochodnym analizuje oboczności 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy ciągi wyrazów pokrewnych wymienia kolejne etapy analizy słowotwórczej wyrazu uwzględnia oboczności występujące w temacie 	<ul style="list-style-type: none"> dokonyuje bezbłędnie analizy słowotwórczej wyrazów o wysokim stopniu trudności

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	występować oboczności		występujące w temacie słowotwórczym	słowotwórczym	
Rodzaje i funkcje formantów	<ul style="list-style-type: none"> – wie, co to jest formant – zna podstawowe rodzaje formantów 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, co to jest formant – zna różne rodzaje formantów 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia rolę formantu – omawia różne rodzaje formantów 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia formant jako element słowotwórczy – tworzy wyrazy przez użycie różnych rodzajów formantu 	<ul style="list-style-type: none"> – bezbłędnie i funkcjonalnie stosuje wszystkie rodzaje formantów przy tworzeniu wyrazów pochodnych
Wyrazy złożone – złożenia, zestawienia, zrosty	<ul style="list-style-type: none"> – wie, czym cechują się wyrazy złożone – zna zasady pisowni wyrazów złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy wyrazy złożone – stara się przestrzegać zasad pisowni wyrazów złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia złożenia, zestawienia, zrosty – stosuje zasady pisowni wyrazów złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> – funkcjonalnie wykorzystuje złożenia, zestawienia, zrosty – bezbłędnie zapisuje wyrazy złożone 	<ul style="list-style-type: none"> – funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o wyrazach złożonych i zapożyczeniach do interpretacji tekstów cudzych i tworzenia tekstów własnych
Rodzina wyrazów	<ul style="list-style-type: none"> – wie, kiedy wyrazy tworzą rodzinę – tworzy proste rodziny wyrazów – wyjaśnia, co to jest rdzeń 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, kiedy wyrazy tworzą rodzinę – tworzy rodziny wyrazów – dostrzega oboczności w rdzeniu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, co to są wyrazy pokrewne – tworzy rozbudowane rodziny wyrazów – odróżnia rdzeń od tematu słowotwórczego 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia pokrewieństwo wyrazów – tworzy rozbudowane rodziny wyrazów i dokonuje analizy słowotwórczej tworzących je wyrazów – zaznacza oboczności w rdzeniu 	<ul style="list-style-type: none"> – wykorzystuje wiedzę o wyrazach pokrewnych przy analizie tekstów cudzych i tworzeniu tekstów własnych
Zebranie i powtórzenie wiadomości ze słowotwórstwa	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje wyrazy podstawowe i pochodne – rozpoznaje temat słowotwórczy i formant – zna różne rodzaje formantów – tworzy proste rodziny wyrazów – rozpoznaje rdzeń – rozpoznaje wyrazy złożone 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest wyraz podstawowy, a czym – pochodny – wyjaśnia, czym jest temat słowotwórczy i formant – podaje przykłady różnych rodzajów formantów – tworzy rodziny wyrazów – wyjaśnia, czym jest rdzeń – omawia wyrazy złożone 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje zależności między wyrazami podstawowymi i pochodnymi – omawia budowę słowotwórczą wyrazów pochodnych – wymienia różne rodzaje formantów i tworzy za ich pomocą wyrazy pochodne – tworzy rozbudowane rodziny wyrazów – wyodrębnia rdzeń – tworzy złożenia, zestawienia, zrosty 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia zależności między wyrazami podstawowymi i pochodnymi – dokonuje analizy słowotwórczej wyrazów – stosuje różne rodzaje formantów i tworzy za ich pomocą wyrazy pochodne – tworzy rozbudowane rodziny wyrazów – zaznacza zależności między wyrazami – odróżnia rdzeń od podstawy słowotwórczej – zaznacza oboczności – funkcjonalnie stosuje złożenia, zestawienia i zrosty 	<ul style="list-style-type: none"> – wykorzystuje wiedzę ze słowotwórstwa do analizy i interpretacji tekstów cudzych i tworzenia tekstów własnych
Słownictwo ogólnonarodowe	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe – wie, że istnieje słownictwo ogólne i słownictwo o ograniczonym zasięgu 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje sytuacje wymagające zastosowania słownictwa ogólnonarodowego – potrafi wyjaśnić, kiedy język nazywamy ogólnonarodowym 	<ul style="list-style-type: none"> – zastępuje słownictwo o ograniczonym zasięgu słownictwem ogólnym – odróżnia język ogólnonarodowy od języków regionalnych i środowiskowych 	<ul style="list-style-type: none"> – świadomie i celowo posługuje się słownictwem ogólnonarodowym i słownictwem o ograniczonym zasięgu 	<ul style="list-style-type: none"> – wykorzystuje wiedzę o słownictwie ogólnonarodowym przy tworzeniu tekstów własnych i interpretacji tekstów cudzych
Słownictwo o ograniczonym zasięgu	<ul style="list-style-type: none"> – wie, że niektóre wyrazy mają ograniczony zasięg – podaje przykłady archaizmów – podaje przykłady terminów naukowych 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje słownictwo o ograniczonym zasięgu – wskazuje archaizmy – wskazuje terminy naukowe – wie, co to jest 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje słownictwo o ograniczonym zasięgu, klasyfikuje je – wskazuje rodzaje archaizmów – przyporządkowuje terminy naukowe 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, co decyduje o ograniczonym zasięgu słownictwa – interpretuje znaczenia związane z archaizmami i 	<ul style="list-style-type: none"> – wykorzystuje wiedzę o słownictwie o ograniczonym zasięgu przy tworzeniu tekstów własnych i

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	<ul style="list-style-type: none"> zna termin <i>socjolekt</i> 	socjolekt	<ul style="list-style-type: none"> odpowiedniej dyscyplinie wiedzy wyjaśnia, co to jest socjolekt 	<ul style="list-style-type: none"> terminami naukowymi występującymi w tekstach cudzych wyjaśnia, co wpływa na powstanie socjolektu 	interpretacji tekstów cudzych
Sposoby wzbogacania słownictwa Neologizmy Neologizmy artystyczne	<ul style="list-style-type: none"> wie, że zasób słownictwa języka zmienia się rozpoznaje w wypowiedzi neologizmy zna termin <i>neologizm artystyczny</i> 	<ul style="list-style-type: none"> zna różne sposoby wzbogacania słownictwa – wyjaśnia, czym cechują się neologizmy wśród neologizmów wyróżnia neologizmy artystyczne 	<ul style="list-style-type: none"> omawia różne sposoby wzbogacania słownictwa rozpoznaje neologizmy słotowórcze, znaczeniowe, frazeologiczne i zapożyczenia podaje przykłady neologizmów artystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje w swoich wypowiedziach bogate, różnorodne słownictwo rozpoznaje różne rodzaje neologizmów samodzielnie tworzy neologizmy próbuje tworzyć i stosować neologizmy artystyczne 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie i funkcjonalnie posługuje się w swoich wypowiedziach bogatym słownictwem wykorzystuje wiedzę na temat neologizmów przy interpretacji tekstów
Homonimy i homofony	<ul style="list-style-type: none"> zna termin homonimy zna termin homofony 	<ul style="list-style-type: none"> wie, co to są homonimy wie, co to są homofony 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jakie wyrazy nazywamy homonimami wyjaśnia, jakie wyrazy nazywamy homofonami 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje w wypowiedziach homonimy uzależnia stosowanie homofonów od kontekstu 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę na temat homonimów i homofonów przy interpretacji tekstów cudzych i tworzeniu tekstów własnych
Skrótowce Skróty	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje proste skrótowce podaje znaczenia prostych skrótowców poprawnie zapisuje proste skrótowce podaje znaczenia podstawowych skrótów zna podstawowe zasady pisowni skrótów 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co to są skrótowce podaje znaczenia skrótowców poprawnie zapisuje skrótowce podaje znaczenia popularnych skrótów stosuje podstawowe zasady pisowni skrótów 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje różne rodzaje skrótowców podaje znaczenia różnorodnych skrótowców stosuje poprawne formy skrótowców zna znaczenia skrótów poprawnie zapisuje popularne skróty 	<ul style="list-style-type: none"> omawia skrótowce i ich rodzaje podaje znaczenia różnorodnych skrótowców, w tym rzadko stosowanych stosuje poprawne formy wszystkich skrótowców zna znaczenia różnorodnych skrótów poprawnie zapisuje różnorodne skróty 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje poprawnie i funkcjonalnie skrótowce i skróty, zapisuje je bezbłędnie
Style funkcjonalne języka, zasady dobrego stylu	<ul style="list-style-type: none"> wie, co oznacza termin <i>styl wypowiedzi</i> zna nazwy funkcjonalnych stylów wypowiedzi stara się posługiwać w swoich wypowiedziach odpowiednio dobranym stylem 	<ul style="list-style-type: none"> wie, co składa się na styl wypowiedzi rozpoznaje funkcjonalne style języka wymienia cechy dobrego stylu 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wyróżniki stylu wypowiedzi omawia wyróżniki funkcjonalnych stylów wypowiedzi omawia cechy dobrego stylu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co to jest styl wypowiedzi i co się na niego składa stosuje różne style funkcjonalne w swoich wypowiedziach dba o poprawność stylu swoich wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> zna style funkcjonalne i omawia ich wyznaczniki świadomie i celowo doбира styl do swoich wypowiedzi
Zebranie i powtórzenie wiadomości o zróżnicowaniu języka	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe wie, że istnieje słownictwo ogólne i słownictwo o ograniczonym zasięgu wie, że niektóre wyrazy mają ograniczony zasięg podaje przykłady archaizmów podaje przykłady terminów naukowych zna termin <i>socjolekt</i> wie, że zasób słownictwa języka zmienia się rozpoznaje w 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje sytuacje wymagające zastosowania słownictwa ogólnonarodowego potrafi wyjaśnić, kiedy język nazywamy ogólnonarodowym rozpoznaje słownictwo o ograniczonym zasięgu wskazuje archaizmy wskazuje terminy naukowe wie, co to jest socjolekt zna różne sposoby wzbogacania 	<ul style="list-style-type: none"> zastępuje słownictwo o ograniczonym zasięgu słownictwem ogólnym odróżnia język ogólnonarodowy od języków regionalnych i środowiskowych rozpoznaje słownictwo o ograniczonym zasięgu, klasyfikuje je wskazuje rodzaje archaizmów przyporządkowuje terminy naukowe odpowiedniej dyscyplinie wiedzy wyjaśnia, co to jest socjolekt 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie i celowo posługuje się słownictwem ogólnonarodowym i słownictwem o ograniczonym zasięgu wyjaśnia, co decyduje o ograniczonym zasięgu słownictwa interpretuje znaczenia związane z archaizmami i terminami naukowymi występującymi w tekstach cudzych wyjaśnia, co wpływa na powstanie 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę o słownictwie ogólnonarodowym przy tworzeniu tekstów własnych i interpretacji tekstów cudzych wykorzystuje wiedzę o słownictwie o ograniczonym zasięgu przy tworzeniu tekstów własnych i interpretacji tekstów cudzych świadomie i

Lektura i inne teksty kultury, material językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	<p>wypowiedzi neologizmy</p> <ul style="list-style-type: none"> zna termin <i>neologizm</i> zna termin homonimy zna termin homofony rozpoznaje proste skrótwce podaje znaczenia prostych skrótwców poprawnie zapisuje proste skrótwce podaje znaczenia podstawowych skrótwców zna podstawowe zasady pisowni skrótwców wie, co oznacza termin <i>styl wypowiedzi</i> zna nazwy funkcjonalnych stylów wypowiedzi stara się posługiwać w swoich wypowiedziach odpowiednio dobranym stylem 	<p>słownictwa</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym cechują się neologizmy wśród neologizmów wyróżnia neologizmy artystyczne wie, co to są homonimy wie, co to są homofony wyjaśnia, co to są skrótwce podaje znaczenia skrótwców poprawnie zapisuje skrótwce podaje znaczenia popularnych skrótwców stosuje podstawowe zasady pisowni skrótwców wie, co składa się na styl wypowiedzi rozpoznaje funkcjonalne style języka wymienia cechy dobrego stylu 	<ul style="list-style-type: none"> omawia różne sposoby wzbogacenia słownictwa rozpoznaje neologizmy słowotwórcze, znaczeniowe, frazeologiczne i zapożyczenia podaje przykłady neologizmów artystycznych wyjaśnia, jakie wyrazy nazywamy homonimami wyjaśnia, jakie wyrazy nazywamy homofonami rozpoznaje różne rodzaje skrótwców podaje znaczenia różnorodnych skrótwców stosuje poprawne formy skrótwców zna znaczenia skrótwców poprawnie zapisuje popularne skróty omawia wyróżniki stylu wypowiedzi omawia wyróżniki funkcjonalnych stylów wypowiedzi omawia cechy dobrego stylu 	<p>socjolektu</p> <ul style="list-style-type: none"> stosuje w swoich wypowiedziach bogate, różnorodne słownictwo rozpoznaje różne rodzaje neologizmów samodzielnie tworzy neologizmy próbuje tworzyć i stosować neologizmy artystyczne stosuje w wypowiedziach homonimy uzależnia stosowanie homofonów od kontekstu omawia skrótwce i ich rodzaje podaje znaczenia różnorodnych skrótwców, w tym rzadko stosowanych stosuje poprawne formy wszystkich skrótwców zna znaczenia różnorodnych skrótwców poprawnie zapisuje różnorodne skróty wyjaśnia, co to jest styl wypowiedzi i co się na niego składa stosuje różne style funkcjonalne w swoich wypowiedziach dba o poprawność stylu swoich wypowiedzi 	<p>funkcjonalnie posługuje się w swoich wypowiedziach bogatym słownictwem</p> <ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę na temat neologizmów przy interpretacji tekstów wykorzystuje wiedzę na temat homonimów i homofonów przy interpretacji tekstów cudzych i tworzeniu tekstów własnych stosuje poprawnie i funkcjonalnie skrótwce i skróty, zapisuje je bezbłędnie zna style funkcjonalne i omawia ich wyznaczniki świadomie i celowo dobiera styl do swoich wypowiedzi
Elementy aktu komunikacji	<ul style="list-style-type: none"> wie, co to jest akt komunikacji 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia składniki aktu komunikacji 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje podstawowe związki między składnikami aktu komunikacji 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wszystkie relacje między poszczególnymi składnikami aktu komunikacji 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy wypowiedzi, podporządkowując je wszystkim składnikom aktu komunikacji
Intencje wypowiedzi, cele wypowiedzi	<ul style="list-style-type: none"> wie, że nadawca w komunikacji może wyrażać różne intencje wie, że komunikat może realizować różne cele 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje przykładowe intencje nadawcy w komunikacji rozpoznaje podstawowe cele komunikatu 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje intencje nadawcy w komunikacji rozpoznaje i formułuje podstawowe cele komunikatu 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje różnorodne intencje w komunikacji rozpoznaje cele cudzej wypowiedzi, dobiera środki do wyrażania celów we własnej wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje środki językowe wyrażające intencje nadawcy formułuje wypowiedzi, świadomie eksponując ich cele
Grzeczność językowa	<ul style="list-style-type: none"> wie, na czym polega interakcja między nadawcą i odbiorcą wie, na czym polega grzeczność językowa zna zasady kultury języka zna podstawowe zasady etykiety językowej zna zasady porozumiewania się w 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jak jest możliwa interakcja między nadawcą i odbiorcą w akcie komunikacji wyjaśnia, na czym polega grzeczność językowa wymienia podstawowe zasady kultury języka i zasady porozumiewania się w 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym jest, na czym polega i jak może przebiegać interakcja między nadawcą a odbiorcą w akcie komunikacji wyjaśnia, czym jest i na czym polega grzeczność językowa omawia podstawowe zasady kultury języka i zasady 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje w praktyce zasady kultury języka bezbłędnie stosuje zasady etykiety językowej stosuje zasady netykiety 	<ul style="list-style-type: none"> zawsze świadomie i celowo stosuje zasady kultury języka i zasady netykiety tworzy wypowiedzi zgodne z zasadami etykiety językowej

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	sieci	sieci <ul style="list-style-type: none"> zna zasady etykiety językowej 	porozumiewania się w sieci <ul style="list-style-type: none"> stosuje zasady etykiety językowej 		
Cytat, cytowanie Mowa niezależna Mowa zależna	<ul style="list-style-type: none"> stara się wprowadzać cytaty do swoich wypowiedzi rozpoznaje mowę niezależną rozpoznaje mowę zależną 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie wprowadza cytaty do swoich wypowiedzi wprowadza do tekstów pisanych mowę niezależną wprowadza do tekstów pisanych mowę zależną 	<ul style="list-style-type: none"> celowo wprowadza cytaty do swoich wypowiedzi wyjaśnia, na czym polega mowa niezależna wyjaśnia, na czym polega mowa zależna 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje cytaty w swoich wypowiedziach funkcjonalnie stosuje w pisanych tekstach mowę niezależną funkcjonalnie stosuje mowę zależną w tekstach pisanych 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie, celowo, poprawnie, funkcjonalnie wprowadza cytaty do wypowiedzi sprawnie przekształca mowę niezależną w zależną
Zebranie i powtórzenie wiadomości o komunikacji językowej	<ul style="list-style-type: none"> wie, na czym polega komunikacja językowa wie, że nadawca w komunikacji może wyrażać różne intencje wie, że komunikat może realizować różne cele wie, na czym polega interakcja między nadawcą i odbiorcą wie, na czym polega grzeczność językowa zna zasady kultury języka zna podstawowe zasady etykiety językowej zna zasady porozumiewania się w sieci stara się wprowadzać cytaty do swoich wypowiedzi rozpoznaje mowę niezależną rozpoznaje mowę zależną 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia składniki aktu komunikacji rozpoznaje przykładowe intencje nadawcy w komunikacji rozpoznaje podstawowe cele komunikatu wyjaśnia, jak jest możliwa interakcja między nadawcą i odbiorcą w akcie komunikacji wyjaśnia, na czym polega grzeczność językowa wymienia podstawowe zasady kultury języka i zasady porozumiewania się w sieci zna zasady etykiety językowej poprawnie wprowadza cytaty do swoich wypowiedzi wprowadza do tekstów pisanych mowę niezależną wprowadza do tekstów pisanych mowę zależną 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega komunikacja językowa rozpoznaje intencje nadawcy w komunikacji rozpoznaje i formułuje podstawowe cele komunikatu wyjaśnia, czym jest, na czym polega i jak może przebiegać interakcja między nadawcą a odbiorcą w akcie komunikacji wyjaśnia, czym jest i na czym polega grzeczność językowa omawia podstawowe zasady kultury języka i zasady porozumiewania się w sieci stosuje zasady etykiety językowej celowo wprowadza cytaty do swoich wypowiedzi wyjaśnia, na czym polega mowa niezależna wyjaśnia, na czym polega mowa zależna 	<ul style="list-style-type: none"> omawia składniki aktu komunikacji rozpoznaje różnorodne intencje w komunikacji rozpoznaje cele cudzej wypowiedzi, doбира środki do wyrażania celów we własnej wypowiedzi stosuje w praktyce zasady kultury języka bezbłędnie stosuje zasady etykiety językowej stosuje zasady netykiety funkcjonalnie wykorzystuje cytaty w swoich wypowiedziach funkcjonalnie stosuje w pisanych tekstach mowę niezależną funkcjonalnie stosuje mowę zależną w tekstach pisanych 	<ul style="list-style-type: none"> uczestniczy w różnorodnych aktach komunikacji jako nadawca i odbiorca rozpoznaje środki językowe wyrażające intencje nadawcy formułuje wypowiedzi, świadomie eksponując ich cele zawsze świadomie i celowo stosuje zasady kultury języka i zasady netykiety tworzy wypowiedzi zgodne z zasadami etykiety językowej świadomie, celowo, poprawnie, funkcjonalnie wprowadza cytaty do wypowiedzi sprawnie przekształca mowę niezależną w zależną
WIEM I UMIEM					
<i>Warto zapamiętać</i>	<ul style="list-style-type: none"> wie, że teksty literatury pięknej dzielą się na lirykę, epikę i dramat wie, kiedy utwór należy do literatury pięknej wie, co to jest retoryka zna podstawowe tropy językowe 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje podstawowe cechy wszystkich rodzajów literackich zna różne rodzaje piśmiennictwa zna części kompozycyjne wypowiedzi argumentacyjnych zna różnorodne tropy językowe 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia wszystkie cechy rodzajów literackich omawia różne rodzaje piśmiennictwa zna rozmaite środki retoryczne omawia różnorodne tropy językowe 	<ul style="list-style-type: none"> omawia cechy liryki, epiki i dramatu porównuje różne rodzaje piśmiennictwa zna i stosuje różne rodzaje argumentów stosuje funkcjonalnie tropy językowe 	<ul style="list-style-type: none"> zna gatunki epickie, liryczne, dramatyczne analizuje i interpretuje utwory należące do różnych rodzajów piśmiennictwa tworzy wypowiedź argumentacyjną zgodnie z zasadami sztuki retorycznej świadomie i celowo wykorzystuje w swoich wypowiedziach różnorodne tropy językowe

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
Zygmunt Saloni <i>Jak pisać wypracowania?</i>	<ul style="list-style-type: none"> pod kierunkiem tworzy proste teksty według wzorów dzieli tekst na akapity, dba o ich logiczną spójność 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy teksty w różnych formach wypowiedzi stosuje różne rodzaje akapitów 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje wysoki stopień umiejętności tworzenia tekstu wykorzystuje środki retoryczne 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy pisemną wypowiedź zgodnie z wszystkimi wymogami sztuki tworzenia tekstu świadomie i celowo komponuje tekst, stosuje językowe środki retoryczne 	<ul style="list-style-type: none"> jest świadomym i kompetentnym twórcą różnorodnych tekstów stosuje zabiegi i środki retoryczne w tekście
Test na zakończenie nauki	<ul style="list-style-type: none"> udziela poprawnych odpowiedzi na co najmniej połowę pytań i poleceń testu 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie wykonuje trzy czwarte poleceń testu 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie wykonuje większość poleceń testu 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie wykonuje niemal wszystkie polecenia testu 	<ul style="list-style-type: none"> bezbłędnie wykonuje wszystkie polecenia testu

II. Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych ucznia

1. Metody oceniania:

- 1) obserwacja;
- 2) rozmowa;
- 3) samoocena;
- 4) ocena koleżeńska;
- 5) nagradzanie za wysiłek włożony we własny rozwój – motywowanie do pracy:
 - a) pochwała ustna,
 - b) pochwała pisemna umieszczona na stronie internetowej szkoły,
 - c) wystawienie pracy,
 - d) dyplom na zakończenie roku lub nagroda rzeczowa.

2. Formy oceniania:

- 1) test diagnostyczny na rozpoczęcie II etapu;
- 2) test umiejętności na zakończenie nauki;
- 3) próbny egzamin;
- 4) prace klasowe obejmujące skończony dział tematyczny,
- 5) kartkówki 5 – 10 minutowe;
- 6) dyktando;
- 7) wypracowania;
- 8) recytacja;
- 9) czytanie;
- 10) zadanie otwarte krótkiej odpowiedzi;
- 11) odpowiedź ustna;
- 12) krótka wypowiedź pisemna:
 - a) na rozpoczęcie zajęć – sprawdzające zapamiętanie treści z poprzednich zajęć zw. „wejściówką”, lub
 - b) w trakcie zajęć np. podczas pracy grupowej czy zespołowej podsumowujące wykonanie zadania;
- 13) praca domowa;
- 14) prace dodatkowe:
 - a) referat,
 - b) projekt,
 - c) sukcesy w konkursach.
- 15) przygotowanie do zajęć

3. Metody oceniania- uszczegółowienie:

- 1) **Obserwację** prowadzi się w trakcie bieżącej pracy z uczniem w celu ustalenia indywidualnych możliwości i potrzeb każdego dziecka i dopasowania stosowanych metod i form pracy do zdiagnozowanych rzeczywistych predyspozycji i indywidualizowania nauczania. Realizowana jest też poprzez badanie stosunku ucznia do nauki, jego aktywności na zajęciach, przygotowania do zajęć i w formie uwag wpisywana do dziennika – ważna dla wychowawcy przy ustalaniu oceny zachowania.

- 2) **Rozmowa z uczniem** uszczegóławia (dopełnia) spostrzeżenia pozyskane w trakcie jego obserwacji, pozwalając jak najtrafniej zdiagnozować każde dziecko.
- 3) **Samoocena** jest formą wyrażenia przez ucznia świadomości stopnia osiągnięcia celów uczenia się.
- 4) **Ocena koleżeńska** jest formą oceny pracy drugiej osoby. Służy doskonaleniu informacji zwrotnej.
- 5) Wybrane **metody motywowania** ucznia do pracy zakładają uaktywnienie jego potrzeby w zakresie osiągnięcia sukcesu i podjęcia zdrowej rywalizacji szkolnej.

4. Formy oceniania- uszczegółowienie:

- 1) **test diagnozujący** stanowi wstępne rozpoznanie wiedzy i umiejętności uczniów na początku II etapu edukacyjnego i podstawę do ewentualnych modyfikacji pracy dydaktycznej. Wynik testu nie jest wliczany do średniej ważonej ucznia.
- 2) **test umiejętności** przeprowadzany w formie pisemnej na zakończenie nauki w klasie VIII. Wynik testu nie jest wliczany do średniej ważonej oceny końcowej ucznia, ma na celu ustalenie stopnia opanowania jego wiedzy matematycznej i zbadanie przyrostu tej wiedzy w porównaniu z I etapem edukacyjnym. Informacje pozyskane w ten sposób można powiedzieć, że mają charakter „naukowy”, zostają bowiem wykorzystane dla celów rozwojowych nauczyciela, w podnoszeniu jakości jego pracy.
- 3) **próbny egzamin** przeprowadzany jest na wzór egzaminu zewnętrznego na zakończenie nauki w klasie VIII z wykorzystaniem pisemnych testów opracowanych przez instytucje zewnętrzne, zleconych przez MEN lub przygotowanych we własnym zakresie. Przewiduje się przeprowadzenie tego typu testu w II semestrze w klasie VII i na początku roku szkolnego w klasie VIII. Ocena z próbnego egzaminu nie wlicza się do średniej ważonej oceny rocznej ani w klasie VII ani w klasie VIII. Ma na celu przygotowanie ucznia do formy i typu zadań egzaminacyjnych.
- 4) **prace klasowe** są punktowane, oceniane według następującej zasady procentowej:

Norma ilościowa w %	0-32	33-50	51-72	73-88	89-99	100
Ocena w stopniach	1	2	3	4	5	6

- a) prace klasowe są obowiązkowe, zapowiedziane z tygodniowym wyprzedzeniem. Jeżeli z przyczyn losowych uczeń nie może jej napisać z całą klasą, powinien to uczynić w terminie dwutygodniowym licząc od powrotu do szkoły. W przypadku uchylenia się od napisania pracy uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną,
- b) poprawa oceny z pracy klasowej jest dobrowolna i można jej dokonać w terminie dwutygodniowym od rozdania prac. Może odbywać się podczas lekcji, – gdy nie ma zajęć wyrównawczych, gdy są – poza lekcjami. Przy wystawianiu oceny śródrocznej i rocznej, uwzględnia się zarówno ocenę pierwotną jak i ocenę z poprawy pracy klasowej,

- 5) **kartkówki** są punktowane, oceniane według następującej zasady procentowej:

Norma ilościowa w %	0-32	33-50	51-72	73-88	89-99	100
Ocena w stopniach	1	2	3	4	5	6

- a) poprawa oceny z kartkówki jest dobrowolna i można jej dokonać w terminie **3 dni** od oddania prac lub powrotu ucznia do szkoły np. po chorobie. Przy wystawianiu oceny śródrocznej i rocznej, uwzględnia się zarówno ocenę pierwotną jak i ocenę poprawioną.

- 6) **dyktanda** są oceniane według poniższych zasad:

- a) dyktando (tekst nieznan z materiału mieszanego + interpunkcja)

Ilość błędów	Ocena
0	6
1 ³	5
1 ² lub 1 ² i 1 ³	5-
2 ³ lub 3 ³ , 1 ¹	4+
1 ¹ 1 ³	4
1 ¹ 2 ³ lub 1 ¹ 3 ³ lub 2 ¹ lub 2 ¹ 1 ³	4-
2 ¹ 2 ³ lub 2 ¹ 3 ³	3+
3 ¹ lub 3 ¹ 1 ³ lub 3 ¹ 2 ³	3

$3^1 3^3$ lub 4^1 lub $4^1 1^3$	3-
Od $4^1 2^3$ do 6^1	2
$6^1 1^3$ i więcej	1

b) dyktando (tekst znany z materiału mieszane + interpunkcja)

<i>Ilość błędów</i>	<i>Ocena</i>
0	5
1^3	5-
$1^2, 2^3$ lub 3^3	4+
1^1 lub $1^1 1^3$	4
$1^1 2^3$ lub $1^1 3^3$ lub 2^1 lub $2^1 1^3$	4-
$2^1 2^3$ lub $2^1 3^3$	3+
3^1 lub $3^1 1^3$ lub $3^1 2^3$	3
$3^1 3^3$	3-
4^1 lub $4^1 1^3$ lub $4^1 2^3$ do 5^1	2
Od $5^1 1^3$ i więcej	1

c) dyktando (tekst znany z określonej trudności)

<i>Ilość błędów</i>	<i>Ocena</i>
0	5
1^1	4
2^1	3
3^1	2
4^1 i więcej	1

d) dyktando (tekst nieznan z określonej trudności)

<i>Ilość błędów</i>	<i>Ocena</i>
0	6
1^1	5
2^1	4
3^1	3
4^1	2
5^1 i więcej	1

Znaczenie symboli
 1^3 – jeden błąd 3^0 (stopnia)
 1 błąd 1^0 = 2 błędy 2^0 = 4 błędy 3^0

e) dyktando z lukami

Tekst dyktanda, nieznan uczniom, polegający na uzupełnianiu brakujących liter:

kl. IV i V	kl. VI i VII
0 błędów - cel	0 błędów - cel
1 błąd - bdb	1 błąd - bdb
2-3 błędy - db	2 błędy - db
4-5 błędów - dst	3-4 błędy - dst
6-7 błędów - dop	5-6 błędów - dop
8 błędów - ndst	7 błędów - ndst

Tekst dyktanda wcześniej omawiany na lekcji lub sprawdzian polegający na uzupełnianiu brakujących liter:

kl. IV i V	kl. VI i VII
0 błędów – bdb 1-2 błędy – db 3-4 błędy – dst 5-6 błędów – dop 7 błędów- ndst	0 błędów - bdb 1 błąd - db 2-3 błędy - dst 4-5 błędów - dop 5 błędów – ndst

f) klasyfikacja błędów

<i>Błędy 1 stopnia</i>	<i>Błędy 2 stopnia</i>	<i>Błędy 3 stopnia</i>
1. Błędne stosowanie opozycji ó-u, h-ch, rz-ż. 2. Nieprzestrzeganie pisowni wielkiej litery. 3. Błędny zapis partykuły „nie” z poznanymi częściami mowy	1. Błędny zapis spółgłosek miękkich. 2. Błędny zapis cząstek - by,- bym,- byś z określonymi częściami mowy. 3. Błędny zapis głosek nosowych: ą, on, om, ę, en, em. 4. Błędny zapis opozycji: głoski dźwięczne – głoski bezdźwięczne, np. chleb, kwiaty, prośba. 5. Błędny zapis wyrażen przyimkowych, np. w końcu, zza chmury, spod ławki. 6. Błędny zapis form czasu przeszłego czasowników typu: wziąć, brnąć, np. wzięła, wziął ... 7. Błędny zapis zaimka „się”. 8. Błędny zapis zbitek spółgłoskowych „mn”, np. mnie, uprzejmie. 9. Błędny zapis wielkiej litery.	1. Błędy interpunkcyjne. 2. Opuszczanie liter (w neutralnych pozycjach) oraz ich elementów.

Błędy interpunkcyjne nie są uwzględniane w klasie IV.

7) **wpracowania** są punktowane, oceniane według następującej zasady procentowej:

Norma ilościowa w %	0-32	33-50	51-72	73-88	89-99	100
Ocena w stopniach	1	2	3	4	5	6
Ocenę celującą może otrzymać uczeń którego praca uzyskała ocenę bardzo dobrą, nie zawiera błędów oraz wyróżnia się oryginalnością i swobodą stosowania pojęć i terminów literackich						

a) za napisanie wypracowania będzie można otrzymać maksymalnie 20 punktów. Oceniając pracę, nauczyciel będzie przydzielał punkty w każdym z poniższych kryteriów. Z wyjątkiem kryterium 2., które jest odrębne dla wypowiedzi o charakterze twórczym i dla wypowiedzi o charakterze argumentacyjnym, każda praca będzie oceniana według tych samych kryteriów.

1. REALIZACJA TEMATU WYPOWIEDZI

<p>Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, nauczyciel będzie rozważał m.in., czy:</p> <ul style="list-style-type: none"> wypowiedź jest zgodna z formą wskazaną w poleceniu, w wypowiedzi ujęte zostały wszystkie kluczowe elementy tematu, np. czy uczeń w odpowiedni sposób odwołał się do lektury wskazanej w poleceniu, wypowiedź jest w całości na temat. 		
<ul style="list-style-type: none"> Forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu. Wszystkie pozostałe elementy polecenia uwzględnione. Wypowiedź w całości dotyczy problemu wskazanego w poleceniu. 		2 pkt
<ul style="list-style-type: none"> Forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu. Nieuwzględniony jeden element polecenia (inny niż forma). ORAZ/LUB W pracy występują fragmenty niedotyczące problemu wskazanego w poleceniu. 		1 pkt
<ul style="list-style-type: none"> Forma wypowiedzi niezgodna z formą wskazaną w poleceniu. ALBO Nieuwzględnione co najmniej dwa elementy polecenia (inne niż forma). 		0 pkt
2. ELEMENTY TWÓRCZE/ELEMENTY RETORYCZNE		
Wypowiedź o charakterze twórczym (np. opowiadanie)	Wypowiedź o charakterze argumentacyjnym (np. rozprawka)	
<p>Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, nauczyciel będzie rozważał m.in., czy:</p> <ul style="list-style-type: none"> narracja w opowiadaniu jest konsekwentnie prowadzona, wydarzenia są logicznie ułożone, fabuła jest urozmaicona, np. czy zawiera elementy typowe dla opowiadania, takie jak zwroty akcji, dialog, puenta, lektura wskazana w poleceniu została wykorzystana pobieżnie, czy w sposób ciekawy i twórczy. 	<p>Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, nauczyciel będzie rozważał m.in., czy:</p> <ul style="list-style-type: none"> argumentacja w pracy jest wnikliwa, argumenty są poparte właściwymi przykładami, argumenty są przedstawione w sposób uporządkowany, np. są przedstawione od najbardziej do najmniej ważnego albo są zapisane w porządku argument – kontrargument. 	
Wypowiedź o charakterze twórczym (np. opowiadanie)	Wypowiedź o charakterze argumentacyjnym (np. rozprawka)	
<ul style="list-style-type: none"> Funkcjonalna narracja. Logiczny układ zdarzeń. Urozmaicona fabuła, w tym funkcjonalne wykorzystanie co najmniej 6 spośród następujących elementów: opis, charakterystyka bohatera, czas akcji, miejsce akcji, zwrot akcji, puenta, punkt kulminacyjny, dialog, monolog, retrospekcja. Twórcze wykorzystanie treści lektury. 	<ul style="list-style-type: none"> Pogłębiona argumentacja. Argumenty odwołujące się np. do faktów, logiki, emocji, zilustrowane odpowiednimi przykładami ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej. Argumenty/przykłady uporządkowane, np. zhierarchizowane. 	5 pkt
Praca spełnia wszystkie wymagania na 3 pkt i niektóre na 5 pkt.	Praca spełnia wszystkie wymagania na 3 pkt i niektóre na 5 pkt.	4 pkt
<ul style="list-style-type: none"> Funkcjonalna narracja. Logiczny układ zdarzeń. Prosta fabuła, w tym funkcjonalne wykorzystanie co najmniej 4 spośród następujących elementów: opis, charakterystyka bohatera, czas akcji, miejsce akcji, zwrot akcji, puenta, punkt kulminacyjny, dialog, monolog, retrospekcja. 	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchniowa argumentacja; w wypowiedzi brak wnikliwości. Niektóre argumenty zilustrowane odpowiednimi przykładami ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej. Argumenty/przykłady częściowo uporządkowane. 	3 pkt
Praca spełnia wszystkie wymagania na 1 pkt i niektóre na 3 pkt.	Praca spełnia wszystkie wymagania na 1 pkt i niektóre na 3 pkt.	2 pkt
<ul style="list-style-type: none"> Narracja częściowo funkcjonalna. Dopuszczalne usterki w logicznym układzie zdarzeń. Prosta fabuła. 	<ul style="list-style-type: none"> Podjęta próba argumentowania. Ograniczenie do wyliczenia powierzchniowo omówionych przykładów, powiązanych z problemem określonym w temacie. 	1 pkt
Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.	Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.	0 pkt
3. KOMPETENCJE LITERACKIE I KULTUROWE		
Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, nauczyciel będzie rozważał m.in., czy:		

<ul style="list-style-type: none"> uczeń wykorzystał znajomość lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (a także innych tekstów – jeżeli polecenie tego wymagało) w sposób funkcjonalny, tzn. np. czy przywołał w pracy takie wydarzenia albo omówił takie wątki, które istotnie wspierają jego tok rozumowania albo dobrze ilustrują to, o czym pisze, uczeń, pisząc np. o wydarzeniach z danej lektury, nie popełnił błędów, np. nie pomylił imion postaci, nie przypisał postaciom cech, których nie posiadają, bądź nie wymyślił wydarzeń, których w lekturze nie ma. 	
<ul style="list-style-type: none"> Funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu lub innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga. Poprawność rzeczowa. 	2 pkt
<ul style="list-style-type: none"> Funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu lub częściowo funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga. <p>ALBO</p> <p>Częściowo funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga).</p> <p>ALBO</p> <p>Częściowo funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz częściowo funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga).</p> <ul style="list-style-type: none"> Dopuszczalne 1–2 błędy rzeczowe. 	1 pkt
Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.	0 pkt
KOMPOZYCJA TEKSTU	
<p>Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, nauczyciel będzie rozważał m.in., czy:</p> <ul style="list-style-type: none"> kompozycja wypowiedzi jest zgodna z formą wskazaną w poleceniu, np. czy rozprawka zawiera wstęp, rozwinięcie i zakończenie, a list – zwrot do adresata, wstęp, rozwinięcie, zakończenie i zwrot pożegnalny, wypowiedź jest spójna, tzn. czy jest napisana w taki sposób, że łatwo się ją czyta dzięki np. jasnym powiązaniom wewnątrz zdań oraz między zdaniami i akapitami tekstu, wypowiedź jest logiczna, tzn. czy jest zbiorem uporządkowanych myśli, wypowiedź jest podzielona na odpowiednio wyodrębnione graficznie akapity, z których każdy stanowi logicznie zorganizowaną, zwartą całość. 	
<ul style="list-style-type: none"> Kompozycja zgodna z formą wypowiedzi. Graficznie wyodrębnione akapity. Dopuszczalna 1 usterka w zakresie spójności ALBO logiki wypowiedzi, ALBO podziału wypowiedzi na funkcjonalne akapity. 	2 pkt
<ul style="list-style-type: none"> Kompozycja zgodna z formą wypowiedzi. Graficznie wyodrębnione akapity. Dopuszczalne łącznie 2–3 usterki w zakresie spójności ORAZ/ALBO logiki wypowiedzi. 	1 pkt
Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.	0 pkt
STYL	
<p>Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, nauczyciel będzie rozważał m.in., czy:</p> <ul style="list-style-type: none"> styl wypowiedzi jest odpowiedni do jej treści i formy, tzn. np. czy uczeń nie napisał rozprawki, stosując słownictwo charakterystyczne dla stylu potocznego w odmianie mówionej, styl wypowiedzi jest jednolity, tzn. czy uczeń konsekwentnie posługuje się jednym, wybranym stylem, a jeżeli miesza różne style w wypowiedzi – to czy jest to uzasadnione (czy czemuś to służy). 	
<ul style="list-style-type: none"> Odpowiedni do treści i formy wypowiedzi. Jednolity. 	2 pkt
Sporadyczne usterki w odpowiedniości ORAZ/LUB jednolitości stylu.	1 pkt
Praca nie spełnia wymagań określonych na 1 pkt.	0 pkt
ORTOGRAFIA	
Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, egzaminator uwzględni liczbę błędów ortograficznych, które uczeń popełnił w wypowiedzi.	
Nie więcej niż 1 błąd ortograficzny.	2 pkt
2–3 błędy ortograficzne.	1 pkt
4 lub więcej błędów ortograficznych.	0 pkt
INTERPUNKCJA	
Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, egzaminator uwzględni liczbę błędów interpunkcyjnych, które uczeń popełnił w wypowiedzi.	
Nie więcej niż 2-3 błędy interpunkcyjne.	2 pkt

3-4 błędy interpunkcyjne	1 pkt
4 lub więcej błędów interpunkcyjnych	0 pkt
JĘZYK	
Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, egzaminator będzie rozważał m.in.:	
<ul style="list-style-type: none"> • czy uczeń poprawnie użył w wypowiedzi różnych rodzajów zdań i bogatej leksyki (np. frazeologizmów, wyrazów rzadziej używanych w języku polskim), czy też ograniczył się do najprostszych środków językowych, • czy środki językowe, których użył uczeń, pozwalają mu zrealizować temat w sposób swobodny i precyzyjny, czy też pobieżny, sprawiający trudność w zrozumieniu tekstu. W ocenie egzaminator uwzględni również liczbę wszystkich błędów językowych, które uczeń popełnił w wypowiedzi. 	

Oceniając język wypowiedzi, nauczyciel najpierw oceni zakres użytych środków językowych, a następnie – ich poprawność. Ostateczną liczbę punktów ustali na podstawie oceny obu tych aspektów wypowiedzi, zgodnie z poniższą tabelą.

Poprawność środków	Nie więcej niż 2 błędy językowe	3–4 błędy językowe	5–6 błędów językowych	7–9 błędów językowych	10 lub więcej błędów językowych
Zakres środków					
Szeroki zakres środków językowych, tzn. zróżnicowana składnia, zróżnicowana leksyka, w tym np. bogata frazeologia, precyzyjne słownictwo, umożliwiające pełną i swobodną realizację tematu.	4 pkt	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt
Zadawalający zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka stosowne / odpowiednie do realizacji tematu.	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt
Wąski zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka proste / ograniczone, utrudniające realizację tematu.	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt	0 pkt

Przykładowo, za wypowiedź, w której uczeń użył zadawalającego zakresu środków językowych i popełnił 4 błędy językowe, nauczyciel przyzna 2 pkt w tym kryterium.

Uwagi dodatkowe

1. Jeżeli wypowiedź w całości jest nie na temat, nauczyciel oceni ją na 0 pkt.
2. Jeżeli w wypowiedzi uczeń w ogóle nie odwołał się do treści lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu, za całą wypowiedź nauczyciel przyzna 0 pkt.
3. Jeżeli wypowiedź jest nieczytelna, nauczyciel oceni ją na 0 pkt.
4. Jeżeli wypowiedź nie zawiera w ogóle rozwinięcia (np. uczeń napisał tylko wstęp), nauczyciel przyzna 0 pkt w każdym kryterium.
5. Wypowiedź ucznia klasy IV powinna zawierać ok. 100 słów, wypowiedź ucznia klasy V-VI musi mieć ok. 150 słów, natomiast VII i VIII klasy musi zawierać ok. 200 słów .
6. Jeżeli wypowiedź nie spełnia wymogów z punktu 5 jest oceniana wyłącznie w kryteriach: realizacji tematu wypowiedzi, elementów twórczych/ elementów retorycznych oraz kompetencji literackich i kulturowych. W pozostałych kryteriach nauczyciel przyzna 0 punktów.
7. Jeżeli wypowiedź jest napisana niesamodzielnie, np. zawiera fragmenty odtworzone z podręcznika, lub innego źródła, w tym internetowego, lub jest przepisana od innego ucznia, wówczas nauczyciel oceni ją na 0 pkt.
8. W ocenie poprawności językowej nie bierze się pod uwagę błędów ortograficznych w wypowiedziach uczniów, którym przyznano takie dostosowanie wynikające z opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej.

8) **recytacja** jest oceniana bezpośrednio w stopniach z uwzględnieniem następujących elementów:

- a) stopień celujący – wyśmienite opanowanie pamięciowe tekstu, wyrazista dykcja i wyraźne artykułowanie wyrazów; właściwe regulowanie oddechem z zachowaniem optymalnego tempa oraz zachowanie

- zróznicowanej intonacji oddającej emocje i nastrój panujący w utworze; oddanie dramaturgii tekstu głosem i postawą,
- b) stopień bardzo dobry – bardzo dobre opanowanie pamięciowe tekstu, wyrazista dykcja, zachowanie optymalnego tempa oraz zachowanie zróznicowanej intonacji oddającej emocje i nastrój panujący w utworze,
- c) stopień dobry – bardzo dobre opanowanie pamięciowe tekstu, wyrazista dykcja, zachowanie optymalnego tempa,
- d) stopień dostateczny – dobre opanowanie pamięciowe tekstu (nieliczne pomyłki), niezbyt wyraźna dykcja, zachowanie optymalnego tempa,
- e) stopień dopuszczający – niewystarczające opanowanie pamięciowe tekstu (liczne pomyłki), niezbyt wyraźna dykcja, brak odpowiedniego tempa; przekręcanie wyrazów, zgadywanie części wyrazów, opuszczanie fragmentów tekstu,
- f) stopień niedostateczny – praca nie została wykonana.

9) czytanie:

- a) technika czytania** oceniana jest bezpośrednio w stopniach z uwzględnieniem następujących elementów:
- stopień celujący-czytanie głośne i wyraziste nowych tekstów całymi zdaniami z użyciem odpowiedniej siły głosu i wyraźnym artykułowaniem wyrazów; przykładanie uwagi do starannego wymawiania końcówek; właściwe regulowanie oddechem z zachowaniem optymalnego tempa oraz zachowanie zróznicowanej intonacji oddającej emocje i nastrój panujący w utworze.
 - stopień bardzo dobry - czytanie głośne i wyraziste przygotowanych tekstów całymi zdaniami z użyciem odpowiedniej siły głosu i wyraźnym artykułowaniem wyrazów; właściwe regulowanie oddechem z zachowaniem optymalnego tempa oraz zachowanie zróznicowanej intonacji oddającej emocje i nastrój panujący w utworze
 - stopień dobry – czytanie głośne, ale niewyraźne lub ciche wyraziste; odczytywanie wyrazów całościowo; zachowanie odpowiedniego tempa dającego łatwo uchwycić sens odczytywanego tekstu; stosowanie się do umieszczonych w tekście znaków interpunkcyjnych.
 - stopień dostateczny- czytanie tekstów przygotowanych z zachowaniem wolnego lub nadmiernie szybkiego tempa które ujemnie wpływa na rozumienie treści; odczytywanie wyrazów całościowo lub sylabami; nie stosowanie się do znaków interpunkcyjnych.
 - stopień dopuszczający – czytanie w wolnym tempie, sylabami; przekręcanie wyrazów, zgadywanie części wyrazu na podstawie pierwszej sylaby.
 - stopień niedostateczny- czytanie w bardzo wolnym tempie, metodą sylabową; przekręcanie wyrazów, zgadywanie części wyrazów na podstawie pierwszej sylaby, opuszczanie fragmentów wyrazów a nawet części tekstu.

b) **czytanie ze zrozumieniem** oceniane będzie według poniższej zasady procentowej:

Norma ilościowa w %	0-32	33-50	51-72	73-88	89-99	100
Ocena w stopniach	1	2	3	4	5	6

10) **zadanie otwarte krótkiej odpowiedzi** jest punktowane i oceniane w stopniach z uwzględnieniem następujących elementów:

Notatka

Treść	zgodność z tematem, przekazanie informacji	1	0-11
Styl	styl konsekwentny, dostosowany do formy wypowiedzi, rzeczowy	1	
Ortografia	praca bezbłędna	2	
	dopuszczalne 1 bł. (w zależności od długości pracy)	1	
Język	praca bezbłędna	2	
	najwyżej 1 błąd składniowy lub leksykalny, lub frazeologiczny, lub fleksyjny	1	
	więcej niż 1 błąd składniowy lub leksykalny, lub frazeologiczny, lub fleksyjny Dyslektyk: zamykanie myśli w zdaniu. rozpoczynanie wypowiedzenia wielką literą. przestrzega wielkiej litery w zwrotach grzecznościowych.	0	
Interpunkcja	dopuszczalny 1 bł.	1	

Kompozycja	logiczna segmentacja tekstu/trójdzielność	1	
	akapity	1	
Estetyka	praca napisana czytelnie, bez skreśleń	1	

Plan ramowy i szczegółowy

Treść	zgodność z tematem. odpowiednie uszeregowanie wydarzeń	1	0-8
	jeden typ wyrażen (zdania lub równoważniki i zawiadomienia)	1	
Ortografia	praca bezbłędna	2	
	dopuszczalny 1 bł. (w zależności od długości pracy)	1	
Język	praca bezbłędna	1	
Interpunkcja	dopuszczalny 1 bł. Dyslektyk: kończenie wypowiedzi odpowiednimi znakami interpunkcyjnymi.	1	
Kompozycja	zapis w punktach i podpunktach	1	
Estetyka	praca napisana czytelnie, bez skreśleń	1	

Zaproszenie

Treść	zgodność z tematem	1	0-7
	zawarte wszystkie potrzebne informacje: kto?, kogo?, na co?, gdzie?, na kiedy? zaprasza	1	
Styl	styl konsekwentny, dostosowany do formy wypowiedzi, rzeczowy	1	
Ortografia	praca bezbłędna	1	
Język	praca bezbłędna	1	
Interpunkcja	dopuszczalny 1 bł. Dyslektyk: kończenie wypowiedzi odpowiednimi znakami interpunkcyjnymi.	1	
Estetyka	praca napisana czytelnie, bez skreśleń	1	

Ogłoszenie

Treść	zgodność z tematem	1	0-9
	uwzględnione niezbędne elementy tej formy: co jest przedmiotem ogłoszenia, kontakt do ogłoszeniodawcy	1	
	słownictwo zachęcające	1	
Styl	styl konsekwentny, dostosowany do formy wypowiedzi, rzeczowy	1	
Ortografia	praca bezbłędna	1	
Język	praca bezbłędna	1	
Interpunkcja	dopuszczalny 1 bł. Dyslektyk: kończenie wypowiedzi odpowiednimi znakami interpunkcyjnymi.	1	
Kompozycja	odpowiedni, adekwatny do formy, układ treści	1	
Estetyka	praca napisana czytelnie, bez skreśleń	1	

Życzenia

Treść	zgodność z tematem	1	0-11
	zawarte wszystkie potrzebne informacje oraz uwzględnione są niezbędne elementy tej formy: (kto? komu? czego życzy? z jakiej okazji?)	2	
Styl	styl konsekwentny, dostosowany do formy wypowiedzi, rzeczowy	1	
Ortografia	praca bezbłędna	2	
	dopuszczalne 1 bł. (w zależności od długości pracy)	1	
Język	praca bezbłędna	2	
	najwyżej 1 błąd składniowy lub leksykalny, lub frazeologiczny, lub fleksyjny	1	

	więcej niż 1 błąd składniowy lub leksykalny, lub frazeologiczny, lub fleksyjny Dyslektyk: zamykanie myśli w zdaniu. rozpoczynanie wypowiedzenia wielką literą. przestrzega wielkiej litery w zwrotach grzecznościowych.	0	
Interpunkcja	dopuszczalny 1 bł. dyslektyk: kończenie wypowiedzeń odpowiednimi znakami interpunkcyjnymi.	1	
Kompozycja	odpowiedni, adekwatny do formy, układ treści	1	
Estetyka	praca napisana czytelnie, bez skreśleń	1	

Pozdrowienia

Treść	zgodność z tematem	1	0-10
	zawarte są wszystkie potrzebne informacje oraz uwzględnione są niezbędne elementy tej formy: : kto pozdrawia? kogo? skąd / po co? kiedy?	2	
Styl	styl konsekwentny, dostosowany do formy wypowiedzi, rzeczowy	1	
Ortografia	praca bezbłędna	2	
	dopuszczalne 1 bł. (w zależności od długości pracy)	1	
Język	praca bezbłędna	1	
	powyżej 1 błędu składniowego lub leksykalnego, lub frazeologiczny, lub fleksyjny Dyslektyk: zamykanie myśli w zdaniu. rozpoczynanie wypowiedzenia wielką literą. przestrzega wielkiej litery w zwrotach grzecznościowych.	0	
Interpunkcja	dopuszczalny 1 bł. dyslektyk: kończenie wypowiedzeń odpowiednimi znakami interpunkcyjnymi.	1	
Kompozycja	odpowiedni, adekwatny do formy, układ treści	1	
Estetyka	praca napisana czytelnie, bez skreśleń	1	

Podziękowania

Treść	zgodność z tematem, nazwanie sprawy, której dotyczy podziękowanie	1	0-8
	wyrażenie wdzięczności	1	
Styl	styl konsekwentny, dostosowany do formy wypowiedzi, rzeczowy	1	
Ortografia	praca bezbłędna	1	
Język	praca bezbłędna	1	
	powyżej 1 błędu składniowego lub leksykalnego, lub frazeologiczny, lub fleksyjny Dyslektyk: zamykanie myśli w zdaniu. rozpoczynanie wypowiedzenia wielką literą. przestrzega wielkiej litery w zwrotach grzecznościowych.	0	
Interpunkcja	dopuszczalny 1 bł. dyslektyk: kończenie wypowiedzeń odpowiednimi znakami interpunkcyjnymi.	1	
Kompozycja	odpowiedni, adekwatny do formy, układ treści	1	
Estetyka	praca napisana czytelnie, bez skreśleń	1	

Dedykacja

Treść	odpowiedni cytat	1	0-16
	informacja, dla kogo przeznaczona jest dedykacja	1	
	z jakiej okazji	1	
	życzenia	1	
	data	1	
	miejsowość	1	
	podpis	1	
Styl	styl konsekwentny, dostosowany do formy wypowiedzi, jasny, klarowny, emocjonalny	1	
Ortografia	praca bezbłędna	2	

	dopuszczalne 1 bł. (w zależności od długości pracy)	1	
Język	praca bezbłędna	2	
	najwyżej 1 błąd składniowy lub leksykalny, lub frazeologiczny, lub fleksyjny	1	
	więcej niż 1 błąd składniowy lub leksykalny, lub frazeologiczny, lub fleksyjny Dyslektyk: zamykanie myśli w zdaniu. rozpoczynanie wypowiedzenia wielką literą. przestrzega wielkiej litery w zwrotach grzecznościowych.	0	
Interpunkcja	dopuszczalny 1 bł. dyslektyk: kończenie wypowiedzeń odpowiednimi znakami interpunkcyjnymi.	1	
Kompozycja	logiczna segmentacja tekstu	1	
	akapity	1	
Estetyka	praca napisana czytelnie, bez skreśleń	1	

Curriculum vitae (CV)

Treść	Informacja na temat danych osobowych (imię i nazwisko, data i miejsce urodzenia, dokładny adres, telefon, imiona i nazwiska rodziców)	1	0-10
	Pozostałe informacje (wykształcenie, umiejętności, sukcesy, zainteresowania, cechy charakteru)	1	
	Zachowanie formalnych wyróżników CV (miejscowość i data, własnoręczny podpis)	1	
Styl	Funkcjonalność stylu – styl urzędowy, zwięzły, konkretny	1	
Język	Poprawność językowa (bezbłędnie)	1	
Ortografia	Poprawność ortograficzna (bezbłędnie)	1	
Interpunkcja	Poprawność interpunkcyjna (bezbłędnie)	1	
Kompozycja	Zapis informacji według ustalonego schematu	1	
	Poprawne graficzne rozmieszczenie tekstu	1	
Estetyka	Estetyka zapisu (czystość, czytelność, brak skreśleń)	1	

Podanie

Treść	Sformułowanie prośby	1	0-9
	Uzasadnienie prośby	1	
	Zachowanie wszystkich formalnych wyróżników podania (miejscowość i data; dane nadawcy-imię i nazwisko, dokładny adres; określenie adresata; własnoręczny podpis)	1	
Styl	Funkcjonalność stylu-posługiwanie się zwrotami charakterystycznymi dla podania, np. <i>zwracam się prośbą, uprzejmie proszę, prośbę swą motywuję.</i>	1	
Język	Poprawność językowa (dopuszczalny 1 błąd w klasie IV)	1	
Ortografia	Poprawność ortograficzna (dopuszczalny 1 błąd w klasie IV)	1	
Interpunkcja	Poprawność interpunkcyjna (dopuszczalny 1 błąd)	1	
Kompozycja	Poprawne rozmieszczenie graficzne tekstu (odstęp, akapity)	1	
Estetyka	Estetyka zapisu	1	

11) **odpowiedź ustna** oceniana jest bezpośrednio w stopniach z uwzględnieniem następujących elementów:

- stopień celujący – wypowiedź jest płynna, poprawna merytorycznie, wyczerpuje wszystkie treści programowe związane z pytaniem, wskazuje na duże umiejętności wykorzystania wiedzy w praktyce, umiejętność rozumowania i wnioskowania, jest oryginalna i zaskakująca
- stopień bardzo dobry – wypowiedź jest płynna, poprawna merytorycznie, obejmuje wszystkie treści programowe tematu, wskazuje na umiejętne wykorzystanie wiedzy w praktyce, daje się zauważyć umiejętność rozumowania i wnioskowania,

- c) stopień dobry – odpowiedź obejmuje wszystkie treści tematyczne, wskazuje jednak na trudności w wykorzystaniu wiedzy w praktyce, mało skuteczna umiejętność rozumowania i wnioskowania,
- d) stopień dostateczny – odpowiedź z pomocą nauczyciela, nie obejmuje wszystkich treści tematycznych, wskazuje na brak umiejętności wykorzystania wiedzy w praktyce, brak umiejętności rozumowania i wnioskowania,
- e) stopień dopuszczający – niezbędna jest pomoc nauczyciela, treści tematyczne opanowane zostały w ograniczonym zakresie, brak umiejętności powiązania wiedzy teoretycznej z praktyczną, brak umiejętności rozumowania i wnioskowania,
- f) stopień niedostateczny – uczeń nie opanował wiadomości i umiejętności pozwalających na kontynuowanie nauki w klasie programowo wyższej, nie potrafi odpowiedzieć na zadawane pytania, nawet przy pomocy nauczyciela.

12) **krótka wypowiedź pisemna** – zachęcająca do systematycznej pracy, oceniana bezpośrednio w stopniach. Ocena będzie wynikała wprost ze szczegółowych wymagań na poszczególne stopnie. Uczeń wyróżniający się w nauce będzie mógł zrezygnować z wliczania mu oceny bardzo dobrej do średniej ocen jeśli miałyby ona wpływ na obniżenie tej średniej na ocenę celującą;

13) **praca domowa** oceniana jest bezpośrednio w stopniach z uwzględnieniem następujących elementów:

- a) stopień celujący – wszystkie zadania zostały wykonane bezbłędnie, starannie i wyczerpująco w sposób oryginalny, kreatywny;
- b) stopień bardzo dobry - wszystkie zadania zostały wykonane bezbłędnie i wyczerpująco;
- c) stopień dobry – w rozwiązaniach pojawiły się nieliczne, mało znaczące błędy;
- d) stopień dostateczny – zadania wykonane w połowie, zawierają błędy;
- e) stopień dopuszczający – zadania wykonane z licznymi, znaczącymi błędami;
- f) stopień niedostateczny -zadania wykonane w połowie, zawierają liczne i znaczące błędy.

Praca domowa może być punktowana. Wówczas ocenę wystawia się na podstawie skali procentowej:

Norma ilościowa w %	0-32	33-50	51-72	73-88	89-99	100
Ocena w stopniach	1	2	3	4	5	6

14) **prace dodatkowe** – są dobrowolne dla ucznia, oceniane bezpośrednio w stopniach i z uwagi na swój motywujący charakter nie przewiduje się wystawiania ocen poniżej stopnia dobrego – chyba, że na wyraźne życzenie ucznia;

a) **referaty** oceniane są bezpośrednio w stopniach z uwzględnieniem następujących elementów:

- stopień celujący – praca na temat, całkowicie wyczerpująca temat, poprawna gramatycznie, stylistycznie oraz pod względem ortograficznym, oddana w terminie, zawiera elementy graficzne, ilustracje, obszerną bibliografię, estetyczna, uczeń potrafi pracę przedstawić,
- stopień bardzo dobry – praca na temat, całkowicie wyczerpująca temat, poprawna gramatycznie, stylistycznie oraz pod względem ortograficznym, zawiera bibliografię, estetyczna,
- stopień dobry – praca na temat, niektóre treści zostały pominięte, poprawna pod względem gramatycznym, stylistycznym i ortograficznym, zawiera bibliografię, oddana w terminie, estetyczna,
- stopień dostateczny – praca na temat, większość treści została pominięta, występują błędy stylistyczne, gramatyczne i ortograficzne, oddana w terminie,
- stopień dopuszczający – praca w przeważającej części nie zgodna z tematem, występują rażące błędy stylistyczne, gramatyczne i ortograficzne, estetyka pracy pozostawia wiele do życzenia,
- stopień niedostateczny – praca nie została wykonana.

b) **projekty:**

- stopień celujący – praca wykonana w terminie, zawiera bardzo dokładny opis, samodzielnie postawiona hipoteza, ciekawe wnioski,
- stopień bardzo dobry – praca wykonana w terminie, bardzo dokładny opis, ciekawe wnioski,
- stopień dobry – praca wykonana w terminie z niekompletnym opisem lub wnioskami, albo wykonana poprawnie jednak po terminie,

c) **sukcesy w konkursach:**

- stopień celujący – za zwycięstwo na etapie pozaszkolnym lub zakwalifikowanie się do kolejnego etapu,
- stopień bardzo dobry – za zwycięstwo w eliminacjach szkolnych lub zakwalifikowanie się do kolejnego etapu.

15) **przygotowanie do zajęć:**

a) trzykrotnie nieodrobienie pracy domowej - równoznaczne z brakiem zeszytu przedmiotowego lub ćwiczeń – odznaczone zostanie w dzienniku lekcyjnym w rubryce nazwanej „praca domowa” literą bp lub „-”. Za kolejne niedopełnienie obowiązku uczeń otrzyma ocenę niedostateczną.

5. Sposoby oceniania - ocena bieżąca wyrażona jest w skali stopniowej, z uwzględnieniem plusów i minusów. Plusy mają za zadanie wyróżnić wykonanie zadania na określonej ocenie, minusy mają wskazać drobne niedociągnięcia w stosunku do danej oceny. W ciągu semestru uczeń uzyskuje co najmniej: dwie oceny z prac klasowych, jedną z kartkówki, jedną ocenę z odpowiedzi ustnej, jedną z krótkiej wypowiedzi pisemnej, jedną z pracy domowej;
6. Ocena bieżąca uwzględnia wkład pracy ucznia i jego indywidualne predyspozycje.
7. Ocenę pozytywną uczeń otrzymuje tylko za pracę samodzielną. Nieprzestrzeganie tej zasady przez ucznia skutkuje otrzymaniem stopnia niedostatecznego.
8. Śródroczna i roczna ocena klasyfikacyjna w stopniach z zajęć edukacyjnych ustalana jest na podstawie średniej ważonej według następujących wag:

Lp.	Formy pracy ucznia	Waga
1.	Prace klasowe, testy, sukcesy	5
2.	Wypracowania	4
3.	Kartkówka, dyktando, odpowiedź ustna z działu, zadanie krótkie otwartej odpowiedzi, czytanie	3
4.	Odpowiedź ustna z bieżących zagadnień, krótka wypowiedź pisemna, recytacja, prace dodatkowe, np. projekty	2
5.	Praca domowa	1

III. Warunki i tryb uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej

1. Uczeń może uzyskać wyższą, niż przewidywana, roczną ocenę klasyfikacyjną.
2. Uczeń zwraca się z prośbą do nauczyciela, w ciągu 1 dnia od dnia otrzymania informacji o przewidywanej dla niego rocznej ocenie klasyfikacyjnej.
3. Nauczyciel przygotowuje dla ucznia poprawę oceny, nie później niż na dzień przed rocznym klasyfikacyjnym posiedzeniem rady pedagogicznej.
4. Formę poprawy stanowi praca pisemna, opracowana w oparciu o wymagania edukacyjne obejmujące zakres materiału zrealizowany w rocznym okresie nauki na najwyższą ocenę. Praca będzie oceniana w ten sam sposób jak praca klasowa.
5. Sprawdzona i oceniana praca pozostaje w dokumentacji nauczyciela do zakończenia rocznych zajęć edukacyjnych.
6. Tak ustalona ocena jest ostateczna, ale jeśli jest niższa od ustalonej wcześniej – uczeń zachowuje ocenę pierwotną. Może być zmieniana jedynie w wyniku egzaminu poprawkowego lub sprawdzianu wiadomości i umiejętności.

Opracowała
Katarzyna Skonieczna

